

Службен весник на Република Македонија

Број 3

9 јануари 2012, понеделник

година LXVIII

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
62.		69.	
Одлука за отстапување на дизел гориво Еуродизел БС од стоквните резерви, без надомест.....	3	Решение за разрешување и именување член на Надзорниот одбор за контрола на материјално - финансиското работење на „Јавното претпријатие Македонска радиодифузија – Скопје“.	4
63.		70.	
Одлука за отстапување на дизел гориво Еуродизел БС од стоквните резерви, без надомест.....	3	Решение за именување член на Надзорниот одбор за контрола на материјално - финансиското работење на Јавното претпријатие за водостопанство „Лисиче“ – Велес.....	4
64.		71.	
Одлука за отстапување на дизел гориво Еуродизел БС од стоквните резерви, без надомест.....	3	Решение за разрешување и именување член на Надзорниот одбор за контрола на материјално - финансиското работење на Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“ - ПО - Скопје.....	5
65.		72.	
Одлука за отстапување на дизел гориво Еуродизел БС од стоквните резерви, без надомест.....	3	Решение за разрешување и именување член на Управниот одбор – претставник на основачот на ЈУ Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“ - Скопје.....	5
66.		73.	
Решение за разрешување и именување член на Училишниот одбор - претставник на основачот на Државното средно училиште за применета уметност „Лазар Личеноски“-Скопје.....	3	Решение за именување член на органот за надзор – претставник на основачот на ЈУ за сместување на лица баратели на право на азил „Прифатен центар за баратели на азил“ – с. Визбегово - Скопје.....	5
67.			
Решение за разрешување и именување член – претставник на основачот на Училишниот одбор на Посебното основно училиште „Иднина“ – Скопје	4		
68.			
Решение за разрешување и именување членови на Управниот одбор - претставници на основачот на Државниот студентски дом „Томе Стефановски- Сениќ“ -Скопје.....	4		

	Стр.		Стр.
74.		84.	
		Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба.....	19
75.	5	85.	
		Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за издавање на дозвола за извоз односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за извоз односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба.....	21
76.	7	86.	
		Правилник за формата и содржината на барањето заради неутврдување предлог за распоредување на средствата односно заради недонесување акт за невршење избор.....	23
77.	9	87.	
		Програма за полагање на стручен испит за проценувач за процена на трговско друштво, јавно претпријатие и други правни лица.....	25
78.	10	88.	
		Програма за полагање на стручен испит за проценувач за процена на машини и опрема.....	25
79.	11	89.	
		Одлука за издавање на Лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со природен гас.....	28
80.	11	90.	
		Одлука за издавање на Лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со течен нафтен гас (ТНГ).....	31
81.	12	91.	
		Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за формата и начинот на водењето (во материјална и електронска форма) и содржина на матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломирани студенти.....	75
82.	13	92.	
		Правилник за формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори.....	107
83.	15	93.	
		Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори.....	107
		94.	
		Објава на индексот на движењето на трошоците на животот во Република Македонија во второто полугодие од 2011 година.....	108
		95.	
		Објава на индексот на движењето на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари - декември 2011 година.....	108
	17		1-68
		Огласен дел	

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**62.**

Врз основа на член 13 од Законот за стоконните резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 77/2009 и 24/2011) Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА ДИЗЕЛ ГОРИВО ЕУРОДИЗЕЛ БС ОД СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ, БЕЗ НАДОМЕСТ****Член 1**

Со оваа одлука се отстапува 12.420 литри дизел гориво Еуродизел БС од стоконните резерви, без надомест, на општина Желино за реализација на активностите предвидени во Акциониот план за чистење на речни корита во Република Македонија во 2012 година.

Член 2

Се задолжува Агенцијата за стоконни резерви да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7393/16
27 декември 2011 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

63.

Врз основа на член 13 од Законот за стоконните резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 77/2009 и 24/2011) Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА ДИЗЕЛ ГОРИВО ЕУРОДИЗЕЛ БС ОД СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ, БЕЗ НАДОМЕСТ****Член 1**

Со оваа одлука се отстапува 12.000 литри дизел гориво Еуродизел БС од стоконните резерви, без надомест, на општина Зајас за реализација на активностите предвидени во Акциониот план за чистење на речни корита во Република Македонија во 2012 година.

Член 2

Се задолжува Агенцијата за стоконни резерви да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7393/17
27 декември 2011 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

64.

Врз основа на член 13 од Законот за стоконните резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 77/2009 и 24/2011) Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА ДИЗЕЛ ГОРИВО ЕУРОДИЗЕЛ БС ОД СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ, БЕЗ НАДОМЕСТ****Член 1**

Со оваа одлука се отстапува 3.990 литри дизел гориво Еуродизел БС од стоконните резерви, без надомест, на општина Зелениково за реализација на активностите предвидени во Акциониот план за чистење на речни корита во Република Македонија во 2012 година.

Член 2

Се задолжува Агенцијата за стоконни резерви да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7393/18
27 декември 2011 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

65.

Врз основа на член 13 од Законот за стоконните резерви („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/2008, 77/2009 и 24/2011) Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА ДИЗЕЛ ГОРИВО ЕУРОДИЗЕЛ БС ОД СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ, БЕЗ НАДОМЕСТ****Член 1**

Со оваа одлука се отстапува 18.000 литри дизел гориво Еуродизел БС од стоконните резерви, без надомест, на општина Зрновци за реализација на активностите предвидени во Акциониот план за чистење на речни корита во Република Македонија во 2012 година.

Член 2

Се задолжува Агенцијата за стоконни резерви да ја спроведе оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7393/19
27 декември 2011 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

66.

Врз основа на член 88 од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011 и 51/2011), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27 декември 2011 година, донесе

71.

Врз основа на член 26 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009 и 97/2010), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 27 декември 2011 година, донесе

**РЕШЕНИЕ
ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА
НАДЗОРНИОТ ОДБОР ЗА КОНТРОЛА НА МАТЕРИЈАЛНО - ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА
ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ДРЖАВНИТЕ ШУМИ „МАКЕДОНСКИ
ШУМИ“ - ПО - СКОПЈЕ**

1. Сенад Рамадан се разрешува од должноста член на Надзорниот одбор за контрола на материјално – финансиско работење на Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“ - п.о - Скопје.

2. За член на Надзорниот одбор за контрола на материјално – финансиско работење на Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „Македонски шуми“ п.о. - Скопје се именува Демиле Берат.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 22 – 8419/1
27 декември 2011 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

72.

Врз основа на член 100 став 2 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011 и 51/2011) и член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010 и 51/2011), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 27 декември 2011 година, донесе

**РЕШЕНИЕ
ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА
УПРАВНИОТ ОДБОР – ПРЕТСТАВНИК НА
ОСНОВАЧОТ НА ЈУ ЗАВОД ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ,
ВОСПИТУВАЊЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦА И
МЛАДИНЦИ „РАНКА МИЛАНОВИЌ“ - СКОПЈЕ**

1. Светлана Петковска се разрешува од должноста член на Управниот одбор – претставник на основачот на Јавната установа Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“ – Скопје.

2. За член на Управниот одбор – претставник на основачот на Јавната установа Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“ – Скопје се именува Василка Стефановска.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 22 – 8420/1
27 декември 2011 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

73.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011 и 51/2011), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 27 декември 2011 година, донесе

**РЕШЕНИЕ
ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР –
ПРЕТСТАВНИК НА ОСНОВАЧОТ НА ЈУ
ЗА СМЕСТУВАЊЕ НА ЛИЦА БАРАТЕЛИ НА
ПРАВО НА АЗИЛ „ПРИФАТЕН ЦЕНТАР ЗА
БАРАТЕЛИ НА АЗИЛ“ – С. ВИЗБЕГОВО - СКОПЈЕ**

1. За член на Органот за надзор – претставник на основачот на Јавната установа за сместување на лица баратели на право на азил „Прифатен центар за баратели на азил“ – с.Визбегово – Скопје се именува Владимир Соколовски.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 22 – 8421/1
27 декември 2011 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

74.

Врз основа на член 6-б став 7, од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/05, 84/07, 158/10 и 136/11) министерот за економија, донесе

**ПРАВИЛНИК
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО
ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА
ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ТРАНЗИТ НА СТОКИ
И ТЕХНОЛОГИИ СО ДВОЈНА УПОТРЕБА
ОДНОСНО НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА
ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА
ДОЗВОЛА ЗА ТРАНЗИТ НА СТОКИ И
ТЕХНОЛОГИИ СО ДВОЈНА УПОТРЕБА**

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба во рокот утврден во член 6-б став (3) од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба.

Член 2

Барањето од член 1 на овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради недонесување на решение за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба“, во А4 формат во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-8679/2
декември 2011 година
Скопје

Министер за економија,
Ваљон Сраќини, с.р.

Прилог

ДО ПИСАРНИЦАТА НА
МИНИСТЕРОТ ЗА ЕКОНОМИЈА

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради недонесување на решение за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба

_____ (назив на правно лице/име и презиме на физичко лице)

_____ (седиште на правно лице/адреса на физичко лице)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам согласно рокот утврден во член 6-б став (9) од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба, министерот за економија да постапи по барањето за издавање на дозвола за транзит на стоки и технологии со двојна употреба поднесено под број _____ од _____ година до Министерството за економија, чија копија се доставува во прилог.

Подносител на барањето

_____

75.

Врз основа на член 8 став 23, од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/05, 84/07, 158/10 и 136/11), министерот за економија, донесе

П РА В И Л Н И К**ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ИЗВОЗ ОДНОСНО ДОЗВОЛА ЗА БРОКЕРСКИ УСЛУГИ НА СТОКИ И ТЕХНОЛОГИИ СО ДВОЈНА УПОТРЕБА ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ИЗВОЗ ОДНОСНО ДОЗВОЛА ЗА БРОКЕРСКИ УСЛУГИ НА СТОКИ И ТЕХНОЛОГИИ СО ДВОЈНА УПОТРЕБА**

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за дозвола за извоз, односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за извоз, односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба во рокот утврден во член 8 став (21) од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба .

Член 2

Барањето од член 1 на овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради недонесување на решение за дозвола за извоз, односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за извоз, односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба”, во А4 формат во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-8679/2

декември 2011 година

Скопје

Министер за економија,

Ваљон Сраќини, с.р.

Прилог

ДО ПИСАРНИЦАТА НА
МИНИСТЕРОТ ЗА ЕКОНОМИЈА
МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЕКОНОМИЈА

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради недонесување на решение за издавање на дозвола за извоз односно дозвола за
брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба односно заради
недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за извоз
односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба

_____
(назив на правно лице/име и презиме на физичко лице)

_____
(седиште на правно лице/адреса на физичко лице)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам согласно рокот утврден во член 8 став (25) од Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба, министерот за економија да постапи по барањето за издавање на дозвола за извоз, односно дозвола за брокерски услуги на стоки и технологии со двојна употреба, под број _____ од _____ година до Министерството за економија, чија копија се доставува во прилог.

Подносител на барањето

_____

76.

Врз основа на член 12 став 3 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 и 158/11), министерот за економија донесе

**ПРОГРАМА
ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ПРОЦЕНУВАЧ ЗА ПРОЦЕНА НА ТРГОВСКО ДРУШТВО, ЈАВНО ПРЕТПРИЈАТИЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ЛИЦА**

1. Со оваа програма, се пропишуваат темите за кои се полага стручен испит за проценувач за процена на трговско друштво, јавно претпријатие и други правни лица.

2. Програмата за полагање стручен испит за проценувач за процена на трговско друштво, јавно претпријатие и други правни лица се состои од:

I. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

1. Поим и видови на нафинансиски извештаи
  - 1.1. Биланс на состојба
  - 1.2. Биланс на успех
  - 1.3. Извештај за промени во капиталот
  - 1.4. Извештај за готовински текови
    - 1.4.1. Изготвување на Извештај за готовински тек
    - 1.4.2. Анализа на Извештај за готовински тек
    - 1.4.3. Нето-оперативна добивка по оданочување
    - 1.4.4. Слободен готовински тек

II. ФИНАНСИСКА АНАЛИЗА

1. Примена на финансиската анализа
2. Постапка на финансиска анализа
3. Рацио анализа
  - 3.1. Показатели на ликвидноста
  - 3.2. Показатели на активноста
  - 3.3. Показатели на задолженоста
  - 3.4. Показатели на профитабилноста
  - 3.5. Показатели на пазарна вредност
4. Дипон анализа

III. ВРЕМЕНСКА ВРЕДНОСТ НА ПАРИТЕ

1. Поим и значење
2. Дисконтирање
3. Пресметка на идна вредност
4. Вкаматување
5. Пресметка на сегашна вредност
6. Утврдување на дисконтна стапка
7. Примена на концептот на временска вредност на парите
  - 7.1. Сегашна вредност на непрекинати ануитети
  - 7.2. Сегашна вредност на растечки, непрекинат периодичен износ
  - 7.3. Пресметка на големина на депозитот
8. Примена на компјутерски програмски јазик EXCEL во пресметка на дисконтиран готовински тек

IV. ДОЛГОРОЧНО ФИНАНСИСКО ОДЛУЧУВАЊЕ

1. Карактеристики на ефикасноста на капиталните вложувања
2. Постапка на планирање на капиталните вложувања
3. Компоненти на процесот на инвестициско вложување
  - 3.1. Животен век на инвестицијата и нејзини проекции

- 3.2. Готовински текови
- 3.3. Третман на амортизацијата
- 3.4. Инвестиции во постојани и трајни обртни средства
- 3.5. Примена на принципот на инкременталност
- 3.6. Утврдување на дисконтна стапка
- 3.7. Третман на инфлацијата
4. Примена на готовински текови за оценка на инвестициски проекти
  - 4.1. Нето-сегашна вредност и резидуална вредност на капиталот
  - 4.2. Оценка на рентабилноста на проектот
5. Критериуми за оценка на инвестициони проекти
6. Период на враќање на инвестиција
7. Просечна стапка на принос
8. Нето – сегашна вредност
9. Интерна стапка на рентабилност
10. Долгорочни вложувања и ризик

V. ЦЕНА (ТРОШОК) НА КАПИТАЛ

1. Определување на очекувана стапка на принос како основа на цената на капиталот
2. Цена на долгот
3. Цена на капиталот на приоритетни акции
4. Цена на капиталот од обични акции
5. Примена на SARM методот
6. Гордонов модел (константна стапка на раст)
7. Метод на надградување
8. Цена на капиталот од интерни извори (акмулирана добивка)
9. Утврдување на просечна цена на капиталот

VI. МЕТОДИ НА ПРОЦЕНА

1. Концепт на проценка на капиталот на трговските друштва, јавните претпријатија и други правни лица
2. Прописи од областа на трговските друштва, јавните претпријатија и процената
  3. Методолошки пристап
    - Статички пристап во процената – Метод на коригирана книговодствена вредност
    - Приходни методи на процена на капиталот
  4. Фактори кои влијаат врз вредноста на капиталот
  5. Определување на дисконтен фактор
  6. Извештај за процена
    3. Литературата за подготовка за полагање на стручниот испит за проценувач за процена на трговско друштво, јавно претпријатие и други правни лица е дадена во Прилог кој е составен дел на оваа програма.
    4. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „ Службен весник на Република Македонија,

Бр. 15-10276/2
27 декември 2011 година
Скопје

Министер за економија,
Ваљон Сраќини, с.р.

ПРИЛОГ

СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ:

- Закон за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 и 158/11)
- Закон за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ број 28/04, 84/05, 71/06, 25/07, 87/08, 17/09, 23/09, 42/10, 48/10 и 24/11)

- Закон за јавни претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ број 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07 и 83/09)
- Финансиски менаџмент, Сашо Арсов, Економски факултет Скопје, 2007

77.

Врз основа на член 12 став 3 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 и 158/11), министерот за економија донесе

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ПРОЦЕНУВАЧ ЗА ПРОЦЕНА НА МАШИНИ И ОПРЕМА

1. Со оваа програма се пропишуваат темите за кои се полага стручен испит за проценувач за процена на машини и опрема.

2. Програмата за полагање стручен испит за проценувач за процена на машини и опрема се состои од:

I. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ И АМОРТИЗАЦИЈА НА МАШИНИ И ОПРЕМА

1. Поим и видови на на финансиски извештаи

1.1 Биланс на состојба

1.2 Биланс на успех

1.3 Извештај за промени во капиталот

1.4 Извештај за готовински текови

2. Амортизација

2.1 Пресметка на амортизацијата

2.2 Определување на сметководствена вредност на машините и опремата

II. КОНЦЕПТ НА СЕГАШНА ВРЕДНОСТ

1. Поим и значење

2. Дисконтирање

3. Пресметка на идна вредност

4. Вкаматување

5. Пресметка на сегашна вредност

6. Утврдување на дисконтна стапка

7. Примена на концептот на временска вредност на парите

7.1 Сегашна вредност на непрекинати ануитети

7.2 Сегашна вредност на растечки, непрекинат периодичен износ

7.3 Пресметка на големина на депозитот

8. Примена на комјутерски програмски јазик EXCEL во пресметка на дисконтиран готовински тек

III. ДОЛГОРОЧНО ИНВЕСТИЦИОНО ОДЛУЧУВАЊЕ

1. Карактеристики на ефикасноста на капиталните вложувања

2. Постапка на планирање на капиталните вложувања

3. Компоненти на процесот на инвестициско вложување

3.1 Животен век на инвестицијата и нејзини проекции

3.2 Готовински текови

3.3 Третман на амортизацијата

3.4 Инвестиции во постојани и трајни обртни средства

3.5 Примена на принципот на инкременталност

3.6 Утврдување на дисконтна стапка

3.7 Третман на инфлацијата

4. Примена на готовински текови за оценка на инвестициски проекти

4.1 Нето-сегашна вредност и резидуална вредност на капиталот

4.2 Оценка на рентабилноста на проектот

5. Критериуми за оценка на инвестициони проекти

6. Период на враќање на инвестиција

7. Просечна стапка на принос

8. Нето – сегашна вредност

9. Интерна стапка на рентабилност

10. Долгорочни вложувања и ризик

IV. ЦЕНА НА КАПИТАЛ

1. Определување на очекувана стапка на принос како основа на цената на капиталот

2. Цена на долгот

3. Цена на капиталот

4. Примена на CAPM - метод

5. Утврдување на просечна цена на капиталот (WACC)

V. МЕТОДИ НА ПРОЦЕНА

1. Концепт на проценка на машините и опремата

2. Законска рамка

3. Методолошки пристап

- Статички пристап во процената – Метод на коригирана книговодствена вредност

- Приходни методи на процена на средствата

4. Фактори кои влијаат врз вредноста на машините и опремата

5. Определување на дисконтен фактор

6. Извештај за процена

3. Литературата за подготовка за полагање на стручниот испит за проценувач за процена на машини и опрема е дадена во Прилог кој е составен дел на оваа програма.

4. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 15-10276/3

27 декември 2011 година
Скопје

Министер за економија,
Ваљон Сраќини, с.р.

ПРИЛОГ

СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ:

- Закон за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 И 158/11))

- Финансиски менаџмент, Сашо Арсов, Економски факултет Скопје, 2007

- IAS 16 (Меѓународен сметководствен стандард 16 – Машини и опрема)

- IAS 36 (Меѓународен сметководствен стандард 36 – Обезвреднување на средствата)

78.

Врз основа на член 12 став 3 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 I 158/11), министерот за економија на Република Македонија донесе

**ПРОГРАМА
ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА
ПРОЦЕНУВАЧ НА ПОДВИЖЕН ИМОТ**

1. Со оваа програма, се пропишуваат темите за кои се полага стручен испит за проценувач за процена на вредноста подвижен имот.

2. Програмата за полагање стручен испит за проценувач за процена на вредноста на подвижен имот се состои од:

I. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ И АМОРТИЗАЦИЈА НА ПОДВИЖЕН ИМОТ

1. Поим и видови на нафинансиски извештаи

1.1 Биланс на состојба

1.2 Биланс на успех

1.3 Извештај за промени во капиталот

1.4 Извештај за готовински текови

2. Амортизација

2.1 Пресметка на амортизацијата

2.2 Определување на сметководствена вредност на подвижниот имот

II. КОНЦЕПТ НА СЕГАШНА ВРЕДНОСТ

1. Поим и значење

2. Дисконтирање

3. Пресметка на идна вредност

4. Вкаматување

5. Пресметка на сегашна вредност

6. Утврдување на дисконтна стапка

7. Примена на концептот на временска вредност на парите

7.1 Сегашна вредност на непрекинати ануитети

7.2 Сегашна вредност на растечки, непрекинат периодичен износ

7.3 Пресметка на големина на депозитот

8. Примена на компјутерски програмски јазик EXCEL во пресметка на дисконтиран готовински тек

III. ДОЛГОРОЧНО ИНВЕСТИЦИОНО ОДЛУЧУВАЊЕ

1. Карактеристики на ефикасноста на капиталните вложувања

2. Постапка на планирање на капиталните вложувања

3. Компоненти на процесот на инвестициско вложување

3.1 Животен век на инвестицијата и нејзини проекции

3.2 Готовински текови

3.3 Третман на амортизацијата

3.4 Инвестиции во постојани и трајни обртни средства

3.5 Примена на принципот на инкременталност

3.6 Утврдување на дисконтна стапка

3.7 Третман на инфлацијата

4. Примена на готовински текови за оценка на инвестициски проекти

4.1 Нето-сегашна вредност и резидуална вредност на капиталот

4.2 Оценка на рентабилноста на проектот

5. Критериуми за оценка на инвестициони проекти

6. Период на враќање на инвестиција

7. Просечна стапка на принос

8. Нето – сегашна вредност

9. Интерна стапка на рентабилност

10. Долгорочни вложувања и ризик

IV. ЦЕНА НА КАПИТАЛ

1. Определување на очекувана стапка на принос како основа на цената на капиталот

2. Цена на долгот

3. Цена на капиталот

4. Примена на CAPM - методот

5. Утврдување на просечна цена на капиталот

VI. МЕТОДИ НА ПРОЦЕНА

1. Концепт на проценка на подвижниот имот

2. Прописи од областа на трговските друштва и процената

3. Методолошки пристап

3.1 Статички пристап во процената – Метод на коригирана книговодствена вредност

3.2 Приходни методи на процена на средствата

4. Фактори кои влијаат врз вредноста на подвижниот имот

5. Определување на дисконтен фактор

6. Извештај за процена

7. Литературата за подготовка за полагање на стручниот испит за проценувач за процена на вредноста на подвижен имот е дадена во Прилог кој е составен дел на оваа програма.

8. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 15-10276/4

27 декември 2011 година
Скопје

Министер за економија,
Ваљон Сраќини, с.р.

ПРИЛОГ

СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ:

- Закон за процена („Службен весник на РМ“ бр.115/10 и 158/11)

- Финансиски менаџмент, Сашо Арсов, Економски факултет Скопје, 2007

- (Меѓународен сметководствен стандард за процена на залихи)

- IAS 36 (Меѓународен сметководствен стандард 36 – Обезвреднување на средствата)

79.

Врз основа на член 12 став 3 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 и 158/11), министерот за економија донесе

**ПРОГРАМА
ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ПРОЦЕНУВАЧ НА ИНДУСТРИСКА СОПСТВЕНОСТ**

1. Со оваа програма, се пропишуваат темите за кои се полага стручен испит за проценувач за процена на индустриска сопственост.

2. Програмата за полагање стручен испит за проценувач за процена на индустриска сопственост се состои од:

I. ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

1. Поим и видови на нафинансиски извештаи
- 1.1 Биланс на состојба
- 1.2 Биланс на успех
- 1.3 Извештај за промени во капиталот
- 1.4 Извештај за готовински текови
- 1.4.1 Изготвување на Извештај за готовински тек
- 1.4.2 Анализа на Извештај за готовински тек
- 1.4.3 Нето-оперативна добивка по оданочување
- 1.4.4 Слободен готовински тек

II. ФИНАНСИСКА АНАЛИЗА

1. Примена на финансиската анализа
2. Постапка на финансиска анализа
3. Рацио анализа
- 1.5 Показатели на ликвидноста
- 1.6 Показатели на активноста
- 1.7 Показатели на задолженоста
- 1.8 Показатели на профитабилноста
- 1.9 Показатели на пазарна вредност
2. Дипон анализа

III. ВРЕМЕНСКА ВРЕДНОСТ НА ПАРИТЕ

1. Поим и значење
2. Дисконтирање
3. Пресметка на идна вредност
4. Вкаматување
5. Пресметка на сегашна вредност
6. Утврдување на дисконтна стапка
7. Примена на концептот на временска вредност на парите
- 7.1 Сегашна вредност на непрекинати ануитети
- 7.2 Сегашна вредност на растечки, непрекинат периодичен износ
- 7.3 Пресметка на големина на депозитот
8. Примена на компјутерски програмски јазик EXCEL во пресметка на дисконтиран готовински тек

IV. ДОЛГОРОЧНО ФИНАНСИСКО ОДЛУЧУВАЊЕ

1. Карактеристики на ефикасноста на капиталните вложувања
2. Постапка на планирање на капиталните вложувања
3. Компоненти на процесот на инвестициско вложување
- 3.1 Животен век на инвестицијата и нејзини проекции
- 3.2 Готовински текови
- 3.3 Третман на амортизацијата
- 3.4 Инвестиции во постојани и трајни обртни средства
- 3.5 Примена на принципот на инкременталност
- 3.6 Утврдување на дисконтна стапка
- 3.7 Третман на инфлацијата
4. Примена на готовински текови за оценка на инвестициски проекти
- 4.1 Нето-сегашна вредност и резидуална вредност на капиталот
- 4.2 Оценка на рентабилноста на проектот
5. Критериуми за оценка на инвестициони проекти
6. Период на враќање на инвестиција
7. Просечна стапка на принос
8. Нето – сегашна вредност
9. Интерна стапка на рентабилност
10. Долгорочни вложувања и ризик

V. ЦЕНА (ТРОШОК) НА КАПИТАЛ

1. Определување на очекувана стапка на принос како основа на цената на капиталот
2. Цена на долгот
3. Цена на капиталот на приоритетни акции
4. Цена на капиталот од обични акции
5. Примена на CAPM методата
6. Гордонов модел (константна стапка на раст)
7. Метод на надградување
8. Цена на капиталот од интерни извори (акмулирана добивка)
9. Утврдување на просечна цена на капиталот

VI. МЕТОДИ НА ПРОЦЕНА

1. Концепт на проценка на капиталот на трговските друштва, јавните претпријатија и други правни лица
2. Прописи од областа на трговските друштва, индустриска сопственост и процената
3. Методолошки пристап
- 3.1 Статички пристап во процената – Метод на коригирана книговодствена вредност
- 3.2 Приходни методи на проценка на капиталот
4. Фактори кои влијаат врз вредноста на капиталот
5. Определување на дисконтен фактор
6. Извештај за проценка
3. Литературата за подготовка за полагање на стручниот испит за проценувач за процена на индустриска сопственост е дадена во Прилог кој е составен дел на оваа програма.
4. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 15-1027/5
27 декември 2011 година
Скопје

Министер за економија,
Ваљон Сраќини, с.р.

ПРИЛОГ

- ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА ИСПИТ:
- Закон за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 и 158/11)
  - Закон за индустриска сопственост („Службен весник на Република Македонија“ број 21/09 и 24/11)
  - Финансиски менаџмент, Сашо Арсов, Економски факултет Скопје, 2007
  - IAS 38 – Меѓународен сметководствен стандард 38 – нематеријални средства

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА 80.

Врз основа на член 120 став 1 од Законот за високо образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/08, 103/08, 26/09, 83/09, 99/09, 115/10, 17/11 и 51/11), министерот за образование и наука до-несе

П Р А В И Л Н И К ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ФОРМАТА И НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕТО (ВО МАТЕРИЈАЛНА И ЕЛЕКТРОНСКА ФОРМА) И СОДРЖИНА НА МАТИЧНАТА КНИГА НА ЗАПИШАНИ СТУДЕНТИ И ГЛАВНАТА КНИГА НА ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ

Член 1

Во Правилникот за формата и начинот на водењето (во материјална и електронска форма) и содржина на матичната книга на запишани студенти и главната книга на дипломирани студенти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/11), во член 14, ставот 1 се менува и гласи:

„Матичната книга се затвора двапати во текот на една академска година. Првото затворање е најдоцна 15 дена по почетокот на академската година, а второто најдоцна до 15 февруари секоја година.“

По ставот 2 се додаваат шест нови става 3, 4, 5, 6, 7 и 8 кои гласат:

„Првото затворање е за сите запишани студенти заклучно со последниот рок за запишување во студиската година, а кој рок е утврден со конкурсот и е најкасно до почетокот на академската година, за студенти кои истовремено студираат на повеќе студиски програми од различни специјалности и изучуваат дополнителни курсеви, за студенти кои побрзо напредуваат во студиите, студенти кои ги продолжуваат студиите на друга високообразовна установа ако високообразовната установа на која биле запишани престанала да работи, студенти кои преминуваат од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми и насоки или во иста високообразовна установа и при тоа ги користат погодностите на кредит системот, студенти кои ги продолжуваат студиите што ги прекинале под услови определени со статутот на високообразовната установа, како и странски студенти.“

По првото затворање на матичната книга, до второто затворање на матичната книга високообразовната установа може да ги запишува само студентите кои истовремено студираат повеќе студиски програми од различни специјалности и изучуваат дополнителни курсеви, студентите кои побрзо напредуваат во студиите, студентите кои ги продолжуваат студиите на друга високообразовна установа ако високообразовната установа на која биле запишани престане да работи, студентите кои преминуваат од една на друга високообразовна установа, односно од едни на други студиски програми и насоки или во иста високообразовна установа и при тоа ги користат погодностите на кредит системот, студентите кои ги продолжуваат студиите што ги прекинале под услови определени со статутот на високообразовната установа, странските студенти, како и студенти кои од оправдани причини не успеале да се запишат во матичната книга при првиот термин на затворање.

Како оправдани причини од став 4 на овој член поради кои одредени студенти не успеале да се запишат во матичната книга во првиот термин на затворање се сметаат: болест, за што студентот доставува лекарска белешка; смрт на потесен член од семејството, за што студентот доставува извод од матичната книга на умрениите, незавршена постапка за нострификација на сведителства и дипломи стекнати во странство.

При запишувањето на студентите од ставовите 3 и 4 на овој член високообразовната установа покрај бројот со кој студентот се запишал ги користи и редните броеви за евиденција и бројот на досието од високообразовната установа од која доаѓа студентот или на која исто така е запишан.

Запишувањето на студентите од ставот 4 на овој член е по претходно добиена писмена согласност од страна на министерството надлежно за работите на високото образование, за што високообразовната установа доставува образложено барање со доказ/и.

Комисија формирана од страна на министерот надлежен за работите на високото образование оценува дали барањето од став 7 на овој член е основано. Комисијата е составена од три члена од кои два члена се од Државниот просветен инспекторат и еден член е од министерството надлежно за работите на високото образование.

Ставовите 3, 4, 5, 6, 7 и 8 стануваат ставови 9, 10, 11, 12, 13 и 14.

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-8306/2
28 декември 2011 година
Скопје

Министер,
м-р **Панче Кралев**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

81.

Врз основа на член 22 - а став (2) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на Република Македонија“ бр.140/10, 47/11 и 148/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАДНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАДНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори, односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори во рокот утврден во член 22-а став (1) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори, односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори“ во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум на барањето, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице - подносител на барањето, седиште на правното лице односно адреса на физичкото лице – подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11503/1
26 декември 2011 година
Скопје

Министер,
Абдилаќим Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и
акумулатори односно заради недонесување на решение за одбивање на
барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и
акумулатори

(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

(седиште на правното лице/адреса на физичкото лице – подносител на
барањето)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврдено во член 22-а став (4) од Законот за управување со батерии и
акумулатори и отпадни батерии и акумулатори, да постапи по барањето за
издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори,
поднесено под број _____ на ден _____ до
_____, чија копија се доставува во прилог.

Барател

82.

Врз основа на член 23 - а став (2) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на Република Македонија“ бр.140/10, 47/11 и 148/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАДНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАДНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори, односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори во рокот утврден во член 23 - а став (1) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори “, во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице – подносител на барањето, седиште на правното лице односно адреса на физичкото лице – подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11504/1

26 декември 2011 година

Скопје

Министер,

Абдилаќим Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради неиздавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и
акумулатори односно заради недонесување на решение за одбивање на
барањето за издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и
акумулатори

(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

(седиште на правното лице/адреса на физичкото лице – подносител на
барањето)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврден во член 23-а став (4) од Законот за управување со батерии и
акумулатори и отпадни батерии и акумулатори, да постапи по барањето за
издавање на дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори,
поднесено под број _____ на ден _____ до _____
чија копија се доставува во прилог.

Барател

83.

Врз основа на член 42-а став (2) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на Република Македонија“ бр.140/10, 47/11 и 148/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П Р А В И Л Н И К**ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКА ЗА
РАСПОРЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ АКТ ЗА НЕВРШЕЊЕ
ИЗБОР****Член 1**

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради недонесување одлука за распоредување на средствата односно заради недонесување акт за невршење избор во рокот утврден во член 42 став (4) од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради недонесување на одлука за распоредување на средствата односно заради недонесување акт за невршење избор“, во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице – подносител на барањето, седиште на правното лице односно адреса на физичкото лице – подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11505/1
26 декември 2011 година
Скопје

Министер,
Абдилаќим Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____

Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради недонесување на одлука за распоредување на средствата односно
заради недонесување акт за не вршење избор

_____
(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

_____
(седиште на правното лице/адреса на физичкото лице – подносител на
барањето)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврден во член 42 – а став (4) од Законот за управување со батерии и
акумулатори и отпадни батерии и акумулатори, да постапи по барањето за
донесување на одлука за распоредување на средствата поднесено под број
_____ на ден _____ до _____, чија копија
се доставува во прилог.

Барател

_____

84.

Врз основа на член 24- а став (2) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на Република Македонија“ бр.161/09, 17/11, 47/11и 136/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАД ОД ПАКУВАЊЕ ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ РЕШЕНИЕ ЗА ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАД ОД ПАКУВАЊЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување, односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување во рокот утврден во член 24-а став (1) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување“ во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице – подносител на барањето, седиште на правното лице односно адреса на физичкото лице – подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11506/1
26 декември 2011 година
Скопје

Министер,
Абдилаќим Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување
односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за
издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување

(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

(седиште на правното лице/адреса на физичкото лице – подносител на
барање)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврден со член 24-а став (4) од Законот за управување со пакување и отпад
од пакување, да постапи по барањето за издавање на дозвола за
постапување со отпад од пакување, поднесено под број _____ на ден
_____ до _____, чија копија се доставува во
прилог.

Барател

85.

Врз основа на член 21 - а став (2) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на Република Македонија“ бр.161/09, 17/11, 47/11и 136/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАД ОД ПАКУВАЊЕ ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ РЕШЕНИЕ ЗА ОДБИВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОТПАД ОД ПАКУВАЊЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување во рокот утврден во член 22-а став (1) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување“ во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице – подносител на барањето, седиште на правното лице– подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11507/1
26 декември 2011 година
Скопје

Министер,
Абдилаќим Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е

заради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување
односно заради недонесување решение за одбивање на барањето за
издавање на дозвола за постапување со отпад од пакување

(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

(седиште на правното лице/ име и презиме на физичкото лице– подносител
на барањето)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврден во член 21-а став (4) од Законот за управување со пакување и отпад
од пакување, да постапи по барањето за издавање на дозвола за
постапување со отпад од пакување, поднесено под број _____ на ден
_____ до _____, чија копија се доставува во
прилог.

Барател

86.

Врз основа на член 43-а став (2) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на Република Македонија“ бр.161/09, 17/11, 47/11 и 136/11), министерот за животна средина и просторно планирање, донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗАРАДИ НЕУТВРДУВАЊЕ ПРЕДЛОГ ЗА РАС-
ПОРЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА ОДНОСНО ЗАРАДИ НЕДОНЕСУВАЊЕ АКТ ЗА НЕВРШЕЊЕ
ИЗБОР

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето заради неутврдување предлог за распоредување на средствата, односно заради недонесување акт за невршење избор во рокот утврден во член 43 став (5) од Законот за управување со пакување и отпад од пакување.

Член 2

Барањето од член 1 од овој правилник се поднесува на образец: „Барање заради неутврдување предлог за распоредување на средствата односно недонесување акт за невршење избор“ во формат А-4 во бела боја, кој е даден во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот на барањето од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, место за број и датум, во средишниот дел назив на барањето, назив на правното лице односно име и презиме на физичкото лице – подносител на барањето, седиште на правното лице односно адреса на физичкото лице – подносител на барањето, краток опис поради што се поднесува барањето и место за потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-11508/1

26 декември 2011 година

Скопје

Министер,
Абдилаким Адеми, с.р.

Прилог

До: Писарницата на министерот за животна средина и просторно
планирање

Број _____
Датум _____

Б А Р А Њ Е
заради неутврдување предлог за распоредување на средствата односно
заради недонесување акт за не вршење избор

(назив на правното лице/име и презиме на физичкото лице – подносител на
барањето)

(седиште на правното лице/адреса на физичкото лице – подносител на
барањето)

Краток опис поради што се поднесува барањето:

Молам, министерот за животна средина и просторно планирање, во рокот
утврден со член 43-а став (4) од Законот за управување со пакување и отпад од
пакување, да постапи по барањето за утврдување на предлог за
распоредување на средствата, поднесено под број _____ на ден
_____ до _____, чија копија се доставува во
прилог.

Барател

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

87.

Врз основа на член 190 став 4 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/05, 25/2007, 7/2008 и 57/2010) и врз основа на член 38 став 4 од Законот за инвестициски фондови („Службен весник на Република Македонија“ број 12/2009, бр. 67/2010 и бр. 24/2011), Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија на седницата одржана на ден 6.12.2011 година, донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА КРИТЕРИУМ ЗА РАНГИРАЊЕ НА СУБДЕПОЗИТАРНА БАНКА НА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНД („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ БР. 27/2010)

Член 1

Во член 3 став 1 од Правилникот за критериумот за рангирање на субдепозитарна банка на инвестициски фонд по зборот “биде” буквата “А” се заменува со зборовите “најмалку БББ”.

Во член 3 ставот 2 се менува и гласи:

“(2) Доколку субдепозитарната банка не го одржува рејтингот во ниту една од кредитните рејтинг агенции од став 1 на овој член, депозитарната банка во рок од 90 дена избира нова субдепозитарна банка.”.

Член 2

Во член 4 од Правилникот по зборот “рејтинг” буквата “А” се заменува со зборовите “најмалку БББ”.

Член 3

Овој правилник влегува во сила со денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија”. Со влегување во сила на овој Правилник престанува да важи Правилникот за измеување и дополнување на правилникот за критериум за рангирање на субдепозитарна банка на инвестициски фонд („Службен весник на РМ“ бр. 147/2011).

Бр. 01-2701/2 Комисија за хартии од вредност
6 декември 2011 година на Република Македонија
Скопје Претседател,

Марина Наќева - Кавракова, с.р.

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

88.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 алинеја 16 од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр. 16/2011 и 136/2011) и член 28 став 1 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“, бр. 143/11), постапувајќи по барањето на Друштвото за трговија на големо со железо, метали и метални руди „МАСТЕР УКРАИН“ ДОО експорт – импорт - Скопје, за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со природен гас, на седницата одржана на 30.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО ПРИРОДЕН ГАС

1. На Друштвото за трговија на големо со железо, метали и метални руди „МАСТЕР УКРАИН“ ДОО експорт – импорт - Скопје, му се издава лиценца за вршење на енергетската дејност трговија со природен гас.

2. Правата и обврските на носителот на лиценцата во вршењето на енергетската дејност трговија со природен гас се утврдени во Прилог 1, „Лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со природен гас“ кој што е составен дел на оваа одлука.

3. Жалбата изјавена против оваа Одлука не го одлага нејзиното извршување.

4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Уп1 Бр. 11-88
30 декември 2011 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

Прилог 1

ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО ПРИРОДЕН ГАС

1. Име и седиштето на носителот на лиценцата
Друштво за трговија на големо со железо, метали и метални руди МАСТЕР УКРАИН ДОО експорт – импорт – Скопје, Ул. Франклин Рузвелт бр.63а, Скопје, Република Македонија,

2. Енергетската дејност за која се издава лиценцата
Трговија со природен гас

3. Датум на издавање на лиценцата:
30 декември 2011 година

4. Период на важење на лиценцата:
10 години

5. Датум до кога важи лиценцата:
30 декември 2021 година

6. Евидентен број на издадената лиценца:
ПГ- 15.06.01/11

7. Број на деловниот субјект – 6531393

8. Единствен даночен број – 4057009503699

9. Вид и обем на енергетската дејност што ќе се врши

Со оваа лиценца се определуваат условите за вршење на енергетската дејност трговија со природен гас.

Како трговија со природен гас, во смисла на оваа лиценца се смета купување природен гас заради натамошна продажба на природниот гас на купувачи, односно на други трговци, снабдувачи, производители на електрична енергија и/или топлинска енергија, оператори на системите за пренос и дистрибуција на природен гас или купувачи од странство.

10. Опис на условите и начинот на вршење на дејноста:

Енергетската дејност, трговија со природен гас, носителот на лиценцата ќе ја врши преку склучување на купопродажни договори за: набавка на природен гас од

увоз, договори со операторите на пренос и дистрибуција за обезбедување на капацитети за пренос и дистрибуција и регулирани услуги, договори со квалификуваните потрошувачи и со снабдувачите со природен гас на тарифните потрошувачи и договори за транзит низ преносниот систем.

11. Подрачје на кое ќе се врши дејноста

Енергетската дејност трговија со природен гас носителот на лиценцата може да ја врши на целата територија на Република Македонија.

12. Општи обврски за носителот на лиценцата

Носителот на лиценцата е должен да:

- обезбеди непречена и континуирана испорака на природен гас на квалификуваните потрошувачи и снабдувачите со природен гас на тарифни потрошувачи;

- обезбеди доволен преносен и дистрибутивен капацитет и регулирани услуги, во согласност со применливата тарифа, пазарните правила, мрежните правила за пренос и мрежните правила за дистрибуција, за количините на природен гас кои се обврзал да ги испорача, освен ако квалификуваниот потрошувач купува преносен и дистрибутивен капацитет и регулирани услуги за сопствени потреби;

- обезбеди природниот гас кој што го испорачува да ги исполнува условите за квалитет определени со склучените договори, како и пропишаните норми за квалитетот;

- ги почитува законите, другите прописи и општи акти кои се однесуваат на вршење на дејноста трговија со природен гас, заштита на конкуренцијата, заштита на потрошувачите, заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето и заштита при работа;

- ги почитува техничките, мрежните и пазарните правила, нормативи и стандарди за работа на системот за пренос и системот за дистрибуција на природен гас;

- ги почитува правилниците и другите прописи кои ги пропишува или одобрува Регулаторната комисија за енергетика во согласност со закон, а особено Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

13. Обврска за одвоена сметководствена евиденција

Носителот на лиценцата е должен :

- во своите интерни пресметки да води одвоена евиденција за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца;

- во согласност со сметководствените стандарди со кои се уредува сметководственото работење на претпријатието: да изготвува финансиски извештаи кои ќе обезбедат информации за средствата, обврските, капиталот, приходите и расходите со резултатите од работењето, како и паричните текови на претпријатието, како и

- да обезбедува консолидирани финансиски извештаи.

14. Обврска за доставување на Годишен извештај за финансиското и деловното работење

1. Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 10 март во тековната година да доставува Годишен извештај за финансиското и деловното работење во врска со вршењето на дејноста во претходната година (извештај на година).

2. Годишниот извештај треба да содржи податоци за:

1. набавки и продажби на природен гас во текот на извештајна година.

2. Финансиски извештаи :

- биланс на состојба и биланс на успех,
- извештај за промените во главнината,
- извештај за паричните текови,
- применетите сметководствени политики,
- други објаснувачки белешки подготвени во согласност со меѓународните сметководствени стандарди,
- интерни пресметки за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца

3. превземени мерки во текот на извештајна година, за:

- обука и стручно усовршување на вработените заради сигурно, безбедно и квалитетно вршење на дејноста;

- спроведување на мониторинг врз сопственото работење;

- обезбедување на услови за сигурно, континуирано и квалитетно вршење на дејноста;

- вршење на дејноста во услови на кризна состојба, промена на условите на светскиот пазар, како и воена и вонредна состојба.

4. состојба со кадровска екипираност за извршување на поделни задачи во врска со дејноста;

5. оценка за реализирање на планот за работа за извештајната година; и

6. бизнис план за тековната година.

15. Обврска за доставување на други извештаи, информации и податоци во врска со вршењето на дејноста до Регулаторната комисија за енергетика

Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика да доставува:

- информации за количините на природен гас, согласно договорите за набавка и договорите за испорака на природен гас, склучени со извозникот на природниот гас, како и со квалификуваните потрошувачи и/или со вршителите на дејноста снабдување со природен гас на тарифни потрошувачи и договорите за транзит низ преносниот систем

- месечни извештаи за испорачани количини на природен гас, согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

- известувања за сите околности, настани и промени кои што имаат или би можеле да имаат влијание врз вршењето на дејноста.

- други податоци во врска со вршењето на дејноста.

16. Обврска за овозможување на пристап до објектите и непосреден увид во документацијата

Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да овозможи непосреден увид во целокупната документација која што се однесува на вршењето на енергетската дејност за која што е издадена лиценцата, во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

17. Изменување и дополнување на лиценцата

Изменувањето и дополнувањето на оваа лиценца ќе се врши исклучиво во согласност со одредбите од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности

18. Мерки во случај на неисполнување на обврските на носителот на лиценцата

Доколку носителот на лиценцата не ги исполнува обврските содржани во оваа лиценца, Регулаторната комисија за енергетика ќе преземе мерки согласно Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

Прилог: Табела 1

ИЗВЕШТАЈ ЗА ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ НА ПРИРОДЕН ГАС
ВО ТЕКОТ НА МЕСЕЦ _____ ГОДИНА(Nm³)

КОРИСНИК/ПОТРОШУВАЧ (ИМЕ)	ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ ВО ТЕКОТ НА МЕСЕЦ		ИСПОРАЧАНИ КОЛИЧИНИ ОД ПОЧЕТОК НА ГОДИНА	
	ПЛАНИРАНО СОГЛАСНО ДОГОВОР	РЕАЛИЗИРАНО	ПЛАНИРАНО СОГЛАСНО ДОГОВОР	РЕАЛИЗИРАНО
I. КВАЛИФИКУВАНИ ПОТРОШУВАЧИ 1. .... 2. .... 3.				
ВКУПНО I				
II. СНАБДУВАЧ НА ТАРИФИ ПОТРОШУВАЧИ 1. .... 2. .... 3.				
ВКУПНО II				
ВКУПНО (I + II)				

89.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 алинеја 16 од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр. 16/2011 и 136/2011) и член 28 став 1 од Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности („Службен весник на РМ“, бр. 143/11), постапувајќи по барањето на Друштвото за трговија со технички гас и опрема „БАШИНО-ГАС“ извоз-увоз ДООЕЛ - Велес, за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт- трговија со ТНГ, на седницата одржана на 30.12.2011 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО СУРОВА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ, БИОГОРИВА И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ – ТРГОВИЈА СО ТЕЧЕН НАФТЕН ГАС (ТНГ)

1. На Друштвото за трговија со технички гас и опрема „БАШИНО-ГАС“ извоз-увоз ДООЕЛ - Велес, му се издава лиценца за вршење на енергетска дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со течен нафтен гас (ТНГ).

2. Правата и обврските на носителот на лиценцата за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт- трговија со ТНГ, се утврдени во Прилог 1, „Лиценца за вршење на енергетската дејност Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт - трговија со течен нафтен гас (ТНГ)“ кој што е составен дел на оваа Одлука.

3. Жалбата изјавена против оваа Одлука не го одлага нејзиното извршување.

4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Уп1 Бр. 11-89

30 декември 2011 година
СкопјеПретседател,
Димитар Петров, с.р.

ПРИЛОГ 1

ЛИЦЕНЦА

ЗА ВРШЕЊЕ НА ЕНЕРГЕТСКА ДЕЈНОСТ ТРГОВИЈА СО СУРОВА НАФТА, НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ, БИОГОРИВА И ГОРИВА ЗА ТРАНСПОРТ – ТРГОВИЈА СО ТЕЧЕН НАФТЕН ГАС (ТНГ)

1. Име и седиштето на носителот на лиценцата

Друштво за трговија со технички гас и опрема „БАШИНО-ГАС“ извоз-увоз ДООЕЛ - Велес, со седиште на ул. Долно маало бр.5, Башино село - Велес, Република Македонија.

2. Енергетската дејност за која се издава лиценцата

Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт – трговија со течен нафтен гас (ТНГ).

3. Датум на издавање на лиценцата:

30 декември 2011 година

4. Период на важење на лиценцата:

10 години

5. Датум до кога важи лиценцата:

30 декември 2021 година

6. Евидентен број на издадената лиценца:

НД - 36.03.1/11

7. Број на деловниот субјект - 5581028

8. Единствен даночен број – 4004001112589

9. Вид и обем на енергетската дејност што ќе се врши

Со оваа лиценца се определуваат условите за вршење на дејноста Трговија со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт - трговија со течен нафтен гас (ТНГ).

Како трговија на големо, во смисла на оваа лиценца се смета купување од земјата и странство на трговија со течен нафтен гас (ТНГ), заради натамошна продажба на трговци или потрошувачи во земјата и странство.

10. Деловни простори и простории во кои ќе се врши енергетската дејност со карактеристики на објектите, постројките, опремата и инсталациите

1. За вршење на енергетската дејност ќе се користи 3 резервоара со волумен од по 50м³ во сопственост на Славица Митревска од Велес закупен од страна на Друштво за трговија со технички гас и опрема БАШИНО-ГАС извоз-увоз ДООЕЛ Велес.

2. Носителот на лиценцата е должен да обезбеди деловните простори и простории во кои се врши трговија со течен нафтен гас (ТНГ), кои во секое време треба да ги исполнуваат пропишаните минимално-техничките услови за вршење на дејноста.

3. Носителот на лиценцата е должен во секое време да поседува или да има обезбедено право на користење на склад во кој се складира течен нафтен гас (ТНГ), со капацитет определен со прописите со кои се уредува трговијата со течен нафтен гас (ТНГ).

4. Носителот на лиценцата е должен да ја извести Регулаторната комисија за енергетика за секоја промена на расположивиот капацитет за складирање на течен нафтен гас (ТНГ), најдоцна во рок од 30 дена по настаната промена.

11. Подрачје на кое ќе се врши дејноста

Дејноста трговија со течен нафтен гас (ТНГ), носителот на лиценцата може да ја врши на територијата на Република Македонија и во странство.

12. Општи обврски за носителот на лиценцата

Носителот на лиценцата е должен да:

- обезбеди сигурно и безбедно снабдување со течен нафтен гас (ТНГ);

- обезбеди течен нафтен гас (ТНГ) со кој врши трговија да ги исполнува пропишаните норми за квалитетот;

- ги почитува законите, другите прописи и општи акти кои се однесуваат на вршење на дејноста трговија со течен нафтен гас (ТНГ), заштита на конкуренцијата, заштита на потрошувачите, заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето и заштита при работа;

- ги почитува техничките правила, нормативи и стандарди за работа на енергетските објекти и опрема;

- ги почитува правилниците и другите прописи кои ги пропишува или одобрува Регулаторната комисија за енергетика во согласност со закон, а особено Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

13. Обврска за поседување на раздвоени сметки, забрана за меѓу-субвенционирање

Носителот на лиценцата е должен :

- во своите интерни пресметки да води одвоена евиденција за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца;

- во согласност со сметководствените стандарди со кои се уредува сметководственото работење на претпријатието: да изготвува финансиски извештаи кои ќе обезбедат информации за средствата, обврските, капиталот, приходите и расходите со резултатите од работењето, како и паричните текови на претпријатието, како и

- да обезбедува консолидирани финансиски извештаи.

14. Обврска за доставување на Годишен извештај за финансиското и деловното работење

1. Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 10 март во тековната година да доставува Годишен извештај за финансиското и деловното работење во претходната година (извештајна година).

2. Годишниот извештај треба да содржи податоци за:

1. набавка и продажба на течен нафтен гас (ТНГ), во текот на извештајна година, презентирани согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

2. годишна сметка и финансиски извештај составен од:

- биланс на состојба и биланс на успех,
- извештај за промените во главнината,
- извештај за паричните текови,
- применетите сметководствени политики,
- други објаснувачки белешки подготвени во согласност со меѓународните сметководствени стандарди, и

- интерни пресметки за секоја од енергетските дејности за кои што поседува лиценца,

3. превземени мерки во текот на извештајна година, за:

- заштита на опремата и објектите од надворешни влијанија и хавари и осигурување на објектите и опремата за вршење на енергетска дејност;

- заштита при работа;

- обука и стручно усовршување на вработените заради сигурно, безбедно и квалитетно вршење на дејноста;

- заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето;

- спроведување на мониторинг врз сопственото работење;

- обезбедување на услови за сигурно, континуирано и квалитетно вршење на дејноста;

- вршење на дејноста во услови на кризна состојба, промена на условите на светскиот пазар, како и воена и вопредна состојба.

4. извршување на програма за ремонти во извештајна година;

5. состојба со кадровска екипираност за извршување на поделни задачи во врска со дејноста;

6. извршени инспекциски надзори и контроли од страна на надлежни инспекциски и други државни органи, со приложени фотокопии на записниците, извештаите и решенијата од извршените надзори и контроли.

7. оценка за реализирање на планот за работа за извештајната година;

8. бизнис план за тековната година.

15. Обврска за доставување на други извештаи, информации и податоци во врска со вршењето на дејноста

- Носителот на лиценцата е должен до Регулаторната комисија за енергетика да доставува месечни извештаји за набавка и продажба на течен нафтен гас (ТНГ), презентирани согласно Табелата 1, која е составен дел на оваа лиценца.

- Носителот на лиценцата е должен да ја известува Регулаторната комисија за енергетика за сите околности, настани и промени кои што имаат или би можеле да имаат влијание врз вршењето на дејноста.

- Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да доставува и други податоци во врска со вршењето на дејноста.

16. Обврска за овозможување на пристап до објектите и инсталациите и непосреден увид во документацијата

Носителот на лиценцата е должен по барање на Регулаторната комисија за енергетика да овозможи непосреден увид од страна на Регулаторната комисија во вршењето на дејноста за која е издадена лиценцата, увид во целокупната документација на носителот на лиценцата, објектите, деловните простории, простори, инсталациите, како и на средствата и опремата потребни за вршење на дејноста, во согласност со Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

17. Изменување и дополнување на лиценцата

Изменувањето и дополнувањето на оваа лиценца ќе се врши во согласност со одредбите од Законот за енергетика и Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

18. Мерки во случај на неисполнување на обврските на носителот на лиценцата

Доколку носителот на лиценцата не ги исполнува обврските содржани во оваа лиценца, Регулаторната комисија за енергетика ќе преземе мерки согласно Правилникот за лиценци за вршење на енергетски дејности.

ПРИЛОГ : ТАБЕЛА 1

НАБАВКА И ПРОДАЖБА НА НА ТЕЧЕН НАФТЕН ГАС (ТНГ) ВО ТЕКОТ НА _____ (ГОДИНА) (МЕСЕЦ)

Вид на нафта и деривати	Состојба на залихи на почетокот на годината (месец)		НАБАВКА				ПРОДАЖБА			Состојба на залихи на крајот на годината (месец)		
	2	3	РМ	УВОЗ	ВКУПНО набавено (3+4+5)	ВКУПНО располо- живо (2+6)	во РМ	ВКУПНО РМ (8+9)	ИЗВОЗ продажба (10+11)	11	12	13
1	ОКТА	Други	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Течен нафтен гас (ТНГ)												
Вкупно												

Датум: _____

М.П.

Одговорно лице

_____
(полно име и презиме)_____
(потпис)

АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО

90.

Врз основа на членовите 28 став (4) и 29 став (5) од Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 24/11 и 136/11), директорот на Агенцијата за храна и ветеринарство донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА ВЕТЕРИНАРНО - ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСЛОВИ ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРОМЕТ НА СЕМЕ ЗА ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ, ЕМБРИОНИ И ЈАЈЦЕ КЛЕТКИ, НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕ НА ЕВИДЕНЦИЈА, УСЛОВИТЕ ВО ПОГЛЕД НА КАДАРОТ, ПРОСТОРИИТЕ, ОПРЕМАТА И ИНСТРУМЕНТИТЕ, НАЧИНОТ И УСЛОВИТЕ ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ТИМОВИТЕ ЗА ЕМБРИОТРАНСФЕР КАКО И ОФИЦИЈАЛНИТЕ КОНТРОЛИ НА СЕМЕ ЗА ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ, ЈАЈЦЕ КЛЕТКИ И ЕМБРИОНИ (*)

Глава I
Општи одредби

Член 1
Предмет

Со овој правилник се пропишуваат:

- 1) условите за здравствениот и репродуктивниот статус на животните, ветеринарно-здравствените услови за исправноста на семето за вештачко осеменување, јајце-клетките и ембрионите;

(*) Со овој правилник се врши усогласување со Директива на Советот 88/407/ЕЕЗ од 14 јуни 1988 за утврдување здравствените барања за животни применливи во трговијата во Заедницата и за увоз на длабоко замрзнато семе од домашни животни од видот говедо, 31988L0407, изменета и дополнета со: Директива 90/120/ЕЕЗ на Советот од 5 март 1990, број 31990L0120; Директива 90/425/ЕЕЗ на Советот од 26 јуни 1990, број 31990L0425, Директива 93/60/ЕЕЗ на Советот од 30 јуни 1993, број 31993L0060, Директива 2003/43/ЕЗ на Советот од 26 мај 2003, број 32003L0043, Регулатива (ЕЗ) Бр. 806/2003 од 14 април 2003, број 32003R0806, Одлука на Комисијата од 6 јануари 2004, број 32004D0101, Одлука на Комисијата од 5 јануари 2006, број 32006D0016, Одлука на Комисијата од 7 февруари 2008, број 32008D0120, Директива 2008/73/ЕЗ на Советот од 15 јули 2008, број 32008L0073; ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ од 25 септември 1989 за условите за здравјето на животните применливи во трговијата во Заедницата и за увоз од трети земји на ембриони од домашни животни од видот говедо, број 31989L0556, изменета и дополнета со: Директива 90/425/ЕЕЗ на Советот од 26 јуни 1990, број 31990L0425, Директива 93/52/ЕЕЗ на Советот од 24 јуни 1993, број 31993L0052, Одлука на Комисијата 94/113/ЕЗ од 8 февруари 1994, број 31994D0113, Регулатива (ЕЗ) Бр. 806/2003 на Советот од 14 април 2003, број 32003R0806, Одлука на Советот 2006/60/ЕЗ од 2 февруари 2006, број 32006D0060, Директива 2008/73/ЕЗ на Советот од 15 јули 2008, број 32008L0073; ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ од 26 јуни 1990 за утврдување на условите за здравјето на животните применливи во внатрешната трговија во рамките на Заедницата и за увоз на семе од домашни животни од видот свиња, број 31990L0429, изменета и дополнета со: Одлука на Советот 1999/608/ЕЗ од 10 септември 1999, број 31999D0608, Одлука на Комисијата 2000/39/ЕЗ од 16 декември 1999, број 32000D0039, Регулатива (ЕЗ) бр 806/2003 на Советот од 14 април 2003, број 32003R0806, Директива 2008/73/ЕЗ на Советот од 15 јули 2008, број 32008L0073; ДИРЕКТИВА 92/65/ЕЕЗ НА СОВЕТОТ од 13 јули 1992 за утврдување здравствени барања кои ја регулираат трговијата и увозот на животни, семе, јајцеклетки и ембриони во Заедницата, кои не се предмет на барањата за здравјето на животните утврдени со посебни правила на Заедницата од Анекс А (I) од Директивата 90/425/ЕЕЗ, број 31992L0065, изменета и дополнета со: Одлука на Комисијата 95/176/ЕЗ од 6 април 1995, број 31995D0176, Одлука на Комисијата 2001/298/ЕЗ од 30 март 2001, број 32001D0298, Регулатива (ЕЗ) Бр. 1282/2002 на Комисијата од 15 јули 2002, број 32002R1282, Регулатива (ЕЗ) Бр. 998/2003 на Европскиот Парламент и на Советот од 26 мај 2003, број 32003R0998, Регулатива (ЕЗ) Бр. 1398/2003 на Советот од 5 август 2003, број 32003R1398, Директива 2004/68/ЕЗ на Советот од 26 април 2004, број 32004L0068, 32007D0265, Одлука на Комисијата од 26 април 2007, број 2007/265/ЕЗ, Директива 2008/73/ЕЗ на Советот од 15 јули 2008, број 32008L0073, Одлука на Комисијата 270/2010 од 6 мај 2010, број 32010D0270, Одлука на Комисијата 2010/684/ЕУ од 10 ноември 2010, број 32010D0684, Регулатива (ЕУ) Бр.176/2010 на Комисијата од 2 март 2010 број 32010R0176; ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ од 26 јуни 1990 за утврдување на условите за здравјето на животните применливи во внатрешната трговија во рамките на Заедницата и за увоз на семе од домашни животни од видот свиња, број 31990L0429, изменета и дополнета со: Одлука на Советот 1999/608/ЕЗ од 10 септември 1999, број 31999D0608, Одлука на Комисијата 2000/39/ЕЗ од 16 декември 1999, број 32000D0039, Регулатива (ЕЗ) бр 806/2003 на Советот од 14 април 2003, број 32003R0806, Директива 2008/73/ЕЗ на Советот од 15 јули 2008, број 32008L0073.

- 2) начинот на водење на евиденција за здравствениот и репродуктивниот статус на животните за расплод, како и мониторингот и записи од процесот на добивање, производство, складирање и ставање во промет, и здравствениот и репродуктивниот статус на семето за вештачко осеменување, јајце-клетките и ембрионите;
- 3) условите за добивање, подготовка и разредување, биолошкиот квалитет и обележувањето на семето за вештачко осеменување, јајце-клетките и ембрионите;
- 4) условите за кадарот, просториите, опремата и инструментите во центрите за собирање на сема за вештачко осеменување и центрите за складирање на семе за вештачко осеменување;
- 5) условите за одобрување на тимови за ембриотрансфер и
- 6) условите за објектите, опремата и инструментите како и постапката за ставање во промет на семе за вештачко осеменување.

Член 2
Дефиниции

- (1) Поимите дефинирани во Законот за ветеринарно здравство се применуваат и во овој правилник.
- (2) Одредени изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:
  - 1) **„семе за вештачко осеменување од говеда“** е подготвен или разреден ејакулат од домашни животни од видот говеда;
  - 2) **„центар за собирање на семе за вештачко осеменување“** е објект во кој се врши производство на семе за вештачко осеменување и кој е официјално одобрен од Агенцијата и е под постојан надзор на официјален ветеринар;
  - 3) **„центар за складирање на семе за вештачко осеменување“** е објект во кој се складира семе за вештачко осеменување и кој е официјално одобрен од Агенцијата или надлежен орган на трета земја и е под постојан надзор на официјален ветеринар;
  - 4) **„одговорен ветеринар во центарот“** е доктор по ветеринарна медицина кој е одговорен за секојдневното работење на центарот согласно одредбите пропишани во овој правилник;
  - 5) **„пратка на семе за вештачко осеменување“** е одредена количина на семе за вештачко осеменување која е опфатена со еден сертификат;
  - 6) **„земја на потекло на семето за вештачко осеменување“** е Република Македонија или трета земја во која што семето за вештачко осеменување е произведено;
  - 7) **„одобрена лабораторија“** е лабораторија во Република Македонија или трета земја, назначена од страна на надлежен орган за извршување на тестовите утврдени со овој правилник;
  - 8) **„ејакулат на семе за вештачко осеменување“** е количеството на семе за вештачко осеменување добиено од донор во било кое време.
  - 9) **„ембрион“** е почетната фаза од развојот на животни се додека е во можност да се префрли во женка примател;
  - 10) **„тим за собирање на ембриони“** е одобрена група на техничари или структура која работи под надзор на тимски ветеринар, обучени за собирање, обработка и складирање на ембриони ;
  - 11) **„тимски ветеринар“** е доктор по ветеринарна медицина којшто е одговорен за надзор на тимот за собирање на ембриони ;
  - 12) **„пратка со ембриони“** е количеството на ембриони отстранети при една интервенција од една женка донор и придружена со еден сертификат

- 13) „тим за производство на ембриони“ е официјално одобрен тим за собирање ембриони за *in vitro* оплодување .
- 14) „семе за вештачко осеменување од свињи“ е непроменет, подготвен или разреден ејакулат од домашно животно од видот свињи.
- 15) „тимови за ембриотрансфер“ се тимови за собирање и тимови за производство на ембриони.

Глава II

Услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување, јајце-клетки и ембриони, одобрување на центри за собирање и складирање на семе и тимови за собирање или производство на ембриони

Оддел I

Услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување од домашни животни од видот говеда

Член 3

Ставање во промет на семе за вештачко осеменување од говеда

Семето за вештачко осеменување може да се стави во промет доколку е:

- 1) произведено и обработено и/или складирано во центри за собирање на семе за вештачко осеменување односно во центрите за складирање на семе за вештачко осеменување одобрени согласно член 5 став (1) и (2) од овој правилник и е наменето за вештачко осеменување и ставање во промет;
- 2) произведено од домашни животни од видот говеда чијшто здравствен статус е во согласност со членовите 9 и 10 од овој правилник и
- 3) произведено, обработено, складирано и транспортирано во согласност со членовите 6, 7, 8 и 11 од овој правилник.

Член 4

Семе за вештачко осеменување од бикови вакцинирани против Лигавка и шап

Семе за вештачко осеменување од бикови вакцинирани против Лигавка и шап може да се става во промет кога семето за вештачко осеменување е добиено од бикови вакцинирани против Лигавка и шап во текот на 12 месечниот период пред собирањето. Во тој случај 5 % од семето за вештачко осеменување од секоја доза на семе за вештачко осеменување (со најмалку пет пајети) наменето за ставање во промет, треба да биде испитано со тест на изолација на вирус на лигавка и шап, во лабораторија назначена од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство (во понатамошниот текст: Агенцијата), при што резултатите од испитувањето треба да бидат со негативен резултат.

Член 5

Општи услови за одобрување на центри за собирање на семе за вештачко осеменување или за центри за складирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Одобрувањето на центрите за собирање на семе за вештачко осеменување односно на центрите за складирање на семе за вештачко осеменување согласно член 3 точка 1) од овој правилник се врши доколку се исполнети условите од овој правилник.
- (2) Центрите за собирање односно за складирање на семе за вештачко осеменување се под постојан надзор на официјален ветеринар во однос на исполнувањето на одредбите од став (1) на овој член.

- (3) Сите центри за собирање или складирање на семе за вештачко осеменување треба да бидат регистрирани со единствен регистарски број. Агенцијата изготвува и редовно го ажурира списокот на центрите за собирање односно за складирање на семето за вештачко осеменување кој се објавува на веб-страната на Агенцијата.

Член 6

Посебни услови за одобрување на центри за собирање или складирање на семе за вештачко осеменување

- (1) За да бидат одобрени центрите за собирање на семе за вештачко осеменување треба да:
- 1) се под постојан надзор на ветеринарот од центарот овластен од Агенцијата;
  - 2) да располатаат со:
    - а) простории за сместување за животните вклучувајќи и објекти за изолација;
    - б) објекти за собирање на семе за вештачко осеменување, вклучувајќи и засебна просторија за чистење и дезинфекција или стерилизација на опремата;
    - в) просторија за обработка на семето за вештачко осеменување која не треба да се наоѓа на истата локација и
    - г) просторија за складирање на семе за вештачко осеменување која не треба да се наоѓа на истата локација;
  - 3) се конструирани или изолирани на начин кој спречува контакт со добитокот од надвор;
  - 4) се конструирани на начин со кој просториите за сместувањето на животните, собирање, обработка и складирање на семе може лесно да се исчистат и дезинфицираат;
  - 5) имаат изолирано сместување кое нема директна комуникација со нормалното сместување на животните и
  - 6) се дизајнирани на начин со кој физички се одвоени сместувањето на животните од просторијата за обработка на семето за вештачко осеменување кои пак се одвоени од просторијата за складирање на семето за вештачко осеменување.
- (2) За да бидат одобрени центрите за складирање на семе за вештачко осеменување треба да:
- 1) се под постојан надзор на ветеринарот од центарот овластен од страна на Агенцијата;
  - 2) се конструирани или изолирани на начин кој спречува контакт со добитокот однадвор и
  - 3) се конструирани на начин со кој објектите за складирање може лесно да се исчистат и дезинфицираат.

Член 7

Услови во однос на надзорот на центрите за собирање на семе за вештачко осеменување

Центрите за собирање на семе за вештачко осеменување треба да бидат под постојан надзор со кој се обезбедува:

- 1) држење само на животни од видовите од кои ќе се собира семе за вештачко осеменување. Други животни коишто се неопходни за нормална работа на центарот за собирање на семе за вештачко осеменување може да бидат присутни во центарот, под услов тие да не претставуваат ризик за инфекција на оние видови животни од кои се собира семето за вештачко осеменување, и ги исполнуваат условите утврдени од ветеринарот на центарот;

- 2) водење на евиденција за сите говеда во центарот, со детали за расата, датумот на раѓање и идентификација на секое од животните, како и записи за сите проверки за болести и извршени вакцинации;
- 3) вршење на редовна инспекција од официјален ветеринар, најмалку двапати годишно, заради утврдување на исполнетоста на условите во однос на одобрување и надзор на центарот;
- 4) забрана за влез за неовластени лица, а влезот на овластените лица треба да биде во согласност со условите утврдени од ветеринарот во центарот;
- 5) вработување на стручен кадар, соодветно обучен во однос на постапките за дезинфекција и техниките на хигиена кои се применуваат при контрола на ширењето на болест;
- 6) обработување на семе за вештачко осеменување собрано во одобрен центар за собирање без да дојде во контакт со било која друга пратка на семе за вештачко осеменување. Семето за вештачко осеменување што не е собрано во одобрен центар, може да се обработува во одобрени центри за собирање доколу:
  - семето за вештачко осеменување е произведено од говеда кои ги исполнуваат условите од член 9 став (1) точка 4) од овој правилник,
  - обработувањето се врши со посебна опрема или во различно време од семето за вештачко осеменување наменето за извоз. Во вториот случај опремата треба да се исчисти и стерилизира по употребата,
  - семето за вештачко осеменување не е наменето за извоз и не доаѓа во контакт и не се складира со семе за вештачко осеменување наменето за ставање во промет во Република Македонија и
  - семето за вештачко осеменување се идентификува со ознака различна од онаа предвидена во потточка ж) од оваа точка;
- 7) длабоко смрзнатите ембриони да се складираат во одобрени центри доколку:
  - складирањето е одобрено од страна на Агенцијата,
  - ембрионите ги исполнуваат барањата за здравствена заштита на животните пропишани во овој правилник и
  - ембрионите се складираат во посебни контејнери во простории за складирање на одобрено семе за вештачко осеменување;
- 8) собирањето, обработката и складирањето на семето за вештачко осеменување да се врши само во простории издвоени за таа намена и под најстроги хигиенски услови;
- 9) сите инструменти кои доаѓаат во контакт со семето за вештачко осеменување или со животното донор во текот на собирањето и обработката, соодветно да се дезинфицираат и стерилизираат пред употребата, освен инструментите за еднократна употреба;
- 10) производитите од животинско потекло што се користат при обработката на семето за вештачко осеменување, вклучувајќи адитиви или разредувач, да се добиени од извори кои што не претставуваат ризик по здравјето на животните или пред употребата се третирани на начин со се спречува таков ризик;
- 11) контејнерите за складирање и транспорт да се соодветно дезинфицирани или стерилизирани пред започнување на секое полнење освен контејнерите за еднократна употреба;
- 12) криогениот агенс да не е претходно користен за други производи од животинско потекло;
- 13) секоја единечна доза на семе за вештачко осеменување да е означена на начин со кој јасно се воочливи датумот на собирање, расата и идентификацијата на животното донорот и бројот на одобрение на центарот; и
- 14) просторијата за складирање на семето за вештачко осеменување да ги исполнува услови од член 8 на овој правилник.

Член 8

Услови во однос на официјалниот надзор на центрите за складирање семе за вештачко осеменување

Центрите за складирање на семе за вештачко осеменување треба да бидат под постојан надзор со кој се обезбедува:

- 1) водење на евиденција за секое движење на семето за вештачко осеменување (влез и излез од центарот) и за статусот на биковите донори чие семе за вештачко осеменување е складирано во центарот кој треба да биде во согласност со барањата од овој Оддел;
- 2) официјален ветеринар најмалку двапати годишно да врши редовни контроли, за контрола на условите кои се однесуваат на одобрување и надзор на центарот;
- 3) да е забранет влезот на неовластени лица. Влезот на овластените лица треба да биде во согласност со условите утврдени од страна на ветеринарот од центарот;
- 4) да има вработени стручни лица соодветно обучени за постапките за дезинфекција и хигиена, релевантни при контролата за ширење на болестите;
- 5) складирањето да се врши само на семе за вештачко осеменување кое е собрано во одобрени центри за собирање без при тоа да дојде во контакт со друга пратка на семе за вештачко осеменување. Во центарот за складирање на семе за вештачко осеменување може да се складира само семе за вештачко осеменување кое доаѓа од одобрен центар за собирање или складирање и е транспортирано на начин со кој се исполнети сите услови од аспект на здравствена заштита и кое немало никаков контакт со друго семе за вештачко осеменување;
- 6) длабоко смрзнатите ембриони да се складираат во одобрени центри доколку:
  - таквото складирање е одобрено од надлежниот орган;
  - ембрионите ги исполнуваат барањата за здравствена заштита на животните пропишани во овој правилник и
  - ембрионите се складираат во засебни контејнери во простории за складирање на одобрено семе за вештачко осеменување;
- 7) складирањето на семето за вештачко осеменување да се врши само во простории издвоени за таа намена и под најстроги хигиенски услови;
- 8) сите инструменти што доаѓаат во контакт со семето за вештачко осеменување, соодветно да се дезинфицирани и исчистени пред употребата, освен инструментите за еднократна употреба;
- 9) контејнерите за складирање и транспорт да се соодветно дезинфицирани или стерилизирани пред да се започне со секое полнење, освен контејнерите за еднократна употреба;
- 10) криогениот агенс кој се употребува да не е користен претходно за други производи од животинско потекло; и
- 11) секоја поединечна доза на семе за вештачко осеменување да е означена на начин со кој јасно се воочливи датумот на собирање на семето за вештачко осеменување, расата и идентификацијата на животното донор и бројот на одобрение на центарот за собирање.

Член 9

Услови за внесување на животните во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Сите говеда кои се внесуваат во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување, треба:

- 1) да бидат ставени во карантин најмалку 28 дена, во простории посебно одобрено за таа цел од страна на надлежниот орган и каде може да престојуваат само папкари со најмалку ист здравствен статус;
- 2) животните кои се ставаат во карантин, утврден во точка 1) на овој став да доаѓаат од стадо кое што официјално е слободно од туберкулоза и официјално слободно од бруцелоза согласно Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾. Животните претходно не биле држани во стадо со понизок здравствен статус;
- 3) да потекнуваат од стадо официјално слободно од ензоотска леукоза кај говедата согласно Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾ или потекнуваат од мајки кои по одвојувањето на животните биле тестирани со тест на имуно-дифузија или ЕЛИСА тест согласно Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾, при што се добиени негативни резултати. Кај животните добиени по пат на трансфер на ембриони, „мајка“ претставува животното кое го примило ембрион. Доколку ова барање не може да се исполни, семето за вештачко осеменување не може да се стави во промет сè додека животното донор не наполни две години и се тестира со тест наведен во член 10 став (1) точка 3) на овој правилник при што се добиени негативни резултати;
- 4) во период од 28^{те} дена коишто претходат на периодот на карантин утврден во точка 1) од овој став, животните да бидат тестирани со следниве тестови, со негативни резултати во секој поединечен случај освен за тестот за откривање на антитела на БВД/МД даден во потточка д) од оваа точка:
  - а) за туберкулоза кај говедата, интрадермален туберкулински тест;
  - б) за бруцелоза кај говедата, серолошки тест;
  - в) за ензоотска леукоза кај говедата, серолошки тест;
  - г) за ИБР/ИПВ, серолошки тест (цел вирус) на мостра од крв, доколку животните не доаѓаат од стадо слободно од ИБР/ИПВ, како што е дефинирано во Член 2.3.5.3. од Меѓународниот Кодекс за Здравствена заштита на животните;
  - д) за БВД/МД,
    - тест за изолација на вирус или тест за вирусен антиген, и
    - серолошки тест за утврдување присуство или отсуство на антитела.
- 5) за време на периодот на карантин утврден во точка 1) од овој став, и најмалку 21 ден по приемот во карантин и најмалку седум дена по приемот во карантин за испитување на *Campylobacter fetus* ssp. *venerealis* и *Trichomonas foetus* животните да се испитани, на следниве болести, со негативни резултати за секој поединечен случај, освен за тестот со антитела на БВД/МД за кој резултатите треба да бидат како во потточка в) на оваа точка:
  - а) за бруцелоза кај говедата, серолошки тест во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾;
  - б) за ИБР/ИПВ, серолошки тест (цел вирус) на мостра од крв, доколку се јават позитивни животни, тие веднаш треба да се отстранат од карантинот, а останатите животни од истата група, да останат во карантин и повторно да се тестираат, со негативни резултати, не помалку од 21 ден по отстранувањето на позитивното животно/-и.
  - в) за БВД/МД,
    - тест на изолација на вирус или тест на вирусен антиген, и
    - серолошки тест со цел да се утврди присуство или отсуство на антитела.Ниедно животно (серопозитивно или серонегативно) не смее да влезе во објектите за собирање на семе за вештачко осеменување доколку е утврдена сероконверзија кај животните кои биле серонегативни на тестот пред влезот во станицата карантинот. Доколку се утврди сеоконверзија,

сите животни кои останале серонегативни, ќе бидат држани во карантин на подолг период, сè додека не се утврди дека сероконверзија не се јавува во групата во времетраење од три недели. На серолошки позитивните животни може да им биде дозволен влез во објектите за собирање на семе за вештачко осеменување;

г) за *Campylobacter fetus* ssp. *venerealis*:

- животни, помлади од шест месеци или чувани од таа возраст во еднополова група пред влезот во карантинот, да се испитуваат со единечен тест на мостра од измивања од вештачка вагина или примерок од препуциум;
- животни кои се шест месеци или постари, кои можеби биле во контакт со женки пред карантинот, да се изврши тестирање три пати во неделни интервали, на мостра од измивања од вештачка вагина или примерок од препуциум; и

д) за *Trichomonas foetus*:

- животни, помлади од шест месеци или чувани од таа возраст во еднополова група пред карантинот, да се испитуваат со единечен тест врз примерок од препуциум;
- кај животни кои се шест месеци или постари, кои можеби биле во контакт со женки пред карантинот, да се изврши тестирање трипати во неделни интервали врз примерок од препуциум.

ѓ) Доколку некое од животните даде позитивен резултат на некој од тестовите од потточките а), б), в) и д) од оваа точка треба веднаш да се отстрани од карантинот. Доколку животните се држат групно во карантинот, пред да им биде дозволен влез во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување, животните треба да ги исполнуваат условите пропишани во овој правилник; и

- б) пред првичната испорака на семе за вештачко осеменување од бикови серолошки позитивни на БВД/МД, семето за вештачко осеменување од секое животно да се испита со тест на изолација на вирус или ЕЛИСА антиген тест за БВД/МД. Во случај на позитивен резултат, бикот треба да се отстрани од центарот а семе за вештачко осеменување добиено од истиот бик да се уништи.
- (2) Агенцијата може да одобри тестовите утврдени во став (1) точка 4) на овој член да се спроведуваат врз примероци земени за време на карантин. Во овој случај, периодот на карантин наведен во став (1) точка 1) на овој член, не може да започне пред датумот на земање на примероците. Во случај некој од тестовите наведени во став (1) точка 4) да даде позитивен резултат, животно чиј примерок дал позитивен резултат треба веднаш да се отстрани од карантинот. Доколку во карантинот животните се држат во групна изолација, периодот на карантин утврден во став (1) точка 1) на овој член за останатите животни не може да започне, сè додека не се отстрани животното чиј примерок дал позитивен резултат.
- (3) Сите тестирања треба да се извршуваат во лабораторија одобрена од Агенцијата.
- (4) Животните може да се внесат во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување само со дозвола од ветеринарот од центароткој води евиденција за сите движења (влез или излез) на животните.
- (5) Животните не треба да покажуваат клинички знаци на болест на денот на внес во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување. Сите животни, без оглед на став (6) од овој член, треба да доаѓаат од карантин согласно став (1) точка 1) од овој член, кој на денот на испораката, официјално ги исполнува следниве услови:
- 1) се наоѓа на место каде што во радиус од 10 километри во последните 30 дена немало појава на лигавка и шап;
  - 2) најмалку три месеци немало појава на лигавка и шап и бруцелоза; и

- 3) најмалку 30 дена немало појава на болести кај говедата кои задолжително се пријавуваат во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾.
- (6) Доколку се исполнети условите утврдени во став (5) од овој член и во последните 12 месеци се извршени рутинските тестови наведени во член 10 од овој правилник, животните може да се пренесат од еден до друг центар за собирање на семе за вештачко осеменување, којшто има ист здравствен статус, без изолација или тестирање доколу транспортот е директеен. Животните не смеат да дојдат во директен или индиректен контакт со папкари со понизок здравствен статус, а транспортните средства кои се користат, треба да бидат дезинфицирани пред употребата.

Член 10

Рутински тестови на животни од видот говеда во одобрени центар за собирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Сите говеда кои се држат во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување, треба најмалку еднаш годишно да бидат испитани на следниве тестови, со негативни резултати:
- 1) за туберкулоза кај говедата, интрадермален туберкулински тест во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾;
  - 2) за бруцелоза кај говедата, серолошки тест во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾;
  - 3) за ензоотска леукоза кај говедата, серолошки тест во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾.
  - 4) за ИБР/ИПВ, серолошки тест (цел вирус) на мостра од крв;
  - 5) за БВД/МД, серолошки тест на антитела кој се применува само кај серонегативни животни. Доколку животното е серолошки позитивно, сите ејакулати од тоа животно, земени од последниот негативен тест, треба или да се одстранат или да се тестираат за вирус со негативен резултат.
  - 6) за *Campylobacter fetus ssp. venerealis*, тест на примерок од препуцијален брис. Овој тест треба да се врши само на бикови за производство на семе за вештачко осеменување или на бикови кои имаат контакт со биковите за производство на семе за вештачко осеменување. Биковите кои се враќаат во производство на семе за вештачко осеменување после пауза подолга од шест месеци, треба да бидат тестирани најмалку 30 дена пред продолжување на производството; и
  - 7) за *Trichomonas foetus*, тест на примерок од препуцијален брис. Овој тест треба да се врши само на биковите за производство на семе за вештачко осеменување или на бикови кои имаат контакт со биковите за производство на семе за вештачко осеменување. Биковите кои се враќаат во производство на семе за вештачко осеменување после пауза подолга од шест месеци, треба да бидат тестирани не повеќе од 30 дена пред продолжување на производството.
- (2) Сите тестови треба да се извршат во лабораторија одобрена од страна на Агенцијата.
- (3) Доколку било кој од тестови од став (1) од овој член е позитивен, животното треба да се изолира, а семето за вештачко осеменување земено од истиот бик од последниот негативен тест, не може да се стави во промет во Република Македонија.
- (4) Исклучок од став (3) на овој член е семето од секој ејакулат кое е тестирано за присуство на вирус на БВД/МД и е со негативен резултат.
- (5) Семето за вештачко осеменување земено од останатите животни во центарот од денот на добивање на позитивниот резултат, треба да се чува во посебна просторија

и не може да биде ставено во промет во Република Македонија сè додека не се обнови здравствениот статус на центарот.

Член 11

Услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување

- (1) Семе за вештачко осеменување кое се става во промет треба да е добиено од животни коишто:
  - 1) не покажуваат клинички знаци на болест на денот на земањето на семето за вештачко осеменување;
  - 2) не биле вакцинирани против лигавка и шап во последните 12 месеци пред земањето на семето или, доколку биле вакцинирани против лигавка и шап во последните 12 месеци пред земањето на семето за вештачко осеменување, 5 % (најмалку пет пајети) од секоја доза на семе за вештачко осеменување биле испитани со тест на изолација на вирусот на лигавка и шап со негативни резултати;
  - 3) не се вакцинирани против лигавка и шап во последните 30 дена непосредно пред добивањето на семе за вештачко осеменување;
  - 4) биле држени во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување во најмалку 30 последователни дена непосредно пред добивањето на семе за вештачко осеменување доколку семето за вештачко осеменување е наменето за користење во свежа состојба;
  - 5) не им е дозволен природен припуст;
  - 6) се чуваат во центри за собирање на семе за вештачко осеменување кои биле слободни од лигавка и шап најмалку три месеци пред добивање на семето за вештачко осеменување и 30 дена по добивањето или, доколку семето за вештачко осеменување е наменето за користење во свежа состојба, до датумот на испорака. Центарот за собирање на семе за вештачко осеменување треба да се наоѓа на место каде во радиус од 10 километри најмалку 30 дена немало случај на лигавка и шап; и
  - 7) се држени во центри за собирање на семе за вештачко осеменување кои биле слободни од лигавка и шап, беснило, туберкулоза, бруцелоза, заразна говедска плеуропневмонија, ензоотска леукоза кај говедата и антракс, во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾, најмалку 30 дена пред собирањето и 30 дена после собирањето на семето за вештачко осеменување или, доколку семето за вештачко осеменување е наменето за користење во свежа состојба, до датумот на испорака.
- (2) При подготовка на семето за вештачко осеменување треба да се користат антибиотици за да се добијат концентрации во финално разреденото семе, кои не треба да бидат помали од:
  - 500 µg стрептомицин на ml финален раствор,
  - 500 IU пеницилин на ml финален раствор,
  - 150 µg линкомицин на ml финален раствор,
  - 300 µg спектиномицин на ml финален раствор.
- (3) Може да се користи и алтернативна комбинација на антибиотици која ќе има ист ефект против кампилобактерии, лептоспири и микоплазми. Веднаш по нивното додавање, разреденото семе за вештачко осеменување треба да се чува на температура од најмалку 5 °C во времетраење не пократко од 45 минути.
- (4) Семето за вештачко осеменување наменето за ставање во промет во Република Македонија треба:

- 1) да биде складирано во одобрени услови најмалку 30 дена пред испораката. Ова барање не се применува на семе за вештачко осеменување кое е наменето за користење во свежа состојба; и
- 2) да биде транспортира во контејнери кои биле исчистени и дезинфицирани или стерилизирани пред употребата и коишто се запечатени и нумерирани пред испораката од одобрените центри за складирање на семе за вештачко осеменување.

Оддел II

Ставање во промет на јајце-клетки и ембриони од домашни животни од видот говеда

Член 12

Услови за ставање во промет на ембриони

Ембрионите наменети за ставање во промет треба да ги исполнуваат следниве услови:

- 1) да се зачнати како резултат на вештачко осеменување или *in vitro* оплодување со семе за вештачко осеменување од мажјак донор од центар за собирање на семе за вештачко осеменување одобрен од надлежниот орган за собирање, обработка и складирање на семе за вештачко осеменување, или со семе за вештачко осеменување увезено во согласност со Оддел I од оваа Глава и Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката⁽¹⁰⁾. Агенцијата може да дозволи ставање во промет на ембриони од определени специфични видови зачнати како резултат на природен припуст од бикови чиј здравствен статус е во согласност со членовите 9 и 10 од овој правилник;
- 2) да се собрани од домашни животни од видот говеда чиј здравствен статус е во согласност со член 18 од овој правилник;
- 3) да се собрани, обработени и складирани од тим за собирање на ембриони согласно член 13 став (1) од овој правилник; и
- 4) да се собрани, обработени и складирани од тим за собирање на ембриони согласно членовите 14, 15 и 16 од овој правилник;

Член 13

Услови за одобрување на тим за собирање на ембриони

- (1) Тимот за собирање на ембриони од член 12 точка 3) од овој правилник, ќе биде одобрен само доколку ги исполнува одредбите од овој член и членовите 14, 15 и 16 од овој правилник. За секоја поголема промена во организацијата на тимот треба да ја извести Агенцијата. Одобрението на тимот се обновува при секоја замена на тимскиот ветеринар или при сите поголеми промени во рамки на организацијата или лабораториите или опремата што е на располагање. Официјалниот ветеринар го контролира исполнувањето на одредбите од овој став. Одобрението на тимот за собирање на ембриони ќе му биде одземено доколку една или повеќе одредби од овој правилник повеќе не се исполнети.
- (2) Тимовите за собирање на ембриони треба да бидат регистрирани и на секој од нив да им биде доделен регистарски број. Агенцијата изготвува и редовно го ажурира списокот на тимовите за собирање на ембриони заедно со нивните регистарски броеви и го објавува на својата веб страна.
- (3) Тимот за производство на ембриони за ембриони добиени со *in vitro* оплодување, ќе добие одобрение само доколку ги исполнува условите од овој правилник а поседбно од ставовите (1) и (2) на овој член за кои се применува *mutatis mutandis*.

- (4) Директорот на Агенцијата може да утврди детални упатства за примена на овој член по спроведената постапка од страна на Европската Комисија со која Комисијата е овластена да постапува за работи кои се однесуваат на безбедност на храна и ветеринарна политика.

Член 14

Услови за одобрување на тимови за собирање и на тимови за производство на ембриони

- (1) За да биде одобрен, секој тим за собирање на ембриони треба да ги исполнува следниве услови:
- 1) собирањето, обработката и складирањето на ембрионите треба да го врши тимскиот ветеринар или еден или повеќе техничари под негова одговорност коишто се стручни и обучени од тимскиот ветеринар за методите и техниките на хигиена;
  - 2) треба да е под надзор и надлежност на официјалниот ветеринар;
  - 3) треба да има на располагање лабораторија или теренски лабораториски капацитети каде се испитуваат, обработуваат и пакуваат ембрионите, кои се состојат најмалку од работна површина, микроскоп и криогена опрема;
  - 4) лабораторија треба да има на располагање:
    - а) просторија за ракување со ембрионите којашто е во близина, но физички одделена од просторот што се користи за ракување со животните донори за време на собирањето,
    - б) просторија или простор опремени за чистење и стерилизирање на инструментите и опремата користени при собирање и ракување со ембрионите,
    - в) микроманипулацијата со ембрионот, што опфаќа пенетрација на *zona pellucida* треба да се врши во соодветни простории со ламинарен проток, коишто треба соодветно да се чистат и дезинфицираат помеѓу сериите;
  - 5) теренската лабораторија требаат да има на располагање посебно опремен простор од возилото, што се состои од два одделни дела,
    - а) чист дел за испитување и манипулација на ембрионите, и
    - б) нечист дел наменет за сместување на опремата користена при контакт со животните донори.
- (2) Теренската лабораторија секогаш треба да биде во контакт со лабораторија за да се овозможи стерилизацијата на нејзината опрема и да се обезбедат течности и останати производи неопходни за собирање и ракување со ембриони.
- (3) За да бидат одобрени како тим за производство и обработка на ембриони добиени со *in vitro* оплодување и/или *in vitro* култура, тимот за производство на ембриони треба да ги исполнува следните услови:
- 1) кадарот треба да е обучен за соодветна контрола на болести и лабораториски техники, особено при постапки за работа во стерилни услови;
  - 2) да располага со лабораторија која што треба да има:
    - а) соодветна опрема и простории, вклучувајќи засебна просторија за добивање ооцити од јајници, и засебни простории или простор за обработка на ооцити и ембриони и складирање на ембриони, и
    - б) простории со ламинарен проток каде се обработуваат сите ооцити, семето за вештачко осеменување и ембрионите, а центрифугирањето на семето за вештачко осеменување може да се врши и надвор од просторијата со ламинарен проток доколку се преземени сите хигиенски мерки на претпазливост;
  - 3) доколку ооцитите и другите ткива треба да се соберат во кланица, тим за производство и обработка на ембриони треба да има на располагање соодветна

опрема за безбедно и хигиенско собирање и транспорт на јајниците и останатите ткива, до лабораториите за обработка.

Член 15

Услови за собирање и обработка на ембриони од одобрен тим за собирање или тим за производство на ембриони

- (1) При собирањето и обработката на ембрионите треба да се исполнат следните услови:
  - 1) Ембрионите треба да се собираат и обработуваат од одобрен тим за собирање, без да дојдат во контакт со друга пратка на ембриони којашто не ги исполнува барањата на овој Оддел.
  - 2) Ембрионите да се собираат на место коешто е изолирано од останатите делови на просториите или одгледувалиштето, и коишто се во добра состојба и лесно се чистат и дезинфицираат.
  - 3) Ембрионите да се обработуваат (испитуваат, измиваат, третираат и ставаат во идентификувани стерилни контејнери) или во траен или во мобилен лабораториски објект, кој не се наоѓа во зона која е под забрана или карантин.
  - 4) Сите инструменти кои доаѓаат во контакт со ембрионите или животното донор за време на собирањето, треба да бидат за еднократна употреба или пред употребата соодветно да се дезинфицираат или стерилизираат.
  - 5) Производите од животинско потекло кои се користат за време на собирањето на ембриони и во транспортното средство треба да се добиени од извори коишто не претставуваат ризик по здравјето на животните или пред употребата да се третирани на начин со кој се спречува таквиот ризик. Сите медиуми и раствори треба да се стерилизираат со одобрени методи согласно препораките дадени во прирачникот на Меѓународното здружение за ембрио трансфер (IETS). Во медиумот може да се додадат и антибиотици согласно прирачникот на IETS.
  - 6) Шишињата за транспорт и складирање треба соодветно да се дезинфицираат или стерилизираат пред да се започне со нивното полнење.
  - 7) Криогениот агенс кој се употребува да не биде претходно употребуван за други производи од животинско потекло.
  - 8) Секој контејнер со ембриони како и контејнерите во коишто тие се складираат и превезуваат треба јасно да се означени со код на начин што ќе може лесно да се утврди датумот на собирање и расата и идентификацијата на мажјакот донор и женката донор како и регистарскиот број на тимот.
  - 9) Секој ембрион треба да се измива најмалку 10 пати во посебна течност за ембриони којашто треба да се менува секој пат и доколку не е одлучено поинаку според точка 13) на овој став, треба да содржи трипсин согласно меѓународно признаени постапки. Секое миење значи разредување за 100 пати од претходното измивање, а при секој трансфер на ембрионот треба да се користи стерилна микропипета.
  - 10) По последното измивање, секој ембрион треба микроскопски да се испита со зголемување од најмалку $\times 50$ преку целата негова површина за да се утврди дека 'zona pellucida' е недопрена и слободна од било какви придружни материјали. Секоја микроманипулација којашто опфаќа пенетрација на *zona pellucida* треба да се врши во простории одобрени за таа намена, и по завршувањето на последното измивање и испитување. Ваквата микроманипулација може да се врши само врз ембрион чија што *zona pellucida* е недопрена.
  - 11) Секоја пратка со ембриони што успешно го поминала испитувањето од точка 7) на овој став треба да се стави во стерилен контејнер, обележан согласно точка 8) на овој став којшто веднаш се запечатува.

- 12) Онаму каде што е соодветно, секој ембрион треба да се замрзне што е можно поскоро и да се складира на место што е под контрола на тимскиот ветеринар и коешто е предмет на редовна контрола од страна на официјален ветеринар.
  - 13) Треба да се изготви протокол во врска со одобрените течности за испирање и миење, техниките на миење и каде што е потребно, ензимските третмани заедно со одобрените транспортни средства.
  - 14) Секој тим за собирање треба да достави рутински мостри од течностите за испирање, течностите за миење, распаднатите ембриони, неоплодените јајцеклетки итн. добиени како резултат на активностите за официјално испитување за бактериска и вирусна контаминација.
  - 15) Секој тим за собирање треба да води евиденција за своите активности во однос на собирањето на ембриони во текот на 12 месеци пред и 12 месеци по нивното складирањето, вклучувајќи ги:
    - а) расата, возраста и идентификацијата на животните донори,
    - б) местото на собирање, обработка и складирање на ембрионите собрани од страна на тимот,
    - в) идентификацијата на ембрионите заедно со нивната дестинација, доколку е позната, и
    - г) детали за техниките на микроманипулација којашто опфаќа пенетрација на *zona pellucida* или други техники како што се *in vitro* оплодување и/или *in vitro* култура, коишто се извршени врз ембрионите.
  - 16) Кај ембриони добиени со *in vitro* оплодување идентификацијата може да се врши врз основа на бројот на серијата но треба да ги содржи и деталите за датум и место на собирање на јајниците и/или ооцитите. Исто така треба да постои можност да се идентификува стадото од коешто потекнуваат животните донори.
- (2) Покрај условите од став (1) на овој член при собирањето, обработката, складирањето и транспортот на јајници, ооцити и други ткива за употреба при *in vitro* оплодување и/или *in vitro* култура, треба да се исполнат и следните услови:
- 1) собирање на јајниците и останатите ткива да се врши во кланица, официјално одобрена од Агенцијата и под контрола на официјален ветеринар, кој врши преглед на донорите пред и после колењето;
  - 2) материјалите и опремата што доаѓаат во директен контакт со јајниците и останатите ткива да се стерилизираат пред употреба, а по стерилизацијата да се користат исклучиво за тие цели. За ракување со ооцити и ембриони од различни групи на животни донори треба да се користи засебна опрема;
  - 3) да не се дозволи влез на јајниците и останатите ткива во лабораторијата за обработка, сè додека не заврши *post-mortem* испитувањето на групата животни. Доколку се открие присуство на болест кај групата донори или кај било кое животно заклано во кланицата истиот ден, треба да се лоцираат и да се отстранат сите ткива од таа група.
  - 4) постапката на миење и испитување утврдена во став (1) точка 5) и 7) на овој член треба да се врши по завршувањето на постапката за култивирање;
  - 5) секоја микроманипулација што опфаќа пенетрација на *zona pellucida* да се врши согласно одредбите од став (1) точка 7) на овој член по завршувањето на постапките утврдени во точка 4) на овој став;
  - 6) само ембриони од иста група на донори, да се складираат во иста ампула/пајета.

Член 16

Услови за складирање и превоз на ембриони од одобрен тим за собирање или тим за производство на ембриони

- (1) Условите утврдени во член 15 став (1) од овој правилник се применуваат при складирање и превоз на јајници, ооцити и други ткива кои се користат при *in vitro* оплодување и/или *in vitro* култура.
- (2) Секој тим за собирање или тим за производство на ембриони треба да обезбеди дека ембрионите се складираани на соодветна температура во простории одобрени за таа намена од страна на Агенцијата.
- (3) За да бидат одобрени просторите од став (2) на овој член треба:
  - 1) најмалку една просторија треба да се заклучува, наменета исклучиво за складирање на ембриони;
  - 2) лесно да се чистат и дезинфицираат;
  - 3) во нив да се чуваат записи за секој влез и излез на ембрионите со назначена крајната дестинација; и
  - 4) да се предмет на контрола од страна на официјален ветеринар.
- (4) Агенцијата може да одобри складирање на семето за вештачко осеменување коешто ги исполнува барањата од Оддел I од оваа Глава и Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката⁽¹⁰⁾, во одобрени центри за складирање.
- (5) Ембрионите кои се ставаат во промет треба да се превезуваат во хигиенски услови во запечатени контејнери од одобрените центри за складирање до нивното пристигнување на дестинација.
- (6) Условите утврдени во член 15 став (1) од овој правилник се применуваат при складирање и превоз на јајници, ооцити и други ткива кои се користат при *in vitro* оплодување и/или *in vitro* култура.

Член 17

Услови кои се применуваат кај животните донори

- (1) При собирање на ембриони од животните донори, треба да се исполнети следните услови:
  - 1) најмалку последните шест месеци животните да престојувале во рамките на територијата на Република Македонија;
  - 2) да доаѓаат од стадото на потекло најмалку 30 дена пред собирањето;
  - 3) да потекнуваат од стада коишто се:
    - а) официјално слободни од туберкулоза,
    - б) официјално слободни од бруцелоза или слободни од бруцелоза,
    - в) слободни од ензоотска леукоза кај говедата
  - 4) да потекнуваат од стадо (или стада) кое/коишто не се слободни од леукоза но за коишто е добиена потврда дека немало клинички случај на ензоотска леукоза кај говедата во текот на последните три години и
  - 5) во текот на последната година, не биле присутни во стадо (или стада) кај кои се јавиле клинички знаци на заразен ринотрахеитис кај говедата/инфективен пстулозен вулвовагинитис.
- (2) На денот на собирање на ембрионите, кравата донор:
  - а) е чувана во одгледувалиште кое не е предмет на мерки на забрана или карантин и
  - б) не покажува клинички знаци на болест.
- (3) Условите од ставовите (1) и (2) на овој член ќе се применуваат на живи животни наменети за донирање на ооцити со земање на јајце-клетки или овариектомија.
- (4) Донорите на јајници и останати ткива кои се собираат по колењето во клиницата, не треба да потекнуваат од животни наменети за колење како дел од националната

програма за искоренување на болести, ниту пак треба да потекнуваат од одгледувалиште кое е предмет на забрани заради болести кај животните.

- (5) Кланицата од каде што се собираат јајниците и останатите ткива, не смее да се наоѓа во зона којашто е предмет на мерки на забрана или карантин.

Оддел III

Ставање во промет на семе за вештачко осеменување од домашни животни од видот свињи

Член 18

Услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување од домашни животни од видот свињи

Во промет може да се стави семе за вештачко осеменување, доколку:

- 1) е собрано и обработено, за целите на вештачко осеменување, во центар за собирање кој ги исполнува барањата за здравствена заштита на животните за ставање во промет согласно член 20 став (1) и (2) од овој правилник;
- 2) е собрано од домашни животни од видот свињи чишто здравствен статус е во согласност со членовите 23 и 24 од овој правилник; и
- 3) е собрано, обработено, складирано и транспортирано согласно членовите 21, 22 и 25 од овој правилник.

Член 19

Семе за вештачко осеменување од свињи вакцинирани против Аujeszкиева болест

- (1) Во сите центри за собирање на семе за вештачко осеменување треба да има само животни кои не се вакцинирани против Аujeszкиева болест, што се докажува со негативни резултати нај тестот на серум неутрализација, или ЕЛИСА тестот за Аujeszкиева болест, согласно одредбите од овој Оддел и Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката⁽¹¹⁾, и да не се дозволи влез на територијата на Република Македонија на семе за вештачко осеменување од собирни центри кои се со понизок здравствен статус во однос на Аujeszкиевата болест.
- (2) Одредбите од став (1) на овој член се применуваат на сите центри за собирање на семе за вештачко осеменување каде има животни кај кои се јавува негативна реакција на тестот на серум неутрализација или ЕЛИСА тестот за Аujeszкиева болест.

Член 20

Општи услови за одобрување на центри за собирање или складирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Центарите за собирање на семе за вештачко осеменување за да бидат одобрени треба да ги исполнат условите од членовите 21 и 22 од овој правилник.
- (2) Исполнувањето на условите од став (1) на овој член се контролираат од страна на официјалниот ветеринар кој може да даде предлог за повлекување на одобрението кога еден или повеќе од тие услови повеќе не се исполнети.
- (3) Сите центри за собирање и складирање на семе за вештачко осеменување треба да бидат регистрирани и да им е доделен регистарски број.
- (4) Во Агенцијата се изготвува и постојано се ажурира список со центри за собирање односно центри за складирање на семе за вештачко осеменување во кој се вметнуваат нивните регистарски броеви и се објавува на веб страната на Агенцијата.

Член 21

Услови за одобрување на центри за собирање на семе за вештачко осеменување

Центрите за собирање на семе за вештачко осеменување за да бидат одобрени треба да ги исполнуваат следните услови:

- 1) да се под постојан надзор на ветеринар од центарот;
- 2) да располагаат со:
  - а) простории за сместување на животните вклучувајќи и простории за изолација на животни кои не ги поминале тестовите од член 24 од овој правилник или коишто покажуваат клинички знаци на болест,
  - б) засебна просторија за чистење и дезинфекција или стерилизација на опремата,
  - в) просторија за обработка на семето за вештачко осеменување која не треба да се наоѓа на истата локација со другите простории и
  - г) просторија за складирање на семето за вештачко осеменување која не треба да се наоѓа на истата локација со другите простории;
- 3) да се конструирани или изолирани на начин со којшто би се спречил контакт со добитокот однадвор;
- 4) да се конструирани на начин со којшто објектите за сместување на животните и за собирање, обработка и складирање на семето за вештачко осеменување, може лесно да се чистат и дезинфицираат и
- 5) да се изградени на начин со којшто просторијата за сместување на животните е физички одвоена од просторијата за обработка на семето за вештачко осеменување, а и двете простории да се одделени од просторијата за складирање на семето за вештачко осеменување.

Член 22

Услови во однос на надзорот на центрите за собирање на семе за вештачко осеменување

Центрите за собирање на семе за вештачко осеменување треба да ги исполнуваат следните услови:

- 1) да обезбедат дека во нив се наоѓаат единствено животни од чии видови ќе се собира семето за вештачко осеменување;
- 2) да водат евиденција, регистар или компјутерски запис за сите свињи во центарот, со детали за расата, датумот на раѓање и идентификацијата на секое од животните, како и евиденција, регистар или компјутерски запис за сите тестови за болести и извршени вакцинации, со информации од досието за здравјето и болестите на секое животно;
- 3) да се предмет на редовна инспекција од страна на официјален ветеринар барем двапати годишно, при што треба да се проверат условите во однос на одобрувањето и надзорот;
- 4) влезот на неовластени лица да е спречен и забранет ;
- 5) овластените посетители треба да ги исполнуваат условите утврдени од ветеринарот во центарот;
- 6) да имаат вработено стручни лица, соодветно обучени за постапките на дезинфекција и техниките на хигиена кои се однесуваат на контролата на ширење на болеста;
- 7) да се применуваат следните правила:
  - а) само семе за вештачко осеменување собрано во одобрен центар да се обработува и складира во центарот, без при тоа да дојде во контакт со било која друга пратка на семе за вештачко осеменување;

- б) собирањето, обработката и складирањето на семето за вештачко осеменување да се врши само во простории утврдени за таа намена според најстроги хигиенски услови;
- в) сите инструменти кои доаѓаат во контакт со семето за вештачко осеменување или животното донор за време на собирањето и обработката, соодветно да се дезинфицираат или стерилизираат пред употреба;
- г) производите од животинско потекло што се користат при обработка на семето за вештачко осеменување, вклучувајќи адитиви или разредувач, да се добиени од извори коишто не претставуваат ризик по здравјето на животните или пак пред употребата се третирани на начин со што се спречува таквиот ризик;
- д) шишињата за складирање и транспорт да се соодветно дезинфицирани или стерилизирани пред почетокот на секое полнење;
- ѓ) криогениот агенс да не бил користен претходно за други производи од животинско потекло;
- е) секоја доза на семе за вештачко осеменување, без разлика дали се одделува во посебни дози или не, да е јасно означена на начин со којшто лесно може да се утврди датумот на собирањето на семето за вештачко осеменување и расата и идентификацијата на животното донор, како и името и регистарскиот број на центарот, на што каде е соодветно, претходи името на земјата на потекло во форма на код.

Член 23

Услови за внесување на животните во одобрени центри за собирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Сите животни примени во центарот за собирање треба:
  - 1) да биле во карантин во траење од најмалку 30 дена во просторија која посебно за оваа цел е одобрена од Агенцијата и каде што се сместени животни со најмалку ист здравствен статус;
  - 2) пред да влезат во карантинот утврден во точка 1) на овој став, да се одбрани од стада или одгледувалишта:
    - а) коишто се официјално слободни од бруцелоза во согласност со член 3.5.2.1 на Меѓународниот код за здравствена заштита на животните;
    - б) каде во претходните 12 месеци не престојувало животно вакцинирано против лигавка и шап;
    - в) каде што во претходните 12 месеци не се забележани клинички, серолошки или вирусолошки докази за присуство на Аујеткиевата болест;
    - г) кои не се наоѓаат во забранета зона заради појава на болест кај домашните свињи; и
    - д) каде животните претходно не биле чувани во стадо со понизок статус.
  - 3) пред периодот на карантин наведен во точка 1) на овој став и во рамките на претходните 30 дена, да биле подложени на следните тестирања, при што се добиени негативни резултати:
    - а) пуферизиран антиген тест за бруцелоза;
    - б) тест на серум неутрализација или ЕЛИСА тест, користејќи ги сите вирусни антигени за Аујеткиевата болест во случај на невакцинирани свињи;
    - в) или ЕЛИСА тест за G1 антигените на Аујеткиева болест за свињи вакцинирани со вакцина со избришан G1; и
    - г) ЕЛИСА тест или тест на серум неутрализација, за присуство на класична свињска чума.
  - 4) во однос на бруцелозата, доколку има животни со позитивни резултати, животните од истото одгледувалиште кај кои резултатот е негативен, да се

- примаат во карантин откако ќе се потврди дека стадата или одгледувалиштата од каде што потекнуваат позитивните животни, се слободни од бруцелоза.
- 5) Агенцијата може да одобри, тестовите од точка 3) од овој став да се спроведат во карантинот, доколку резултатите се познати пред почетокот на 30 дневниот период на карантин утврден во точка 1) на овој став;
  - 6) во текот на последните 15 дена од најмалку 30 дневниот период на карантин утврден во точка 1) на овој став, животните да бидат подложени на следните тестирања со негативни резултати:
    - а) за бруцелоза, пуферизиран антиген тест за бруцелоза; и
    - б) тест на серум неутрализација или ЕЛИСА тест, со користење на сите вирусни антигени за Аујескиевата болест во случај на невакцинирани свињи, или ЕЛИСА тест за G1 антигените на Аујескиева болест за свињи вакцинирани со вакцина со избришан G1.
  - 7) без исклучок на одредбите кои се применуваат во случај на дијагноза на лигавка и шап или друга болест од листата А на ОИЕ, доколку било кој од горенаведените тестови е позитивен, животното веднаш треба да се отстрани од карантинот. При групен карантин, Агенцијата треба да ги преземе сите неопходни мерки за да се обезбеди дека кај преостанатите животни, здравствената состојба е задоволителна, пред да бидат примени во центарот за собирање согласно овој член.
  - 8) кога животните се позитивни на бруцелоза, да се спроведува следниот протокол:
    - а) позитивните серуми да се подложуваат на тест за серо-аглутинација како и на пуферизираниот антиген тест за бруцелоза којшто не е извршен;
    - б) да се спроведе епидемиолошко истражување во одгледувалиштата од каде што потекнуваат осетливите животни;
    - в) кај позитивните животни, да се врши втора серија тестирања (пуферизиран антиген тест за бруцелоза, сероаглутинација, врзување на комплементи) врз примероци земени седум дена од првото собирање.
  - 9) сомневањето за бруцелоза да се потврди или отфрли врз основа на резултатите од испитувањето спроведено врз одгледувалиштата на потекло, и споредбата на резултатите од двете серии на тестирања.
  - 10) при отфрлање на сомнежот за бруцелоза, животните со негативни резултати од првиот тест за бруцелоза, да бидат внесени во центарот. Животните кај коишто резултатите се позитивни на едниот тест, може да бидат примени ако кај нив се добијат негативни резултати при двете серии тестирања (пуферизиран антиген тест за бруцелоза, сероаглутинација, врзување на комплементи) извршени во интервал од најмалку седум дена.
- (2) Сите тестови треба да се вршат во лабораторија одобрена од страна на Агенцијата.
  - (3) Животните може да се примат во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување само со дозвола од ветеринарот од центарот кој води евиденција за сите влегувања и излегувања на животните.
  - (4) Во текот на приемниот ден во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување, ниту едно животно не смее да покажува било какви клинички знаци на болест. Без оглед на одредбите од став (5) на овој член, сите животни треба да доаѓаат директно од карантин, како што е утврдено во став (1) точка 1) на овој член, кој на денот на испораката, ги исполнува следните услови:
    - 1) не се наоѓа во забранета зона дефинирана според одредбите за појава на болест кај домашните свињи и
    - 2) не се забележани клинички, патолошки или серолошки знаци за присуство на Аујескиева болест во последните 30 дена.
  - (5) Доколку се исполнети условите утврдени во став (4) од овој член и во текот на претходните 12 месеци се спроведени рутинските тестови од член 24 од овој

правилник, животните може да се пренесат од еден одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување до друг со ист здравствен статус без карантин или тестирање доколу транспортот е директен. Овие животни не смеат да дојдат во директен или индиректен контакт со папкари со понизок здравствен статус а транспортните средства што се користат, треба да се дезинфицираат пред употреба.

(6) Животните треба да доаѓаат директно од:

- 1) одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување во согласност со овој Оддел;
- 2) карантин и ги исполнуваат условите од овој член за прием во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување;
- 3) одгледувалишта каде поминале низ пред-карантинскиот протокол за прием и ги исполнуваат условите за прием во карантин од став (1), точка 2) и 3) на овој член.

Член 24

Задолжителни рутински тестови за животни кои се чуваат во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување

(1) Сите животни кои се чуваат во одобрен центар за собирањена семе за вештачко осеменување, треба да бидат испитани на следните тестови при што се добиени негативни резултати:

- 1) тест на серум неутрализација или ЕЛИСА тест, користејќи ги сите вирусни антигени за Аујескиевата болест во случај на невакцинирани свињи, или ЕЛИСА тест за G1 антигените на Аујескиева болест за свињи вакцинирани со вакцина со избришан G1;
- 2) за бруцелоза, пуферизиран антиген тест за бруцелоза;
- 3) ЕЛИСА тест или тест на серум неутрализација за присуство на антитела за класична свинска чума;
- 4) Тестовите од точка 1), 2) и 3) на овој став се вршат или:
  - а) кај сите животни при напуштање на центарот, но не подоцна од 12 месеци по приемот доколку не го напуштиле центарот дотогаш. Земањето примероци може да се изврши во кланицата, или
  - б) на 25 % од животните во центарот секои три месеци. Во овој случај, ветеринарот од центарот треба да обезбеди дека земените мостри се репрезентатвни примероци на целата популација во центарот, особено во однос на старосната група и сместувањето на нерезите. Исто така ветеринарот од центарот треба да обезбеди дека сите животни се тествани најмалку еднаш за време на нивниот престој во центарот и најмалку на секои 12 месеци ако нивниот престој надминува една година.

(2) Сите тестови треба да се извршат во лабораторија одобрена од страна на Агенцијата.

(3) Доколку било кој од тестовите од став (1) на овој член е позитивен, животното треба да се изолира а семето за вештачко осеменување добиено од него од последниот негативен тест, не смее да биде ставено во промет во Република Македонија. Семето за вештачко осеменување собрано од секое животно во центарот од датумот на последниот негативен тест кај тоа животно, треба да се чува во посебен склад и не може да биде ставено во промет во Република Македонија сè додека повторно не се воспостави здравствениот статус на центарот.

Член 25

Услови што треба да ги исполнува семето за вештачко осеменување собрано во одобрени центри

(1) Семето за вештачко осеменување треба да е собрано од животни кои:

- 1) не покажуваат клинички знаци на болест на денот на собирање на семето за вештачко осеменување;
  - 2) не се вакцинирани против лигавка и шап;
  - 3) ги исполнуваат барањата од член 24 од овој правилник;
  - 4) не се користат за природен припуст;
  - 5) се чуваат во центри за собирање на семе за вештачко осеменување коишто не смеат да се наоѓаат во области со забрана за движење заради здравствена заштита на животните, во однос на заразните болести кај домашните свињи; и
  - 6) се чувани во центри за собирање на семе за вештачко осеменување каде што во текот на 30 дневниот период непосредно пред собирањето, немало присуство на Аујескиева болест.
- (2) Во семето за вештачко осеменување после последното разредување или во разредувачот, е додадена ефикасна комбинација на антибиотици, конкретно, против лептоспири и микоплазми. Во случај на замрзнато семе за вештачко осеменување, антибиотиците треба да се додадат пред негово замрзнување. Ефектот од оваа комбинација треба да е најмалку еднаков на следните раствори:
- 1) не помалку од:
    - а) 500 µg стрептомицин на ml финален раствор,
    - б) 500 IU пеницилин на ml финален раствор,
    - в) 150 µg линкомицин на ml финален раствор и
    - г) 300 µg спектиномицин на ml финален раствор.
  - 2) веднаш по додавањето на антибиотиците, разреденото семе за вештачко осеменување треба да се чува на температура од најмалку 15 °C во времетраење не пократко од 45 минути.
- (3) Семето за вештачко осеменување треба:
- 1) пред испораката да е складирано на начин утврден во членовите 21 и 22 од овој правилник и
  - 2) да се транспортира во шишиња коишто пред употребата биле исчистени и дезинфицирани или стерилизирани и коишто биле запечатени пред испораката од одобрените центри за складирање на семе за вештачко осеменување.

Оддел IV

Ставање во промет на семе за вештачко осеменување од домашни животни од видовите овци, кози и коњи и јајце-клетки и ембриони од домашни животни од видовите овци, кози, коњи и свињи

Член 26

Општи услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување, јајце-клетки и ембриони

- (1) Семето за вештачко осеменување, јајце-клетките и ембрионите може да се стават во промет доколку ги исполнуваат условите од ставовите (2), (3), (4), (5) и (6) на овој член.
- (2) Семето за вештачко осеменување од овци, кози и коњи, без оглед на критериумите за внесување на коњите во матичните книги за одредени специфични раси, треба да е:
  - 1) собрано, обработено и складирано со цел за вештачко оплодување во центар за производство на семе за вештачко осеменување и центар за складирање на семе за вештачко осеменување, одобрен од здравствена гледна точка согласно член 29 од овој правилник, или, за овци и кози, во одгледувалиште кое ги задоволува барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾,
  - 2) добиено од животни кои ги исполнуваат условите утврдени во членовите 31 и 32 од овој правилник,

- 3) собрано, обработено, чувано, складирано и транспортирано согласно членовите 33, 35, 36, 37, 38 и 39 од овој правилник.
- (3) Јајце-клетките и ембрионите од видовите овци, кози, коњи и свињи треба да се:
  - 1) добиени од женки донори кои ги исполнуваат условите утврдени во член 40 од овој правилник од страна на тим за собирање на ембриони или се произведени од страна на тим за производство на ембриони, одобрени од Агенцијата и ги исполнуваат условите од член 34 од овој правилник,
  - 2) добиени, обработени и чувани во соодветна лабораторија и складирани и транспортирани согласно членовите 33, 35, 36, 37, 38 и 39 од овој правилник.
- (4) Семето за вештачко осеменување кое се користи за осеменување на женките донори треба да е во согласност со одредбите од став (2) на овој член кога станува збор за овци, кози и коњи и со одредбите од Оддел III од оваа Глава и Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката⁽¹¹⁾ кога станува збор за свињи.
- (5) Одобрените центри од став (2) точка 1) на овој член и одобрените тимови од став (3) точка 1) на овој член треба да бидат регистрирани од Агенцијата, со единствен број на одобрение за секој центар и тим.
- (6) Агенцијата изготвува и редовно го ажурира списокот на одобрените центри и тимови како и на нивните регистарски броеви, и го прави достапен на јавноста преку веб страната на Агенцијата.

Член 27

Одбрување на тела, институти или центри

- (1) Агенцијата треба да обезбеди при превозот на семе за вештачко осеменување, јајце-клетки или ембриони од животни од видови приемчиви на болестите од Прилог I или Прилог II кои се составен дел на овој правилник кон и од тела, институти или центри кои се одобрени согласно член 28 од овој правилник, истите да се придружени со документ за транспорт даден во Прилог III кој е составен дел од овој правилник. Со овој документ, кој го пополнува ветеринарот одговорен за телото, институтот или центарот на потекло, треба да се назначи дека семе за вештачко осеменувањето, јајце-клетките или ембрионите од животните од видовите приемчиви на болестите од Прилог I од овој правилник или на болестите од Прилог II од овој правилник, доаѓаат од тело, институт или центар кој е одобрен согласно член 28 од овој правилник.
- (2) За да бидат одобрени, телата, институтите или центрите, во однос на болестите кои задолжително се пријавуваат, до Агенцијата треба да ги достават сите релевантни документи согласно член 28 од овој правилник.
- (3) По приемот на документот за барање за одобрение или за обновување на одобрението, Агенцијата врши проверка на податоците кои ги содржи, и каде што е соодветно, на резултатите од тестовите извршени на лице место.
- (4) Сите одобрени тела, институти и центри се регистрираат и им се издава број на одобрение од страна на Агенцијата.
- (5) Агенцијата постојано го ажурира списокот на одобрени тела, институти и центри, како и на нивните броеви на одобрение и списокот го прави достапен за јавноста преку веб страната на Агенцијата.

Член 28

Услови за одбрување на тела, институти или центри

- (1) Со цел да се добие одобрението од член 27 став (2) од овој правилник, телото, институтот или центарот треба да:

- 1) бидат јасно разграничени и одделени од околината или животните во објектите на телото, институтот или центарот и да се лоцирани на начин со којшто не би претставувале здравствен ризик за земјоделските стопанства чијшто здравствен статус може да биде загрозен;
- 2) имаат соодветни средства за заловување, затворање и изолација на животните, и да има на располагање простории за карантин и одобрени постапки за животни кои доаѓаат од неодобрени објекти;
- 3) се слободни од болестите наведени во Прилог I од овој правилник и болестите наведени во Прилог II од овој правилник. Со цел телото, институтот или центарот да бидат прогласени слободни од овие болести, Агенцијата врши проценка на записите за здравствениот статус на животните кои се чувани најмалку во текот на претходните три години, и резултатите од клиничките и лабораториските тестови извршени врз животните во телото, институтот или центарот. Овој услов не се однесува доколку се врши одобрување на нови објекти во кои животните од кои е добиено семето за вештачко осеменување доаѓаат од одобрени објекти;
- 4) поседуваат и редовно ажурираат записи со кои се прикажува:
  - а) бројот и идентитетот (возраст, пол, видови и индивидуална идентификација каде што е применливо) на животните од секој вид присутен во објектот;
  - б) бројот и идентитетот (возраст, пол, видови и индивидуална идентификација каде што е применливо) на животните кои пристигнуваат во објектот или го напуштаат, заедно со податоците за нивното потекло или дестинација, транспортот од или до објектот и здравствениот статус на животните;
  - в) резултатите од испитувањата на крвта или други дијагностички постапки;
  - г) болестите, и каде што е соодветно, применетиот третман;
  - д) резултатите од *post-mortem* прегледите на животните кои угинале во објектот, вклучувајќи ги и мртвородените животни и
  - ѓ) забелешките утврдени за време на секој период на карантин или изолација;
- 5) имаат договор со соодветна лабораторија за вршење *post-mortem* прегледи или имаат на располагање една или повеќе простории каде може да се вршат овие прегледи од страна на стучно лице под надзор на Агенцијата;
- 6) имаат соодветни постапка или објекти на лице место за соодветно отстранување на телата од животните кои угинале од некоја болест, или се еутаназирани;
- 7) обезбедат, по пат на договор или друг правен инструмент, услуги од ветеринар одобрен од страна на или под контрола на Агенцијата согласно Законот за ветеринарно здравство⁽⁴⁾, којшто:
  - а) ќе потврди дека во телото, институтот или центарот се применува соодветен надзор на болести и контролни мерки во однос на состојбата со болести во Република Македонија согласно плановите на Агенцијата. Во таквите мерки спаѓа:
    - годишен план за надзор на болести, вклучувајќи соодветна контрола на зоонози кај животните;
    - клинички, лабораториски и *post-mortem* испитувања кај животните за кои се сомнева дека се погодени од преносливи болести и
    - вакцинација на сомнителните животни против заразните болести како што е соодветно, во согласност со прописите од областа на ветеринарното здравство.
  - б) ќе потврди дека Агенцијата е веднаш известена за секоја сомнителна смрт или присуство на било кој друг симптом кој наведува дека животното е заразено со една или повеќе од болестите од Прилозите I и II од овој правилник;

- в) ќе потврди дека новодојдените животни се изолирани по потреба и во согласност со барањата на овој правилник и упатставата, доколку ги има, издадени од Агенцијата; и
- г) е одговорен за секојдневната усогласеност со здравствените барања за животните од овој правилник и со прописите за благосостојбата на животните за време на транспорт како и отстранувањето на отпадот од животните;
- 8) ако чуваат животни наменети за лаборатории кои вршат експерименти, тоа да е во согласност со член 14 од Законот за заштита и благосостојба на животните⁽⁵⁾.
- (2) Одобреното тело, институт или центар во секојдневната работа треба да ги исполнува следниве барања:
- 1) просториите да се под контрола на официјален ветеринар кој што:
    - а) врши посета на просториите на телото, институтот или центарот најмалку еднаш годишно;
    - б) врши аудит на активностите на одобрен ветеринар и спроведувањето на годишниот план за надзор на болести;
    - в) ќе обезбеди дека се исполнети одредбите од овој правилник;
  - 2) во објектот да се примаат само животни коишто доаѓаат од друго одобрено тело, институт или центар, согласно одредбите од овој правилник;
  - 3) официјалниот ветеринар да потврди дека:
    - а) се исполнети одредбите од овој правилник, и
    - б) резултатите од клиничките, *post-mortem* и лабораториските испитувања кај животните, не покажуваат појава на болестите од Прилозите I и II од овој правилник;
  - 4) телото, институтот или центарот по одобрувањето, најмалку 10 години да ги чува записите од став (1) точка 4) на овој правилник
- (3) По исклучок од став (2) точка 2) на овој член, животните, кои не потекнуваат од одобрено тело, институт или центар, може да се примат во одобреното тело, институт или центар под услов овие животни да се држат во карантин под официјална контрола и согласно упатствата издадени од Агенцијата. За животни кои се подложуваат на карантин, периодот на карантин треба да трае најмалку 30 дена во однос на болестите наведени во Прилог I од овој правилник.
- (4) Животните кои се чуваат во одобрено тело, институт или центар, животните може да го напуштат објектот само ако се наменети за друго одобрено тело, институт или центар.
- (5) Доколку не се наменети за одобрено тело, институт или центар, животните може да го напуштат објектот само согласно барањата на Агенцијата за да се обезбеди дека не постои ризик од можно ширење на болест.
- (6) За приемчивите видови на животни да бидат примени во одобреното тело, институт или центар Агенцијата може да побара да бидат исполнети соодветни дополнителни барања.
- (7) За делумно или целосно одземање, повлекување или обновување на одобрението, се спроведуваат следните постапки:
- 1) кога барањата од став (2) на овој член не се исполнети или пак има измени во работењето на одобреното тело, институт или центар ќе му биде одземено или повлечено одобрението;
  - 2) при известување за сомневање на појава на една од болестите од Прилог I или II од овој правилник, одобрението на телото, институтот или центарот ќе му биде одземено сè додека официјално не се отфрли можноста за сомнежот за појава на болест. Во зависност од болеста и ризикот од нејзино пренесување, одземањето на одобрението може да се однесува на целиот објект или само на одредени категории животни кои се подложни на таа болест. Агенцијата треба да обезбеди дека се превземени сите мерки кои се неопходни за потврдување или

исклучување на сомнежот и ширење на болеста, мерките против болеста како и ставањето во промет на животни; и

- 3) при потврда на болеста за која постоело сомневање, телото, институтот или центарот повторно ќе бидат одобрени само по искоренување на болеста и изворот на инфекција во просториите, вклучувајќи и соодветно чистење и дезинфекција и повторно исполнување на условите од став (1) на овој член, со исклучок на точка 3) од истиот став.

Член 29

Услови за одобрување на центри за производство на семе за вештачко осеменување и центри за складирање на семе за вештачко осеменување

- (1) Со цел да добие одобрение и регистарски број од член 26 став (5) од овој правилник, секој центар за производство на семе за вештачко осеменување треба:
  - 1) да е под постојан надзор на ветеринар од центарот, одобрен од страна на Агенцијата;
  - 2) да располага најмалку со:
    - а) просторија за сместување на животните што се заклучува и по потреба, место за движење на копитарите коешто е физички одвоено од просториите за собирање, обработка и складирање;
    - б) простории за изолација кои немаат директна комуникација со просториите за сместување на животните;
    - в) простории за производство/собирање на семе за вештачко осеменување, кои може да се отворени, заштитени од неповолни временски влијанија, со под што не се лизга во и околу местото на производство/собирање на семе за вештачко осеменување за да се спречи повредување на животните при пад, без исклучок на барањата од точка 4) на овој став;
    - г) засебна просторија за чистење и дезинфекција или стерилизирање на опремата;
    - д) просторија за обработка на семето за вештачко осеменување која е одделена од просториите за производство/собирање и просторијата за чистење на опремата од потточка г) на оваа точка која доколку е можно не се наоѓа на истата локација и
    - ѓ) просторија за складирање на семе за вештачко осеменување која доколку е можно не треба да се наоѓа на истата локација со другите простории;
  - 3) да е конструиран или изолиран на начин со кој се спречува контакт со добитокот од надвор; и
  - 4) да е конструиран на начин со кој целиот центар за собирање на семе за вештачко осеменување, со исклучок на канцелариите и просторот за движење на копитарите, може лесно да се чисти и дезинфицира.
- (2) За да биде одобрен, секој центар за складирање на семе за вештачко осеменување треба:
  - 1) во случај да не се врши складирање на семе за вештачко осеменување од само еден вид на животни, произведено/собрано во центри за репродукција и вештачко осеменување одобрени согласно овој Оддел, или ембрионите да се складираани во центар кој е во согласност со барањата од овој Оддел, да му се издадат поединечни регистарски броеви од член 27 став (5) од овој правилник, за секој од видовите чиешто семе за вештачко осеменување е складирано во центарот;
  - 2) да е под постојан надзор на ветеринар од центарот овластен од страна на Агенцијата;

- 3) да располага со просторија за складирање на семе за вештачко осеменување опремена со потребната инсталација за складирање на семе за вештачко осеменување и/или ембриони, конструирана на начин со кој производитите и инсталацијата се заштитени од неповолни временски услови и вијанија на околината;
- 4) да е конструиран на начин со кој се спречува контакт со добитокот или останатите животни однадвор;
- 5) да е конструиран на начин со којшто целиот центар, со исклучок на канцелариите и просторот за движење на копитарите, може лесно да се чисти и дезинфицира; и
- 6) да е конструиран на начин со којшто се спречува неовластен пристап на луѓето.

Член 30

Надзор на центрите за производство на семе за вештачко осеменување и центрите за складирање на семе за вештачко осеменување

(1) Центрите за собирање на семе за вештачко осеменување треба:

- 1) да се под надзор со кој се обезбедува дека:
  - а) во нив да се наоѓаат единствено животни од видовите чие семе за вештачко осеменување се произведува/собира; Може да се примат и други домашни животни, под услов да не претставуваат ризик за инфекција на видовите чие семе за вештачко осеменување се произведува/собира, и да се во согласност со условите утврдени од страна на ветеринарот од центарот. Кога станува збор за копитари, каде што центарот за собирање на семе за вештачко осеменување ја дели локацијата со центар за вештачко осеменување или центар за расплод, тогаш кобилите и пастувите за стимулирање или природен припуст може да се примат под услов да ги исполнуваат барањата од член 29 став (1) од овој правилник;
  - б) да е спречен влезот на неовластени лица, а влезот на овластените лица се врши во согласност со условите утврдени од стран на ветеринарот од центарот;
  - в) вработени да се само стручни лица кои се соодветно обучени за техниките на дезинфекција и хигиена како би се спречило ширењето на болеста;
- 2) да се под надзор со што би се осигурало дека:
  - а) се води евиденција за:
    - видот, расата, датумот на раѓање и идентификацијата на секое животно присутно во центарот;
    - секое движење на животните кои доаѓаат во или си заминуваат од центарот;
    - здравствената историја и сите дијагностички тестови и резултати од истите, извршени третмани и вакцинации кај животните што се чуваат;
    - датумот на собирање и обработка на семето за вештачко осеменување;
    - дестинацијата на семето за вештачко осеменување и
    - складирањето на семето за вештачко осеменување;
  - б) ниту едно од животните што се чува во центарот не се користи за природен припуст најмалку 30 дена пред датумот на првото собирање на семе за вештачко осеменување и за време на периодот на собирање;
  - в) собирањето, обработката и складирањето на семето за вештачко осеменување се врши само во простории издвоени за оваа намена;
  - г) сите инструменти коишто доаѓаат во контакт со семето за вештачко осеменување или животните донори за време на собирањето и обработката, се соодветно дезинфицирани или стерилизирани пред употребата со исклучок на инструментите коишто се нови и за еднократна употреба; Кај копитарите, кога центарот за собирање ја дели локацијата со центар за вештачко осеменување

- или центар за расплод, треба да постои строга поделба меѓу семето за вештачко осеменување и инструментите и опремата за вештрачко осеменување или природен припуст и инструментите и опремата кои доаѓаат во контакт со животните донори или други животни кои се чуваат во центарот за собирање;
- д) производите од животинско потекло кои се користат при обработка на семето за вештачко осеменување, вклучувајќи растворувачи, адитиви или одржувачи, се добиени од извори кои не претставуваат ризик по здравјето на животните или пред употребата се третирани на начин со којшто се спречува таквиот ризик;
- ѓ) криогениот агенс што се користат за зачувување или складирање на семето за вештачко осеменување, претходно не бил користен за други производи од животинско потекло;
- е) контејнерите за складирање и контејнерите за транспорт се дезинфицирани или стерилизирани пред да се започне со секое полнење со исклучок на контејнерите што се нови и за еднакратна употреба;
- ж) секоја поединечна доза со семе за вештачко осеменување или секој ејакулат на свежо семе за вештачко осеменување наменет за понатамошна обработка, е јасно означен на начин со којшто лесно може да се утврдат датумот на собирање на семето за вештачко осеменување, видот, расата и идентификацијата на животното донор како и бројот на одобрение на центарот за собирање на семе за вештачко осеменување;
- 3) најмалку еднаш во текот на секоја календарска година центрите за собирање и складирање на семе за вештачко осеменување се предмет на инспекција од страна на официјален ветеринар за време на сезоната на природен припуст кога се работи за животни со сезонски природен припуст, и двапати во текот на секоја календарска година кога станува збор за несезонски расплод со цел да се разгледаат и потврдат, каде што е неопходно засновано на записи, стандардните оперативни процедури и внатрешните аудита, сите прашања поврзани со условите на одобрување, надзор и мониторинг.
- (2) Центрите за складирање на семе за вештачко осеменување треба:
- 1) да се под надзор со цел да се осигура дека:
    - а) статусот на животните донори чие семе за вештачко осеменување се складира во центарот, е во согласност со барањата од овој Оддел;
    - б) се исполнети барањата од став (1) точка 1) потточки (б) и (в) на овој член;
    - в) се чуваат записи за секое движење на семето за вештачко осеменување, што влегува или излегува од центарот за складирање;
  - 2) да се предмет на мониторинг за да се осигура дека:
    - а) во одобрениот центар за складирање се носи само семе за вештачко осеменување што е собрано во и доаѓа од одобрени центри за собирање или складирање, и е превезено во услови коишто ја нудат секоја можна здравствена гаранција, без да дојде во контакт со семе за вештачко осеменување кое не е во согласност со овој правилник;
    - б) семето за вештачко осеменување се складира само во простории издвоени за таа намена и под строги хигиенски услови;
    - в) сите инструменти што доаѓаат во контакт со семето за вештачко осеменување, се соодветно дезинфицирани или стерилизирани пред употребата, освен инструментите за една употреба;
    - г) контејнерите за складирање и контејнерите за транспорт се или соодветно дезинфицирани или соодветно стерилизирани пред да се започне со секое полнење, освен кога контејнерите се наменети за еднакратна употреба;
    - д) криогениот агенс што се користи за зачувување или складирање на семето за вештачко осеменување, претходно не бил користен за други производи од животинско потекло;

- ѓ) секоја поединечна доза на семе за вештачко осеменување е јасно обележана на начин со којшто лесно може да се утврди датумот на собирање на семето за вештачко осеменување, видот, расата и идентификацијата на животното донор и бројот на одобрение на центарот за собирање на семе за вештачко осеменување;
- 3) по исклучок на став (2) точка 2) потточка а) од овој член, складирањето на ембриони во одобрен центар за складирање на семе за вештачко осеменување треба да е одобрено во согласност со барањата од овој Оддел и ембрионите да се складираат во засебни контејнери за складирање;
  - 4) да бидат контролирани од страна на официјален ветеринар најмалку двапати во текот на секоја календарска година, за да се разгледаат и потврдат, каде што е потребно врз основа на записи, стандардните оперативни процедури и внатрешните аудита, сите прашања поврзани со условите за одобрување, надзор и мониторинг.

Член 31

Услови кои се применуваат кај пастуви донори

Со цел да се користи за собирање семе за вештачко осеменување, пастувот донор треба да:

- 1) не покажува клинички знаци на заразна болест при приемот и на денот кога се собира семе за вештачко осеменување;
- 2) доаѓа од територија или од дел од територијата на Република Македонија и од објект под ветеринарен надзор, каде што секој од нив ги задоволува барањата од Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружува пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло и Правилникот за услови за ставање во промет на копитари⁽⁶⁾;
- 3) 30 дена пред датумот на собирање на семе за вештачко осеменување да се чува во објект каде ниту еден од копитарите не покажал клинички знаци на вирусен артеритис кај копитари или заразен метритис кај кобилите во текот на тој период;
- 4) не се користи за природен припуст во текот на 30^{те} дена пред првото собирање на семе за вештачко осеменување и во текот на периодот на собирање;
- 5) е тестиран со тестови спроведени и сертифицирани во лабораторија која е одобрена од страна на Агенцијата, согласно програмата предвидена во точка б) од овој член и тоа:
  - а) тест на имуно-дифузијасо агар-гел (Coggins тест) или ЕЛИСА тест за инфективна анемија кај копитари, со негативен резултат;
  - б) тест на изолација на вирус за вирусен артеритис кај коњи, извршен со негативни резултати врз аликувот на целото семе за вештачко осеменување од пастувот донор, освен ако не е добиен негативен резултат при серумски раствор од 1 спрема 4 кај тест на серум неутрализација за вирусен артеритис кај коњите и
  - в) тест за заразен метритис кај коњите извршен во два наврати врз мостри земени од пастувот донор, со интервал од седум дена, со изолација на *Taylorella equigenitalis* од пред-ејакулаторната течност или мостра од семе за вештачко осеменување и брисеви од гениталиите земени најмалку од препуциумот, уретрата и уретралната фоса со добиен негативен резултат кај секој случај;
- 6) е тестиран на една од следниве програми на тестирање:
  - а) ако пастувот донор престојувал во центарот за собирање семе за вештачко осеменување најмалку 30 дена пред датумот на првото собирање на семе за вештачко осеменување и во текот на периодот на собирање, ниту една копитар

од центарот за собирање семе за вештачко осеменување не дошла во директен контакт со копитар со понизок здравствен статус од оној на пастувот донор, се извршуваат тестовите од точка 5) од овој член врз мостри земени од пастувот донор пред првото собирање на семето за вештачко осеменување и најмалку 14 дена по датумот кога започнал периодот на престој во траење од најмалку 30;

б) ако пастувот донор престојува во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување најмалку 30 дена пред датумот од првото собирање на семе за вештачко осеменување и во текот на периодот на собирање, но со можност повремено да се изнесува од центарот под одговорност на ветеринарот од центарот за време на континуиран период од помалку од 14 дена и/или други копитари во центарот за собирање доаѓаат во директен контакт со копитари со понизок здравствен статус, се извршуваат потребните тестови од точка 5) врз мостри земени од пастувот донор на следниов начин:

- најмалку еднаш годишно на почетокот на сезоната на природен припуст или пред првото собирање на семе за вештачко осеменување и најмалку 14 дена по датумот кога започнал периодот на престој во траење од најмалку 30 дена; и
- за време на периодот на собирање на семе за вештачко осеменување на следниов начин:
  1. за тестот од точка 5) потточка (а) од овој член, најмалку на секои 90 дена,
  2. за тестот од точка 5) потточка (б) на овој член најмалку на секои 30 дена освен ако не се потврди отсуство на причинителот на вирусен артеритис кај коњи кај серопозитивен пастув кој се добива со испитување двапати годишно со тест на изолација на вирус, и
  3. за тестот од точка 5) потточка (в) на овој член, најмалку на секои 60 дена;

в) ако пастувот донор не ги исполнува условите од потточките а) и б) на оваа точка и/или семето за вештачко осеменување се собира за ставање во промет како смрзнато семе за вештачко осеменување, се вршат тестовите од точка 5) на овој член врз мостри земени од пастувот донор на следниов начин:

- најмалку еднаш годишно на почетокот од сезоната на природен припуст;
  - во текот на периодот на складирање од член 33 став (3) точка 2) од овој правилник и пред семето за вештачко осеменување да се отстрани од центарот или се искористи врз мостри земени не порано од 14 дена и не подоцна од 90 дена по датумот на собирање на семето за вештачко осеменување;
  - по исклучок на втората алинеја од оваа потточка, земањето на мостри и тестирањето по собирањето на семето за вештачко осеменување за вирусен артеритис кај коњите како што е опишано во точка 5) потточка б) на овој член, не е потребно во случај кога ќе се потврди отсуство на причинителот на вирусен артеритис кај коњи кај серопозитивен пастув кој се добива со двапати годишно испитување со тест на изолација на вирус;
- 7) ако било кој од тестовите од точка 5) на овој член е позитивен, пастувот донор се изолира а семето за вештачко осеменување собрано од него од датумот на последниот негативен тест, не се става во промет, со исклучок за вирусен артеритис кај коњите, за семе за вештачко осеменување од секој ејакулат што било подложено на тест на изолација на вирус на артеритис кај коњите, со добиен негативен резултат. Семето за вештачко осеменување собрано од сите други пастуви во центарот за собирање од датумот кога е земена последната мостра со добиен негативен резултат кај еден од тестовите од точка 5) од овој член, се чува во одделен склад и не се става во промет сè додека здравствениот статус на

центарот за собирање на семе за вештачко осеменување не се обнови и складираното на семе за вештачко осеменување се подложи на соодветни официјални испитувања како би се исклучило присуството на патогени причинители на болести во семе за вештачко осеменувањето, од точка 5) на овој член и

- 8) семето за вештачко осеменување собрано од пастуви во центар за собирање семе за вештачко осеменување кое е предмет на забрана во согласност со Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружува пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло и Правилникот за услови за ставање во промет на копитари⁽⁶⁾ заради здравствената заштита на животните се чува во засебен склад и не се става во промет сè додека здравствениот статус на центарот за собирање на семе за вештачко осеменување не се обнови од страна на официјалниот ветеринар во согласност со Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружува пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло и Правилникот за услови за ставање во промет на копитари⁽⁶⁾, а складираното семе за вештачко осеменување е подложено на соодветни официјални испитувања за да се исклучи можноста за присуство на патогени причинители на дурина, сакагија, енцефаломиелитис кај коњите (од сите типови, вклучувајќи и VEE), инфективна анемија, беснило, антракс, африканска чума кај коњите и везикуларен стоматитис во семето за вештачко осеменување⁽⁷⁾.

Член 32

Услови кои се применуваат кај мажјаци донори од видот овци и кози

- (1) Сите овци и кози кои се примаат во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување, треба:
- 1) да се чуваат во карантин одобрен од страна на Агенцијата во период од најмалку 28 дена, каде се присутни само животни со истиот здравствен статус;
  - 2) да потекнуваат од објекти за овци и кози кои се официјално слободни од бруцелоза во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ и да не се чувани во објекти со понизок здравствен статус во однос на бруцелозата;
  - 3) да потекнуваат од објекти каде во текот на 60 дена пред нивниот престој во карантин, биле подложени на серолошки тест за заразен епидидимитис (*B. ovis*) извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ или било кој друг тест со еквивалентна, потврдена, чувствителност и специфичност;
  - 4) да се подложени на следниве тестови извршени врз примероци од крв земена во рамките на 28 дена што претходат на почетокот на карантинот од точка 1) на овој став, со негативни резултати кај секој случај, освен за тестот за гранична болест од потточка в) алинеја два од оваа точка:
    - а) за бруцелоза (*B. melitensis*), серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾;

- б) за заразен епидидимитис (*B. ovis*), серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ или било кој друг тест со еквивалентна, потврдена, чувствителност и специфичност;
- в) за гранична болест:
- тест на изолација на вирус или тест за антиген на вирус; и
  - серолошки тест за да се утврди присуството или отсуството на антитела.
- 5) Агенцијата да одобрила тестовите од точка 4) на овој став да се вршат врз примероци земени во карантинот. Во таков случај, периодот на карантин нема да започне пред датумот на земање на примероци. Доколку било кој од тестовите од оваа точка даде позитивен резултат, позитивните животни веднаш се отстрануваат од карантинот. Доколку во карантинот животните се чуваат во групна изолација, периодот на карантин за останатите животни нема да започне сè додека не се отстранат тестираните позитивни животни;
- 6) најмалку 21 ден откако се примени во карантинот утврден во точка 1) на овој член животните да се испитани на следните болести, со негативни резултати:
- а) за бруцелоза (*B. melitensis*), со серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾;
  - б) за заразен епидидимитис (*B. ovis*), со серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ или било кој друг тест со еквивалентно, потврдена, чувствителност и специфичност;
- 7) да бидат тестирани со тестови за гранична болест наведени во точка 4) потточка в) алинеја еден и два на овој став, извршени врз примероци крв, земени за време на периодот утврден во точка 1) од овој став и најмалку 21 ден откако се примени во карантин. Ниедно животно (серопозитивно или серонегативно) не може да влезе во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување доколку е утврдена сероконверзија кај животните кои биле серонегативни на денот пред да влезат во карантин. Доколку се утврди сероконверзија, сите животни кои останале серонегативни ќе бидат задржани во карантинот на продолжено време, сè додека се утврди дека сероконверзија отсуствува во групата во времетраење од три недели од денот кога се јавила истата. На серолошки позитивните животни може да им се дозволи влез во центарот за собирање на семе за вештачко осеменување доколку се подложат на испитување со тестот од точка 4) потточка в) алинеја еден на овој став при што се добиени негативен резултат.
- (2) Во центарот за собирање семе за вештачко осеменување животните може да се внесат само со дозвола на ветеринарот од центарот кој води евиденција за сите движења во и вон центарот за собирање на семе за вештачко осеменување.
- (3) Ниту едно животно примено во центарот за собирање семе за вештачко осеменување не треба да покажува клинички знаци на болест на денот на приемот.
- (4) Сите животни, без оглед на став (5) на овој член, треба да доаѓаат од карантин којшто на денот на испораката на животните до центарот за собирање семе за вештачко осеменување, ги исполнува следниве услови:
- 1) се наоѓа во област во којашто во последните 30 дена во радиус од 10 километри немало појава на Лигавка и шап;
  - 2) во последните три месеци е слободен од Лигавка и шап и бруцелоза; и
  - 3) во последните 30 дена е слободен од болестите кои задолжително се пријавуваат во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾.
- (5) Доколку условите утврдени во став (3) на овој член се исполнети и се извршени рутинските тестови утврдени во став (6) на овој член во текот на 12 месеци пред движењето на животните, животните може да се преместат од еден до друг одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување со еднаков здравствен статус, без изолација или тестирање доколку транспортот е директен. Овие животни не смеат да дојдат во директен или индиректен контакт со други папкари со понизок

- здравствен статус. Превозните средства што се користат, треба да се дезинфицираат пред превозот. Ако едно животно се пренесе од еден центар за собирање на семе за вештачко осеменување во друг, тоа пренесување треба да се врши согласно барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾.
- (6) Сите овци и кози кои се чуваат во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување, треба најмалку еднаш во текот на една календарска година да се подложат на следниве тестови, при што се добиени негативни резултати:
- 1) за бруцелоза (*B. melitensis*), со серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾;
  - 2) за заразен епидидимитис (*B. ovis*) со серолошки тест извршен во согласност со барањата од Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ или било кој друг тест со еднаква, потврдена, чувствителност и специфичност; и
  - 3) за граничната болест, со тест на антитела од став (1) точка 4 потточка в) втора алинеја на овој член којшто се применува само кај серонегативните животни.
- (7) Сите тестови наведени во овој член се вршат во одобрена лабораторија.
- (8) Доколку било кој од тестовите од став (6) на овој член е позитивен, животното се изолира а семето за вештачко осеменување земено од него од датумот на последниот негативен тест, не се става во промет. Позитивното животно се отстранува од центарот, освен во случај на граничната болест, каде животните се подложени, на тест утврден во став (1) точка 4) потточка в) алинеја на овој член при што се добиени негативни резултати. Семето за вештачко осеменување собрано од сите други животни во центарот за собирање од датумот кога е земена последната мостра што дала негативен резултат кај еден од тестовите од став (6) на овој член се чува во посебен склад и не се става во промет сè додека не се обнови здравствениот статус на центарот за собирање на семе за вештачко осеменување. Складираното семе за вештачко осеменување треба да е подложено на соодветни официјални испитувања за да се исклучи присуството на патогени агенси во семето за вештачко осеменување кои се причинителни на болестите наведени во став (6) од овој член.
- (9) Семето за вештачко осеменување треба да е добиено од животни кои:
- 1) не покажуваат клинички знаци на болест на датумот земање на семето;
  - 2) во текот на 12 месеци пред датумот на земање на семето за вештачко осеменување:
    - а) или не се вакцинирани против Лигавка и шап; или
    - б) се вакцинирани против Лигавка и шап најмалку 30 дена пред земањето на семето, каде што 5 % (со минимум пет пајети) од секоја доза на семе за вештачко осеменување се доставува за тест на изолација на вирус за Лигавка и шап при што се добиени негативни резултати;
  - 3) се чувани во одобрен центар за собирање на семе за вештачко осеменување во континуиран период од најмалку 30 дена пред датумот на собирање на семето за вештачко осеменување, доколку се работи за свежо семе за вештачко осеменување;
  - 4) ги исполнуваат здравствените услови за животните извршен во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾;
  - 5) доколку се чуваат во одгледувалишта од член 26 став (2) точка 1) од овој правилник, во текот на 30 дена пред датумот на земањето на семето за вештачко осеменувањето биле подложени на следните тестови при што се добиени негативни резултати:
    - а) серолошки тест за бруцелоза (*B. melitensis*) извршен во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾;
    - б) серолошки тест за заразен епидидимитис (*B. ovis*) извршен во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ или било кој друг тест со еквивалентна, потврдена, чувствителност и специфичност и

- в) тест за вирус на гранична болест;
- б) не се користени за природен припуст најмалку 30 дена пред датумот на првото собирање на семето за вештачко осеменување и меѓу датумот на земањето на првиот примерок од ставовите (6) и (7) на овој член или во точка 5) на овој став сè до завршување на периодот на собирање.
- (10) Семето за вештачко осеменување собрано од мажјаци донори од видот овци и кози во центар за собирање на семе за вештачко осеменување или одгледувалиштето од член 26 став (2) точка 1) на овој правилник кое е предмет на здравствена забрана во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾, треба да се чува во засебен склад и да не се става во промет сè додека не се обнови здравствениот статус на центарот за собирање или на одгледувалиштето од страна на официјален ветеринар во согласност со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾. Складираното семе за вештачко осеменување е подложено на соодветни официјални испитувања за да се исклучи присуство на патогени агенси во семето за вештачко осеменување кои се причинители на Лигавка и шап, Бруцелоза (*B. melitensis*), Заразен епидидимитис (*B. ovis*), Антракс и Беснило⁽⁸⁾.

Член 33

Услови за собирање, чување, складирање и транспорт на семе за вештачко осеменување од домашните животни од видовите овци, кози и коњи

- (1) Доколку во секој ml на семе за вештачко осеменување се додадени антибиотици или мешавина од антибиотици со бактериска активност која е барем еднаква на таа од следниве мешавини: гентамицин (250 µg), тилосин (50 µg), линкомицин-спектиномицин (150/300 µg); пеницилин (500 IU), стрептомицин (500 µg), линкомицин-спектиномицин (150/300 µg); или амикацин (75 µg), дивекацин (25 µg), имињата на додадените антибиотици и нивната концентрација треба да се наведат во ветеринарно здравствениот сертификат од Прилог III од овој правилник.
- (2) Сите инструменти кои се користат за собирање, обработка, чување или замрзнување на семето за вештачко осеменување, или соодветно се дезинфицираат или соодветно се стерилизираат пред употребата, освен инструментите за еднократна употреба.
- (3) Замрзнатото семе за вештачко осеменување:
- 1) се става и складира во контејнери за складирање:
    - а) кои се исчистени и дезинфицирани или стерилизирани пред употребата или се контејнери за еднократна употреба и
    - б) со криоген агенс којшто претходно не се користел за други производи од животинско потекло;
  - 2) пред испораката или употребата, се складира, најмалку 30 дена од датумот на собирање.
- (4) Семето за вештачко осеменување кое се става во промет:
- 1) се превезува во контејнери за превоз кои се исчистени и дезинфицирани или стерилизирани пред употребата или се контејнери за еднократна употреба, и кои се запечатени и нумерирани пред испораката од одобриениот центар за собирање на семе за вештачко осеменување или центрите за складирање на семе за вештачко осеменување и
  - 2) се обележува на начин со кој бројот на пајети или друго пакувања на семето за вештачко осеменување соодветствува со бројот на контејнерот во којшто се складира и превезува.

Член 34

Услови за одобрување и надзор на тимовите за собирање на ембриони и тимовите за производство на ембриони

- (1) Со цел да добие одобрение, секој тим за собирање ембриони треба да ги исполнува следниве услови:
- 1) собирање, обработка и складирање на ембриони да врши тимскиот ветеринар или под негова одговорност еден или повеќе техничари кои се компетентни и обучени од страна на тимскиот ветеринар за методите и техниките на хигиена и техниките и начелата за контрола на болести;
  - 2) тимскиот ветеринар е одговорен за сите операции на тимот, вклучувајќи:
    - а) потврда на идентитетот и здравствениот статус на животното донор;
    - б) хигиенско ракување и хируршки зафати на животните донори;
    - в) постапки за дезинфекција и хигиена;
    - г) водење евиденција за:
      - видот, расата, датумот на раѓање и идентификацијата на секое животно донор;
      - здравствената историја и сите дијагностички тестови и резултати од истите, третмани и вакцинации извршени врз животните донори;
      - местото и датумот на собирање, обработка и складирање на ооцити, јајце-клетки и ембриони и
      - идентификација на ембрионите и детали за нивната дестинација, доколку е позната;
  - 3) тимот треба да е под општ надзор на официјалниот ветеринар кој барем еднаш во текот на една календарска година треба да изврши инспекција со цел да ги утврди, каде што е потребно засновано на записи, стандардните оперативни процедури и внатрешните аудита, усогласеноста со санитарните услови во однос на собирањето, обработка и складирањето на ембриони, и да ги верификува сите прашања поврзани со условите за одобрение и надзор;
  - 4) тимот треба да има на располагање, трајно поставена лабораторија или мобилна лабораторија каде што ембрионите може да се испитаат, обработат и спакуваат, која има најмалку работна површина, оптички или стерео микроскоп, и опрема за користење при ниски температури каде што е неопходно;
  - 5) трајно поставените лабоатории, треба да имаат:
    - а) просторија каде може да се обработуваат ембрионите, којашто е физички одвоена од просторот што се користи за ракување со животните донори во текот на собирањето;
    - б) просторија или место за чистење и стерилизирање на инструментите, освен при користење на опрема за еднократна употреба и
    - в) просторија за складирање на ембриони;
  - 6) мобилните лаборатории треба:
    - а) да имаат посебно опремен дел од возилото што се состои од два засебни дела:
      - чист дел - за испитување и обработка на ембрионите; и
      - нечист дел - за сместување на опремата и материјалите што се користат при контакт со животните донори;
    - б) да користат само опрема за еднократна употреба, освен ако стерилизацијата на опремата и обезбедувањето на течностите и други производи неопходни за собирање и обработка на ембрионите не може да се обезбеди со контакт со трајно поставена лабораторија;
  - 7) дизајнот и распоредот на градбите и лабораториите како и извршените тимски операции, да битат такви со кои се спречува вкрстена контаминација кај ембрионите;
  - 8) тимот треба да има на располагање простории за складирање коишто:

- а) се состојат од најмалку една просторија што може да се заклучува, за складирање на јајце-клетките и ембрионите;
  - б) може лесно да се чистат и дезинфицираат;
  - в) водат евиденција за сите јајце-клетки и ембриони што влегуваат и излегуваат и
  - г) имаат контејнери за складирање јајце-клетки и ембриони, кои се складираат на место што е под контрола на тимскиот ветеринар и е предмет на редовни инспекции од страна на официјален ветеринар;
- 9) Агенцијата може да одобри складирање на семе за вештачко осеменување во просториите за складирање од точка 8) на овој став, под услов семето за вештачко осеменување:
- а) да ги исполнува барањата од овој правилник за семе за вештачко осеменување од овци, кози, коњи (провери секаде во текстот копитари и коњи) и свињи;
  - б) е складирано за потреби на тимот во одделни контејнери за складирање во просториите за складирање на ембриони.
- (2) За да биде одобрен, секој тим за производство на ембриони треба да ги исполнува и следниве дополнителни услови:
- 1) членовите на тимот да се соодветно обучени за контрола на болести и лабораториски техники, особено во постапките за работа во стерилни услови;
  - 2) тимот да има на располагање трајно поставена лабораторија којашто:
    - а) има соодветна опрема и направи вклучувајќи засебни простории за:
      - извлекување на ооцити од јајниците,
      - обработка на ооцити, јајце-клетки и ембриони и
      - складирање на ембриони;
    - б) има линиски проток на воздух или други соодветни простории каде се извршуваат сите технички операции поврзани со специфични стерилни услови (обработка на јајце-клетки, ембриони и семе за вештачко осеменување). Центрифугирањето на семето за вештачко осеменување може да се врши надвор од просторијата со линиски проток на воздух или друга просторија доколку се преземени сите хигиенски мерки на претпазливост; и
  - 3) при собирање на јајце-клетки и други ткива во кланица, тимот треба да има на располагање соодветна опрема за собирање и транспорт на јајниците и другите ткива до лабораторијата за обработка, на хигиенски и безбеден начин.

Член 35

Услови за собирање, обработување и чување на јајце-клетки и ембриони

Ембрионите добиени *in vivo* се зачнуваат со вештачко осеменување со семе за вештачко осеменување кое ги исполнува барањата на овој Оддел и при собирање, обработување и чување треба:

- 1) да се собираат и обработуваат од одобрен тим за собирање ембриони, без да дојдат во контакт со било која друга пратка на ембриони што не ги исполнува барањата на овој Оддел;
- 2) да се собираат на место кое е одвоено од другите делови на просториите или одгледувалиштето каде што се собираат ембрионите и кое е во добра состојба и конструирано со материјали кои овозможуваат ефикасно и лесно чистење и дезинфекција;
- 3) да се обработуваат (испитуваат, измиваат, третираат и ставаат во идентификувани и стерилни пајети, ампули или други пакувања) во трајно поставена лабораторија или мобилна лабораторија, којашто во однос на видовите во прашање, е сместена

- во област во која во последните 30 дена во радиус од 10 километри немало појава на Лигавка и шап;
- 4) опремата што се користи за собирање, ракување, миење, замрзнување и складирање на ембриони, да се стерилизира или соодветно да се чисти и дезинфицира пред употребата согласно Прирачникот на IETS, или треба да е опрема за еднократна употреба;
  - 5) секој биолошки производ од животинско потекло кој се користи кај медиумите и растворите за собирање, обработка, измивање или складирање на ембриони, треба да е слободен од патогени микроорганизми. Медиумите и растворите кои се користат во собирањето, замрзнувањето и складирање на ембриони, треба да се стерилизираат по пат на одобрени методи согласно Прирачникот на IETS, и со нив да се постапува на начин со кој се гарантира одржување на стерилноста. Кога е соодветно, може да се додадат антибиотици кај медиумите за собирање, обработка, измивање и складирање согласно Прирачникот на IETS;
  - 6) криогените агенсии што се користат при ниски температури за зачувување или складирање на ембриони, претходно треба да не се користат за други производи од животинско потекло;
  - 7) секоја пајета, ампула или друго пакување со ембриони, треба да е јасно идентификувано со ознаки согласно стандардизираниот систем согласно Прирачникот на IETS;
  - 8) да се измиваат согласно Прирачникот на IETS и да постои недопрена *zona pellucida* пред и веднаш по измивањето. Кога е потребно отстранување или инактивација на одредени вируси треба се врши измена на стандардната постапка на измивање со цел да се опфатат дополнителни измивања со ензимот трипсин, согласно Прирачникот на IETS;
  - 9) ембрионите од различни животни донори да се измиваат одделно;
  - 10) *zona pellucida* да се испитува врз целата површина, на зголемување не помало од 40x, за да се потврди дека е недопрена и слободна од адхериран материјал;
  - 11) да се од серија којашто успешно го поминала испитувањето утврдено во точка 10) на овој член и да се ставаат во стерилна пајета, ампула или друго пакување, обележано согласно точка 7) на овој член што веднаш се запечатува;
  - 12) онаму каде што е соодветно, секој ембрион да се замрзнува најбрзо што може, и да се складира на место што е под контрола на тимскиот ветеринар;
  - 13) секој тим за собирање ембриони, да доставува рутински примероци од ембриони или јајце-клетки неспособни за живот, течности од испирање или измивање, кои потекнуваат од нивната активност за официјално испитување за бактериска и вирусна контаминација, согласно Прирачникот на IETS; и
  - 14) секој тим за собирање ембриони треба да води евиденција за своите активности во однос на собирањето ембриони во времетраење од две години откако ембрионите биле ставени во промет или увезени, вклучувајќи ги:
    - а) расата, возраста и индивидуалната идентификација на животните донори;
    - б) местото на собирање, обработка и складирање на ембрионите, собрани од тимот; и
    - в) идентификација на ембрионите заедно со податоците за испорачателот на пратката.

Член 36

Собирање и обработка на јајце-клетки, јајници и други ткива, со цел за производство на ембриони добиени по пат на *in vitro*

Покрај условите од член 35 од овој правилник кои се применуваат *mutatis mutandis* при собирање и обработка на јајце-клетки, јајници и други ткива кои се користат при *in vitro* оплодувањето и/или *in vitro* култура треба да се исполнат и следните услови:

- 1) одгледувалиштето/-ата од каде потекнуваат животните донори да е под постојан надзор на Агенцијата;
- 2) при собирање на јајници и останати ткива во кланица, од поедничени животни или групи на донори, кланицата треба да е официјално одобрена во согласност со Законот за безбедност на храна⁽⁹⁾ и да е под надзор на официјален ветеринар треба да обезбеди дека се спроведуваат прегледи на животните *post* и *ante mortem* на потенцијалните животни донори и да потврди дека истите се слободни од знаци на релевантни заразни болести кои се пренесуваат на животните. Кланицата треба да се наоѓа во област во којашто во последните 30 дена во радиус од 10 километри немало појава на Лигавка и шап;
- 3) пратките со јајници треба да се носат во лаборатории за обработка по завршувањето на *post-mortem* испитувањето на животните донори;
- 4) Опремата за отстранување и транспорт на јајници и останати ткива треба да се чисти и дезинфицира или стерилизира пред употребата и да се користи единствено за овие цели.

Член 37

Обработка на ембриони добиени *in vitro*

Покрај условите од член 35 од овој правилник кои се применуваат *mutatis mutandis* при обработката на *in vitro* добиени ембрионите треба да се исполнат и следните услови:

- 1) ембрионите добиени *in vitro* да се зачнати како резултат на *in vitro* оплодување со семе за вештачко осеменување кое ги исполнува условите од овој правилник;
- 2) по завршувањето на *in vitro* периодот на култура, но пред замрзнувањето, складирањето и транспортот на ембриони, тие да се измиваат и да се подложуваат на третманите утврдени во член 35 точки 8), 10) и 11) од овој правилник;
- 3) ембрионите од различни животни донори, или од различни серии, треба да се измиваат одвоено;
- 4) ембрионите од различни животни донори, или од различни серии, треба да не се складираат во иста пајета, ампула или друго пакување.

Член 38

Обработка на микроманипулирани ембриони

Покрај условите утврдени во членовите 35, 36, и 37 од овој правилник, секоја микроманипулација која ја нарушува целокупноста на *zona pellucida*, сите ембриони и јајце-клетки кои се собираат и обработуваат треба да ги исполнат и следните услови:

- 1) микроманипулацијата на ембрион што опфаќа пенетрација на *zona pellucida*, да се врши во соодветни лабораториски простории, под надзор на одобрен тимски ветеринар;
- 2) секој тим за собирање на ембриони да води евиденција за своите активности согласно член 35 точка 14) од овој правилник, вклучувајќи податоци за техниките на микроманипулацијата кои се извршени врз ембрионите, што опфаќа и пенетрација на *zona pellucida*. Кај ембрионите добиени со *in vitro* оплодување, идентификацијата на ембрионите може да се врши врз основа на број на серија која треба да содржи податоци за датумот и местото на собирање на јајниците и/или јајце-клетките. Исто така треба да е возможна идентификација на одгледувалиштето од каде што потекнуваат животните донори.

Член 39

Складирање и транспорт на ембриони

- (1) Секој тим за собирање и производство на ембриони треба да обезбеди дека ембрионите се складираат на соодветна температура во простории за складирање согласно член 34 став (1) точка 8) од овој правилник.
- (2) Зафрзнатите ембриони пред испорака треба да се складираат во одобрени услови, најмалку 30 дена од датумот на нивното собирање или производство.
- (3) Ембрионите што се ставаат во промет:
  - 1) треба да се транспортираат во контејнери кои се исчистени и дезинфицирани или стерилизирани пред употребата или се контејнери за еднократна употреба, и кои се запечатени и нумерирани пред испорачувањето од одобрените простории за складирање; и
  - 2) пајетите, ампулите или другите пакувања треба да се обележуваат на начин со кој бројот на пајетита, ампулите или другите пакувања соодветствува со бројот на контејнерот во којшто се складираат и транспортираат.

Член 40

Услови за женки донори

- (1) Женките донори се користат за собирање на ембриони или јајце-клетки доколку тие и одгледувалиштата од каде што потекнуваат ги исполнуваат здравствените услови за соодветните видови животни, под надзор на официјалниот ветеринар.
- (2) Покрај условите од Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи⁽¹⁾, женките донори од видот свињи, освен *in vivo* добиените ембриони кои се подложени на третман со трипсин, треба да ги исполнуваат барањата за Ајескиева болест.
- (3) Условите пропишани со Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози⁽²⁾ се применуваат кај женките донори од видот овци и кози.
- (4) Покрај условите пропишани со Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружува пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло⁽⁶⁾ и со Правилникот за услови за ставање во промет на копитари⁶, кобилите донори треба да ги исполнуваат и следните услови:
  - 1) не треба да се користат за природен припуст во текот на најмалку 30 дена пред датумот на собирање јајце-клетки или ембриони и меѓу датумот на првиот примерок испитан согласно одредбите од точките 2) и 3) од овој став и датумот на собирањето на јајце-клетките и ембрионите;
  - 2) да се тестираат со тест на имуно-дифузија со агар-гел при што се добиени негативни резултати (Coggins тест) или ELISA тест за Инфективна анемија кај копитари, извршени врз примероци крв првично земени во текот на претходните 30 дена пред датумот на првото собирање на јајце-клетки и ембриони и потоа на секои 90 дена во текот на периодот на собирање; и
  - 3) се тестираат со тест за заразен метритис кај кобилите со изолирање на *Taylorella equigenitalis* извршен врз примероци собрани од мукозни површини од клиторалната фоса и клиторалните синуси во два последователни периоди на еструс и во текот на еден од периодите на еструс на дополнителен

примерок на култура земен од ендометриски цервикс, при што од сите се добиени негативни резултати по култивација од 7 до 14 дена.

Глава III
Преодни и завршни одредби

Член 41
Престанок на важење

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник, престанува да важи Правилникот за ставање во промет на семе за вештачко осеменување од животни од видот говеда („Службен весник на Република Македонија“ број 143/08 и 164/10).

Член 42
Влегување во сила

Овој правилник влегува во сила осумиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 21-1635/4
30 декември 2011 година
Скопје

Директор,
Дејан Рунтевски, с.р.

Прилог I

Болести за кои се известува според овој правилник

Болест	Ред/фамилија/примарно засегнати видови
Африканска чума кај коњите	<i>Equidae</i>
Африканска свинска чума	<i>Suidae</i> и <i>Tayassuidae</i>
Птичји грип	<i>Aves</i>
Американски трулеж	<i>Apis</i>
Антракс	<i>Bovidae</i> , <i>Camelidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Elephantidae</i> , <i>Equidae</i> и <i>Hippopotamidae</i>
Син јазик	<i>Antilocapridae</i> , <i>Bovidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Giraffidae</i> и <i>Rhinocerotidae</i>
<i>Brucella abortus</i>	<i>Antilocapridae</i> , <i>Bovidae</i> , <i>Camelidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Giraffidae</i> , <i>Hippopotamidae</i> и <i>Tragulidae</i>
<i>Brucella melitensis</i>	<i>Antilocapridae</i> , <i>Bovidae</i> , <i>Camelidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Giraffidae</i> , <i>Hippopotamidae</i> и <i>Tragulidae</i>
<i>Brucella ovis</i>	<i>Camelidae</i> , <i>Tragulidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Giraffidae</i> , <i>Bovidae</i> и <i>Antilocapridae</i>
<i>Brucella suis</i>	<i>Cervidae</i> , <i>Leporidae</i> , <i>Ovibos moschatus</i> , <i>Suidae</i> и <i>Tayassuidae</i>
Класична чума кај свињите	<i>Suidae</i> и <i>Tayassuidae</i>
Заразна говедска плеуропневмонија	Говеда (вклучувајќи зебу, бивол, бизон и јак)
Ебола	Нечовечки примати
Шап и лигавка	<i>Artiodactyla</i> и азиски слонови
Заразна хематопоетска некроза	<i>Salmonidae</i>
Болест на чвореста кожа	<i>Bovidae</i> и <i>Giraffidae</i>
Мајмунски сипаници	<i>Rodentia</i> и нечовечки примати
<i>Mycobacterium bovis</i>	<i>Mammalia</i> , особено <i>Antilocapridae</i> , <i>Bovidae</i> , <i>Camelidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Giraffidae</i> , и <i>Tragulidae</i>
Болеста Њукасл	<i>Aves</i>
Чума на ситните преживари	<i>Bovidae</i> и <i>Suidae</i>
Ентеровирус кај свињите, енцефаломиелитис	<i>Suidae</i>
Пситакоза	<i>Psittaciformes</i>
Беснило	<i>Carnivora</i> и <i>Chiroptera</i>
Грозница на рифтската долина	Видовите <i>Bovidae</i> , <i>Camelus</i> и <i>Rhinocerotidae</i>
Говедска чума	<i>Artiodactyla</i>
Мал улиштен бумбар (<i>Aethina tumida</i>)	<i>Apis</i> и <i>Bombus</i>
Овчи и козји сипаници	<i>Bovidae</i>
Везикуларна болест кај свињите	<i>Suidae</i> и <i>Tayassuidae</i>
Крлеж од родот <i>Tropilaelaps</i> (<i>Tropilaelaps</i> spp).	<i>Apis</i>
Везикуларен стоматитис	<i>Artiodactyla</i> и <i>Equidae</i>
TSE	<i>Bovidae</i> , <i>Cervidae</i> , <i>Felidae</i> и <i>Mustelidae</i>

Прилог II

Листа на болести за кои националните програми може да бидат признаени според овој правилник

Куна	Вирусен ентеритис, Алеутска болест
Пчели	Европски трулеж varroasis и acarasis
Мајмуни и мачки	Туберкулоза
Преживари	Туберкулоза
Лагоморфи	Миксоматоза, Вирусна хеморагична болест, Туларемија

Прилог III

Модел на ветеринарно здравствен сертификат за трговијата со семе, јајце клетки и ембриони од одобрени тела, институции и центри

Дел I: Податоци за пратката	I.1. Испраќач		I.2. Референтен број на сертификатот	
	Име			
	Адреса			
	Поштенски број			
	I.3. Примач		I.4. Број(еви) на поврзани оригинални сертификати	Број(еви) на пропратни документи
	Име			
	Адреса			
Поштенски број				
I.5. Место на собирање		I.6. Место на дестинација		
Центар за семе ☐ Ембрио тим ☐ Одобрено тело ☐		Одгледувалиште ☐ Објект ☐ Одобрено тело ☐		
Име		Име		
Адреса		Адреса		
Поштенски број		Поштенски број		
I.7. Средства за транспорт		I.8. Транспортер		
		Име		
		Адреса		
		Поштенски број		
I.9. Вид на репродуктивен материјал		I.10. Број/Количество		
I.11. Идентификација на контејнерот/Број на пломба		I.12. Број на пакувања		
I.13. Идентификација				
Видови (научно име)	Раса	Категорија	Идентитет на донор	Датум на земање
				Одобрен број на тимот
				Количина

Дел II: Сертификација	II. Податоци за здравствената состојба	II.a. Референтен број на сертификатот						
	Јас, долупотпишниот официјален ветеринар за објектот на потекло и овластен од страна на надлежниот орган, со ова потврдувам дека:							
II.1. Телото, институтот или центарот на потекло е одобрен во согласност со Законот за ветеринарно здравство и Правилник за ветеринарно-здравствените услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување, ембриони и јајце клетки, начинот на водење на евиденција, условите во поглед на кадарот, просториите, опремата и инструментите, начинот и условите за одобрување на тимовите за ембриотрансфер како и официјалните контроли на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони со цел тргување со животните, семето, ембрионите или јајце клетките кои се опишани погоре.								
II.2. Животните донори опишани во овој сертификат се прегледани денес и е утврдено дека се здрави и без клинички знаци на заразните болести вклучително и оние дадени во Прилог 1 од Правилник за ветеринарно-здравствените услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување, ембриони и јајце клетки, начинот на водење на евиденција, условите во поглед на кадарот, просториите, опремата и инструментите, начинот и условите за одобрување на тимовите за ембриотрансфер како и официјалните контроли на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и не се предмет на официјални забрани и биле во ова тело, институт или центар или од раѓање или за следниот временски период ..... (месеци или години).								
II.3. За времето на инспекцискиот надзор утврдено е дека животните се способни да се транспортираат во согласност со одредбите на Правилникот за заштита и благосостојба на животните за време на транспорт и IATA барањата и/или CITES упатствата за транспорт, каде што е применливо.								
II.4. Дополнителните гаранции во врска со болестите наведени во прилог 2 од Правилник за ветеринарно-здравствените услови за ставање во промет на семе за вештачко осеменување, ембриони и јајце клетки, начинот на водење на евиденција, условите во поглед на кадарот, просториите, опремата и инструментите, начинот и условите за одобрување на тимовите за ембриотрансфер како и официјалните контроли на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони се како што следува (¹):								
<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 30%;">Болест</td> <td style="width: 70%;">Одлука</td> </tr> <tr> <td>Болест</td> <td>Одлука</td> </tr> <tr> <td>Болест</td> <td>Одлука</td> </tr> </table>			Болест	Одлука	Болест	Одлука	Болест	Одлука
Болест	Одлука							
Болест	Одлука							
Болест	Одлука							
Забелешки								
Дел I								
Поле I.4: Бр. на придружни документи: CITES, доколку е применливо								
Поле I.13: Категорија: наведете: <i>in vivo</i> добиени ембриони, <i>in vivo</i> добиени јајца клетки, <i>in vitro</i> произведени ембриони или микроманипулирани ембриони. Идентитет на донорот треба да одговара со официјалната идентификација на животното. Датум на земање на семето треба да биде наведено во следниов формат: дд/мм/гггг. Одобрен број на тимот треба да одговара на тимот за земање на ембриони или тимот за производство на ембриони за земање/производство на јајце клетки/ембриони.								
Дел II								
(¹) Да се прецрта доколку е непотребно. — Печатот и потписот треба да бидат во различна боја од онаа на печатениот текст.								
Официјален ветеринар								
Име (со печатни букви):	Потпис							
_____	_____							
Дата:	Печат:	_____						
_____		_____						

- ⁽¹⁾ Правилникот за условите за ставање во промет на животни од видовите говеда и свињи е предмет на усогласување со Директива на советот од 26 јуни 1964 за проблемите на здравствена заштита при внатрешна трговија во Заедницата кај животни од видот говеда и свињи, број: 31964L0432;
- ⁽²⁾ Правилникот за условите за ставање во промет на овци и кози е предмет на усогласување со Директива 91/68/ЕЕЗ на Советот од 28 јануари 1991 година за здравствените барања за животните во врска со внатрешната трговија во Заедницата за овци и кози, број: 31991L0068;
- ⁽³⁾ Законот за ветеринарно здравство е предмет на усогласување со Директива 92/65/ЕЕЗ на Советот од 13 јули 1992 за утврдување здравствени барања кои ја регулираат трговијата и увозот на животни, семе, јајцеклетки и ембриони во Заедницата, кои не се предмет на барањата за здравјето на животните утврдени со посебни правила на Заедницата од Анекс А (I) од Директивата 90/425/ЕЕЗ, број 31992L0065;
- ⁽⁴⁾ Законот за ветеринарно здравство е усогласен со Директива на советот од 26 јуни 1964 за проблемите на здравствена заштита при внатрешна трговија во Заедницата кај животни од видот говеда и свињи, број: 31964L0432;
- ⁽⁵⁾ Законот за заштита и благосостојба на животните е усогласен со Директивата на Советот 86/609/ЕЕЗ од 24 ноември 1986 за усогласување на законите, регулативите и административните постапки на Земјите Членки во врска со заштита на животните кои се користат за експериментални и други научни цели, број: 31986L0609;
- ⁽⁶⁾ Правилникот за начинот и постапката за увоз и транзит, листа на трети земји од кои е одобрен увоз и транзит, формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружува пратката со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло, како и начинот и постапката на вршење на проверка и преглед при увоз и транзит на пратка со живи животни, аквакултура и производи од животинско потекло и Правилникот за услови за ставање во промет на копitari се предмет на усогласување со Директивата на Советот 2009/156/ЕЗ од 30 ноември 2009 за ветеринарно-здравствените услови со кои се уредува движењето и увозот на копitari од трети земји, 32009L0156, која ја повлекува Директива на Советот 90/426/ЕЕЗ од 26 јуни 1990 година за ветеринарно-здравствените услови со кои се уредува движењето и увозот на копitari од трети земји, број: 31990L0426;
- ⁽⁷⁾ Наведените болести се наоѓаат во Анекс I од Директивата на Советот 2009/156/ЕЗ од 30 ноември 2009 за ветеринарно-здравствените услови со кои се уредува движењето и увозот на копitari од трети земји, 32009L0156, која ја повлекува Директива на Советот 90/426/ЕЕЗ од 26 јуни 1990 година за ветеринарно-здравствените услови со кои се уредува движењето и увозот на копitari од трети земји, број: 31990L0426;
- ⁽⁸⁾ Наведените болести се наоѓаат во Анекс B(I) од Директива 91/68/ЕЕЗ на Советот од 28 јануари 1991 година за здравствените барања за животните во врска со внатрешната трговија во Заедницата за овци и кози, број: 31991L0068;
- ⁽⁹⁾ Законот за безбедност на храна е усогласен со Регулацијата (ЕЗ) бр. 854/2004 на Европскиот Парламент и на Советот од 29 април 2004 година за утврдување на посебни правила за организирање на службена контрола на производи од животинско потекло наменети за исхрана на луѓето, број: 32004R0854;
- ⁽¹⁰⁾ Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката е предмет на усогласување со Директива на Советот 88/407/ЕЕЗ од 14 јуни 1988 за утврдување здравствените барања за животни применливи во трговијата во Заедницата и за увоз на длабоко замрзнато семе од домашни животни од видот говеда.
- ⁽¹¹⁾ Правилникот за увоз на семе за вештачко осеменување, јајце клетки и ембриони и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат или други документи што ја придружуваат пратката е предмет на усогласување со ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 90/429/ЕЕЗ од 26 јуни 1990 за утврдување на условите за здравјето на животните применливи во внатрешната трговија во рамките на Заедницата и за увоз на семе од домашни животни од видот свиња

91.

Врз основа на член 29 став (5), член 30 став (4), член 32 став (3), член 35 став (4), член 37 став (3) и член 38 став (5) од Законот за заштита и благосостојба на животните („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07 и 136/11), директорот на агенцијата за храна и ветеринарство, донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ЗАШТИТА И БЛАГОСОСТОЈБА НА
ЖИВОТНИТЕ ЗА ВРЕМЕ НА ПРЕВОЗ (*)**

Глава I

Општи одредби

Член 1

Предмет на уредување

Со овој правилник се пропишуваат условите кои треба да ги запазуваат одговорните лица за чување на животните; формата, содржината и начинот на водење на патниот дневник; начинот на спроведување на обука на вработените, возачите и надзорниците на патувањето, начинот на издавање, формата и содржината на сертификатот за квалификација на возачите и надзорниците на средствата за патен сообраќај; начин и постапка за издавање на одобрение за превозници кои вршат превоз на животни за кратки патувања и формата и содржината на одобрението; начин и постапка за издавање одобрение за превоз на превозници кои вршат превоз на животни за долги патувања и формата и содржината на одобрението како и начин и постапка за издавање на одобрение за средствата за патен сообраќај наменети за долги патувања и формата и содржината на одобрението.

Член 2

Дефиниции

(1) Поимите дефинирани во Законот за ветеринарно здравство и Законот за заштита и благосостојба на животните се применуваат и во овој правилник.

(2) Одредени изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. „Пловни објекти за превоз на животни во контејнери, возила или железнички вагони“ се пловни објекти кои овозможуваат и поседуваат опрема за да може возилата за патен и железнички сообраќај да се натоварат и истоварат од истите.

2. „Пловни објекти за превоз на животни“ се пловни објекти кои се користат или се наменети за превоз на домашни копитарни или домашни животни од видовете говеда, овци, кози и свињи а се различни од пловните објекти за превоз на животни во контејнери, возила или железнички вагони.

* Со овој правилник се врши усогласување со Регулативата на советот (ЕЦ) Бр. 1/2005 од 22 Декември 2004 година за заштита на животните за време на превоз и поврзани операции.
32005R0001

3. „Средства за превоз на животни“ се возила за патен сообраќај, превозни средства за железнички сообраќај, пловни средства и авиони кои се наменети за превоз на животни.

Глава II

**Услови кои треба да ги запазуваат одговорните
лица за чување на животните**

Оддел I

Општи услови за превоз

Член 3

Подготовки за превоз

(1) Превоз на животни треба се врши во услови кои гарантираат дека животните нема да бидат повредени или непотребно да страдаат. Ниту едно животно не треба да се превезува доколку не е подготвено за планираното патување.

(2) Животни кои не треба да се превезуваат се оние кои имаат повреди, патолошки промени или покажуваат физиолошка слабост, а особено:

а) животни кои не можат сами да се движат без болка или да одат без помош;

б) животни кои имаат отворена рана во потешка форма или пролапсус;

в) гравидни женки кај кои е одминато повеќе од 90 % од очекуваниот гестациски период или женки кои се породиле во претходната седмица;

г) новородени младенчиња кај кои папокот не е сеуште заздравен;

д) свињи помлади од три седмици, јагниња помлади од една седмица и телиња помлади од десет дена, освен ако не се транспортираат на дестинации пократки од 100 км;

ѓ) кучиња и мачки помлади од осум недели, освен ако не се придружувани од мајката и

е) животни кои припаѓаат на фамилијата cervidae кои имаат млади рогови.

(3) Болни или повредени животни се сметаат способни за превоз во следните случаи:

а) животните се незначително повредени или се болни и превозот не би им предизвикал дополнително страдање, а доколку постои сомнеж, треба да се побара совет од доктор по ветеринарна медицина;

б) експериментални животни кои се транспортираат за цели пропишани во одредбите од Правилникот за заштита и благосостојба на експериментални животни и доколку болеста или повредата се дел од некоја истражувачка програма;

в) животните се превезуваат под надзор на доктор по ветеринарна медицина, за или по извршениот ветеринарно-медицински третман или дијагноза. Ваквиот превоз треба да е дозволен само доколку со превозот на животните не им се нанесува непотребно страдање;

г) животните биле подложени на ветеринарно медицински постапки поврзани со фармското одгледување како што се отстранување на роговите или кастрирање/ојаловување, под услов раните целосно да се заздрави.

(4) Ако за време на превозот животните се повредат или кај нив се појават знаци на некоја болест, тие треба да се одделат од другите животни и веднаш да им се укаже помош односно треба да им се обезбеди соодветен ветеринарен третман и доколку е потребно веднаш да се заколат и убијат на хуман начин.

(5) Животните кои се превезуваат не треба да бидат под дејство на седативи, освен доколку тоа не е крајно неопходно за обезбедување на благосостојба на животните. Седативите треба да се аплицираат исклучиво под надзор на доктор по ветеринарна медицина.

(6) Женките од видот говеда, овци и кози кои се во лактација, а кои не се придружувани од нивните млади, треба да се измолзуваат во интервали не подолги од 12 часа.

(7) Одредбите од ставот (2) точки в) и г) на овој член не се однесуваат за регистрирани копитари доколку целта на патувањето е да се подобри здравствената состојба и благосостојба на животното за време на партусот, како и за новородени ждребиња придружени од регистрирани мајки, доколку во двата случаја животните се постојано придружувани од одговорно лице назначено за нивна грижа во текот на патувањето.

Оддел II

Услови за превозни средства

Член 4

Услови кои важат за сите превозни средства

(1) Превозните средства, контејнерите со сите составни делови како и придружната опрема треба да бидат изградени, конструирани, одржувани и со нив да се управува на начин со кој:

а) се одбегнува повреда и страдање и се обезбедува безбедност на животните;

б) животните се заштитени од неповолни временски услови, екстремни температури и од нагли промени на климатските услови;

в) редовно се чистат и се дезинфицираат;

г) се спречува бегство или паѓање на животните надвор од превозното средство и се обезбедува животните да можат да ја издржат силата на инерцијата;

д) се обезбедува одржување на квалитетот и квантитетот на воздухот соодветно на видот животни кој се превезува;

ѓ) е овозможен пристап до животните за да може да се прегледаат и да се третираат;

е) подна површина не треба да биде лизгава;

ж) подна површина го сведува на минимум истекувањето на урина и на фекалии;

з) се обезбедува осветлување кое има соодветен интензитет за да се изврши преглед, третман и нега на животните во текот на патувањето.

(2) Во внатрешноста на превозните средства вклучително на секое поединечно ниво, треба да има доволно простор со што ќе биде овозможена соодветна вентилација над животните кога тие се во природна стоечка положба, не попречувајќи го нивното природно движење.

(3) Доколку се превезуваат диви животни и видови кои не се домашни копитари или домашни животни од видот говеда, овци, кози и свињи, во превозното средство треба да се присутни следниве документи:

а) известување кое укажува дека животните се диви, плашливи или опасни и

б) пишани упатства за исхрана, напојување и доколку е потребна посебна грижа за видот кој се превезува.

(4) Преградите во превозните средства треба да бидат доволно силни за да ја издржат тежината на животните. Целата опремата треба да е конструирана на начин на кој со неа лесно и брзо може да се ракува.

(5) За прасиња полесни од 10 кг, јагниња полесни од 20 кг, телиња помлади од шест месеци и за ждребиња помлади од четири месеци треба да се обезбеди соодветна простирка или соодветен материјал кој обезбедува удобност соодветно на видот, бројот на животните кои се превезуваат, времетраењето на патувањето и временските прилики. Овој материјал треба да обезбеди соодветна апсорпција на урината и на фецесот.

(6) Доколку не е во спротивност со прописите од областа на безбедноста на патниците и екипажот, кога транспортот на животни се врши со воздухоплов, пловен објект или со железнички вагон и е предвидено да трае подолго од три часа, одговорното лице треба да има на располагање средство за убивање соодветно за видот на животното, и треба да биде соодветно обучен да ја изврши задачата ефикасно и на хуман начин.

Член 5

Дополнителни услови за патен сообраќај и железнички превоз

(1) Превозните средства во кои се превезуваат животни треба да се јасно и видливо обележани, означувајќи присуство на живи животни, освен кога животните се транспортираат во контејнери обележани во согласност со член 8 став (1) од овој правилник.

(2) Превозните средства за патен транспорт треба да поседуваат соодветна опрема за натовар и истовар на животните.

(3) При формирање на композиција од железнички вагони, како и за време на движењето на вагоните треба да се преземат мерки на претпазливост за да се одбегнат наглитите движења и трескање на вагоните во кои се превезуваат животните.

Член 6

Дополнителни услови за пловни објекти за превоз на животни во контејнери, возила за патен сообраќај и железнички превоз

(1) Одговорното лице пред натоварот на животните во пловниот објект треба да провери:

а) во случај на натовар во затворена палуба дали пловниот објект има инсталирано соодветен вештачки вентилационен систем со соодветен алармен систем кој се активира во случај на дефект, поддржан со соодветен резервен систем за обезбедување на секундарен извор на електрична енергија во случај на дефект и

б) во случај на натовар на отворена палуба дали има обезбедено соодветна заштита од морската вода.

(2) Превозните средства за патен превоз и железничките вагони треба да се опремени со доволен број на соодветни сигурносни точки кои се позиционирани и одржувани на начин кој обезбедува безбедно прицврстување за пловниот објект. Превозните средства за патен превоз и железничките вагони треба да се прицврстат за пловниот објект пред започнување на патувањето за да се избегне нивно поместување при поаѓањето на пловниот објект.

Член 7

Дополнителни услови за превоз по воздушен пат

(1) При превоз по воздушен пат животните треба да се превезуваат сместени во контејнери или боксови соодветни за нивниот вид.

(2) Животните треба да се превезуваат така што што квалитетот на воздухот, температурата и притисокот да се одржуваат во текот на целото патување во соодветни вредности за видот животни кој се превезува.

Член 8

Дополнителни услови за превоз во контејнери

(1) Контејнерите во кои се превезуваат животни треба да бидат јасно и видливо обележани и означени за присуство на живи животни. Контејнерот треба да има ознака на горниот дел на контејнерот.

(2) Во текот на превозот и ракувањето, контејнерите секогаш треба да се поставени во исправена положба, не треба да има силни и ненадејни движења или тресења на контејнерите. Контејнерите треба да бидат соодветно обезбедени и прицврстени за да се спречи нивно поместување поради движењето на превозното средство.

(3) Контејнерите со тежина поголема од 50 кг треба да се опремени со доволен број соодветно изградени, позиционирани и одржувани сигурносни точки, кои овозможуваат контејнерите безбедно да се прикачат и зацврстат за превозното средство на кое се товарат. Контејнерите треба да се прикачат и обезбедат за превозното средство пред почетокот на патувањето за да се спречи нивно поместување поради движењата на превозното средство.

Оддел III

Добра пракса при превоз на животни

Член 9

Постапки со животните при натовар, истовар и манипулација

(1) Пред започнување на предвиденото патување, треба да се превземат соодветни мерки животните кои се превезуваат, особено дивите животни да се прилагодат и аклиматизираат на начинот на превоз.

(2) Во случај кога натоварот или истоварот на животните трае повеќе од четири часа, освен за живина, потребно е:

а) да се обезбеди соодветно место и/или опрема со цел животните да се нахранат, напојат и држат надвор од превозното средство без притоа да се врзуваат и

б) овие постапки треба да бидат под службен надзор на Агенцијата за храна и ветеринарство (во понатамошниот текст: Агенцијата), при што ќе се преземаат посебни мерки на претпазливост за да се обезбеди добра благосостојба на животните во текот на спроведување на постапките.

Член 10

Објекти и постапки

(1) Објектите за натовар и истовар, вклучувајќи го и подот, треба да се дизајнирани, изградени, одржувани и да се употребуваат на начин со што:

а) ќе се спречат повреди и страдање, се минимизира возбудата и вознемиреноста при движењето на животните и се обезбедува соодветна безбедност на животните. Површините не треба да бидат лизгави и треба да се обезбеди странична заштита за да се спречи бегство на животните и

б) опремата треба редовно да се чисти и се дезинфицира.

(2) Рампите за натовар и истовар на свињи, телиња и коњи не треба да имаат нагиб поголем од 20 степени односно 36,4 % во однос на хоризонталата, додека за говеда и овци, нагибот не треба да биде поголем од 26 степени и 34 минути односно 50 % во однос на хоризонталата. Кога нагибот е поголем од 10 степени, односно 17,6 % во однос на хоризонталата, рампите треба да имаат попречни летви кои обезбедуваат животните да се качуваат или да се симнуваат без ризик или потешкотии.

(3) Платформите кои служат за кревање на горните катови од превозното средство треба да имаат соодветни бариери кои служат да ги заштитат животните од паѓање или бегство за време на натоварот или истоварот.

(4) Доколку во исто превозно средство покрај животни се превезуваат и други материјали, истите треба да се поставени на начин да не предизвикуваат повреди, патење и страв кај животните.

(5) Во текот на натоварот и истоварот треба да се обезбеди осветлување со соодветен интензитет.

(6) Во случај кога контејнерите натоварени со животни се поставуваат едни врз други во превозното средство, треба да се преземаат следниве мерки на претпазливост:

а) при превоз на живина, зајаци и крзнени животни да се оневозможат урината и фецесот да паѓаат врз животните сместени во подолните катови;

б) да се обезбеди стабилност на контејнерите и

в) да се обезбеди непречено проветрување.

Член 11

Манипулација со животните

(1) Постапки кои не треба да се практикуваат со животни се следниве:

- а) удирање или клоцање на животните;
- б) притискање на чувствителните делови од телото на начин со кој се предизвикува непотребна болка или страдање на животните;
- в) фиксирање на животните со помош на механички средства;
- г) кревање или влечење на животните за глава, уши, рогови, нозе, опашка, за волна, или постапување на начин кој им предизвикува непотребна болка или страдање;
- д) користење стапови или други направи со остри краевии
- ѓ) намерно попречување на движењето на животните кои се тераат или водат.

(2) Користењето инструменти за електрични шокови треба да се одбегнува колку што е можно повеќе. Овие инструменти треба да се користат само за возрастни говеда и свињи кои одбиваат да се придвижат и само кога пред нив има доволно слободен простор. Апликацијата на електрошоките не треба да трае подолго од една секунда и треба да се позиционира соодветно во мускулатурата од задните екстремитети. Доколку животното не реагира, апликацијата на електричните шокови не треба да се повторува.

(3) Сточните пазари или собирните центри треба да поседуваат соодветна опрема за фиксирање на животните која ќе се користи кога тоа е неопходно. Животните кои не се навикнати да бидат врзани, не треба се врзуваат. Животните треба да имаат пристап до вода за пиење.

(4) Животните вклучително и дивите животни не треба да се врзуваат за рогови, за носните алки. Нозете не треба да бидат заедно врзани. На телињата не треба да им се ставаат корпи за уста. Домашните копитари постари од осум месеци треба да носат оглав во текот на транспортот, освен нескротените коњи.

(5) Доколку има потреба животните да се врзат, јажињата, оглавите и другите средства кои се користат треба да:

- а) се доволно силни да не се скинат или скршат во нормални услови на транспорт;
- б) се конструирани и поставени да им овозможат на животните да легнат, јадат и пијат вода непречено и
- в) се направени и да се користат на начин со што се избегнува опасноста од давење или повреда на животните а при итност брзо да можат да се ослободат.

Член 12

Одделување на животните

(1) Животните треба да се водат и превезуваат одделно во следните случаи:

- а) животните се од различни видови;
- б) животните се со значително различна големина и старост;

- в) возрастни расплодни нерези или пастуви;
- г) сексуално зрели мажјаици од женки;
- д) животни со рогови од животни без рогови;
- ѓ) животни кои покажуваат знаци на агресивност кон другите животни и
- е) врзани од неврзани животни.

(2) Одредбите на став (1) точки а), б), в) и д) на овој член не се применуваат за животни кои биле одгледувани во исти групи и се навикнати едни на други, во случај кога одделувањето би предизвикало вознемиреност или доколку се работи за женки кои се придружувани од своите неодбиени младенчиња.

Член 13

Услови за време на на превозот

(1) Минималните подни површини во превозното средство треба да се во согласност со одредбите од Глава II од Оддел VII на овој правилник.

(2) Домашните копитари освен кобилите кои патуваат со своите ждребиња треба да се превезуваат во индивидуални боксови кога превозното средство е натоварено на пловен објект.

(3) Копитарите не треба да се транспортираат во возила на повеќе нивоа, освен во случај кога животните се сместени само на најдолното ниво при што не треба да има животни на горните нивоа. Минималната внатрешна височина на просторот каде се сместени животните треба да биде најмалку 75 см повисока од гребенот на животното земајќи го во предвид највисокото животно.

(4) Нескротени копитари не треба да се превезуваат во групи составени од повеќе од четири животни.

(5) Одредбите на член 11 ставови (3), (4) и (5) и член 12 ставови (1) и (2) од на овој правилник се применуваат *mutatis mutandis* на превозните средства.

(6) За време на превозот треба да се обезбеди доволно вентилација со што ќе бидат задоволени потребите на животните имајќи ги предвид бројот и видот животни кои се превезуваат како и очекуваните временски услови за време на патувањето. Контејнерите во превозното средство треба да се постават на начин кој не го попречува нивното проветрување.

(7) За време на превозот на животните треба да им се обезбеди вода, храна и можност за одмор, соодветно на нивниот вид и старост, во соодветни интервали и согласно одредбите од Глава II Оддел V на овој правилник. Цицачите и птиците треба да се хранат најмалку на секои 24 часа и да се напојуваат најмалку на секои 12 часа. Водата и храната треба да се со добар квалитет, а постапките за хранење и поење треба да бидат соодветни со што загадувањето ќе се сведе на минимум. Посебно внимание треба да се посвети на животните да се навикнат на начинот на хранење и на напојување.

Оддел IV**Дополнителни услови за превоз со пловни објекти или пловни објекти кои превезуваат контејнери****Член 14****Конструкција и опрема на пловни средства за превоз на животни**

(1) Цврстината на боксовите и палубата треба да е соодветна на видот животни кои се превезуваат што треба да е потврдено за време на изградбата или реконструкцијата на пловниот објект од соодветна институција која е одобрена од надлежен орган.

(2) Одделите кои се предвидени за сместување на животните кои се превезуваат треба да бидат опремени со систем за вештачка вентилација кој има доволен капацитет да го промени волуменот на воздухот така да се обезбеди:

а) 40 промени на воздухот на час ако одделот е целосно затворен и ако неговата висина е помала или еднаква на 2,30 метри;

б) 30 промени на воздухот на час ако одделот е целосно затворен и ако неговата висина е поголема од 2,30 метри и

в) 75% од вредностите наведени во став (2) точките а) и б) на овој член во случај кога одделот е делумно затворен.

(3) Резервите од вода или производствениот капацитет за вода треба да се соодветни на одредбите наведени во од Глава II Оддел VI на овој правилник земајќи го во предвид максималниот број и видот на животни кои се превезуваат како и максималното времетраење на предвиденото патување.

(4) Системот за снабдување со свежа вода треба да е во можност да обезбедува непречено свежа вода во сите оддели каде се сместени животните и треба да има соодветни поилки кои обезбедуваат дека сите животни имаат постојан и лесен пристап до свежа вода. Треба да се има на располагање алтернативен систем за снабдување со вода во случај на дефект на главниот систем за снабдување со свежа вода.

(5) Системот за одвод треба да е со соодветен капацитет за да ги отстрани течностите од боксовите и од палубата во сите околности. Цевките за одвод и каналите треба да се влеваат, односно да ги собираат течностите во соодветни резервоари или цистерни од каде содржината може да се отстрани со пумпи или на друг соодветен начин. Пловниот објект треба да има на располагање и алтернативни пумпни системи кои ќе се користат во случај на дефект на примарниот систем за дренажа.

(6) Одделите за сместување на животните, ходниците и рампите треба да имаат соодветно осветлување. Дополнително треба да има инсталирано и светло за во случај на итни ситуации и кое работи независно од главната електрична мрежа а се вклучува во случај на дефект на истата. Персоналот кој се грижи за животните треба да има доволен број на преносливи извори на светлина со што ќе се овозможи непречен преглед на животните.

(7) Во деловите од пловниот објект каде се сместени животните треба да има инсталирано соодветен систем за гасење на пожар.

(8) Во контролната кабина на пловното средство треба да има инсталирана опрема за мониторинг, контрола и алармен систем со кои се следи:

а) вентилацијата;

б) системот за снабдување со свежа вода и системот за дренажа;

в) осветлување и

г) продукција на свежа вода доколку за тоа има потреба.

(9) Примарниот извор на енергија треба да е доволен за да обезбеди континуирано снабдување со електрична енергија за животните согласно вредностите наведени во ставовите (2), (4), (5) и (6) на овој член под нормална работа на пловното средство. Секундарниот извор на електрична енергија треба да е доволен за да обезбеди замена на примарниот извор во непрекинато времетраење од три дена.

Член 15**Снабдување со храна за животни и вода во пловните средства и пловни средства во кои се превезуваат контејнери**

Пловните средства или пловни средства во кои се превезуваат контејнери за превоз на домашни копитарни и домашни животни од видовите говеда, овци, кози и свињи, за патувања со времетраење подолго од 24 часа, треба од моментот на испловување да се обезбедени со соодветен материјал за простирка и доволно количество на храна и вода за да ги исполнат минималните дневни потреби за храна и вода на животните како што е наведено во Табела 1 дадена во Прилог VI кој е составен дел од овој правилник вклучително и дополнителни 25% од предвидената количина или три дневна количина на храна, вода и материјал за простирка.

Оддел V**Интервали на напојување и на хранење, времетраење на патувањето и периоди за одмор****Член 16****Домашни копитарни, домашни животни од видот говеда, овци, кози и свињи**

(1) Одредбите утврдени во овој оддел се однесуваат за превоз на домашни копитарни, освен за регистрирани копитарни, домашни животни од видот говеда, кози, овци и свињи.

(2) Во случај на воздушен превоз на регистрирани копитарни, домашни животни од видот говеда, кози, овци и свињи се применуваат одредбите утврдени во овој оддел.

(3) Времетраењето на патувањето за животни кои припаѓаат на видовите наведени во став (1) од овој член не треба да надминува осум часа.

(4) Времетраење на патувањето наведено во став (3) од овој член може да се продолжи доколку покрај условите утврдени во овој оддел се исполнети дополнително и условите утврдени во Глава II Оддел VI од овој правилник.

(5) Интервалите за напојување и хранење, времетраењето на патувањето и периодите за одмор, кога се користат возила за патен сообраќај што ги исполнуваат условите наведени од став (4) од овој член, треба да бидат:

а) Неодбиени телиња, јагниња, јариња и ждребиња, кои се на млечна исхрана, и неодбиени прасиња, треба по истекот на девет часа од патувањето да добијат период за одмор со времетраење од најмалку еден час односно доволно време за да им се даде течност и доколку е потребно да се нахранат. По истекот на овој период за одмор, тие може да продолжат со превозот во времетраење од дополнителни девет часа;

б) Максимално времетраење на превозот кај свињите треба да е 24 часа. За време на наведеното патување тие мора постојано да имаат пристап до вода;

в) Максимално времетраење на превозот кај домашните копитари треба да е 24 часа. За време на наведеното патување треба да им се дава вода на секои осум часа, а доколку е потребно и да се нахранат и

г) Другите видови животни од видовите наведени во став (1) од овој член по истекот на 14 часа од патувањето треба да добијат период за одмор со времетраење од најмалку еден час, односно доволно време за да им се даде течност и доколку е потребно да се нахранат. По истекот на наведениот период на одмор животните може да продолжат со превозот во времетраење од дополнителни 14 часа.

(6) По истекот на наведените времетраења од ставот (5) од овој член, животните треба да се истоварат, нахранат и напојат, и да им се обезбеди период на одмор во времетраење од најмалку 24 часа.

(7) Животните не треба да се транспортираат со воз доколку максималното времетраење на патувањето го надминува времетраењето наведено во став (3) од овој член. Во секој случај, времетраењето на патувањето наведено во став (5) од овој член може да се користи доколку се исполнети условите од ставовите (4) и став (5) на овој член освен условите за периодите за одмор.

(8) Животните не треба да се транспортираат по воден пат доколку максималното времетраење на патувањето ги премине вредностите наведени во став (3) од овој член, освен во случај кога се исполнети условите пропишани со ставовите (4) и (5) од овој член не земајќи ги во предвид наведените периоди за одмор.

(9) Во случај на превоз на животни со превозни средства кои се натоварени на пловни средства без притоа животните да се истовараат, истите треба да се одморат веднаш по излезот од пловното средство, на самото пристаниште или во негова непосредна близина, освен во случаите кога вкупното времетраење на патувањето не е подолго од пропишаното времетраење во ставовите (3), (4) и (5).

(10) За да се намали вкупното времетраење на патувањето, времетраењето наведено во ставовите (3), (4), и (8) од овој член може да се продолжи за два часа доколку со тоа ќе биде достигнато крајното одредеште.

(11) По исклучок од одредбите на ставовите (4), (5), (6), (7), (8), (9) и (10) од овој член, Агенцијата може да го ограничи максималното времетраење на патувањето на осум часа кое не може да се продолжи за превоз на животни наменети за колење директно од местото на поаѓање до местото на крајна дестинација.

Член 17

Други видови животни

(1) Во случај на превоз на живина, домашни птици и домашни зајаци, треба да се обезбеди соодветна храна и вода во соодветни количества, освен за патување кое трае помалку од:

а) 12 часа несметајќи го времето потребно за натовар и истовар и

б) 24 часа за пилиња од сите видови, под услов тоа да заврши во рок од 72 часа сметајќи од моментот на испилувањето.

(2) Мачки и кучиња кои се превезуваат треба да се хранат во интервали пократки од 24 часа, а вода треба да им се дава на интервали пократки од осум часа и тоа да биде пропратено со јасни пишани упатства за исхраната и напојувањето.

(3) Другите видови животни, освен оние наведени во ставовите (1) и (2) од овој член, треба се превезуваат во согласност со претходно припремени пишани упатства во поглед на хранење и напојување во кои треба да има наведено и мерки за посебна грижа доколку е потребна.

Оддел VI

Дополнителни услови за сите видови долги патувања на домашни копитари и домашни животни од видот говеда, овци, кози и свињи

Член 18

Покрив

Превозното средство треба да има покрив во светла боја. Покривот треба да има соодветна топлинска изолација.

Член 19

Под и простирка

На животните треба да им се обезбеди соодветна простирка или соодветен материјал кој обезбедува удобност во поглед на видот, бројот на животни кои се транспортираат, времетраењето на патувањето и временските услови. Квалитетот на простирката треба да обезбеди соодветна апсорпција на урината и фецесот.

Член 20

Храна за животни

(1) За време на патувањето превозното средство треба да носи доволна количина соодветна добиточна храна за животните кои се превезуваат. Добиточната

храна треба да е заштитена од временските услови и од контаминација со прашина, гориво, издувни гасови, урина и фецес.

(2) Кога за хранење на животните е предвидено да се користи посебна опрема, опремата треба да се транспортира со истото превозно средство.

(3) Кога се користи опрема за хранење, како што е наведено во став (2) од овој член, истата треба да биде конструирана да може да се прицврстува за превозното средство за да се спречи нејзино превртување. Кога превозното средство се движи а опремата не се користи, таа треба да се чува одделно од животните.

Член 21

Прегради

(1) Копитарите треба да се превезуваат во одделни боксови, освен кобили кои патуваат со своите ждребиња.

(2) Превозното средство треба да е преградено при што на сите животни треба да им се обезбеди лесен пристап до вода за напојување.

(3) Конструкцијата на преградите треба да овозможува нивно поставување во различни положби, при што големината на одделот да може да се приспособи на специфичните потреби на превозот како и на видот, големината и бројот на животни.

Член 22

Минимални услови што се однесуваат на некои видови животни

(1) Младите животни од домашни копитари и домашни животни од видот говеда и свињи доколку не се придружувани од мајката, може да се превезуваат на долги патувања доколку:

- а) домашните копитари се постари од четири месеци, со исклучок на регистрирани копитари;
- б) телињата се постари од 14 дена и
- в) свињите се потешки од десет килограми.

(2) Нескротени коњи не треба да се транспортираат на долги патувања.

Член 23

Снабдување со вода за патен, железнички транспорт и транспорт со контејнери наменети за превоз по воден пат

(1) Превозните средства и контејнерите наменети за превоз по воден пат треба да се обезбедени со доволна количина, вода. одговорното лице за чување на животните треба да обезбеди вода веднаш кога таа е потребна во текот на патувањето со тоа што на секое животно ќе му обезбеди непречен пристап до вода.

(2) Уредите и опремата за напојување треба да се одржуваат во добра работна состојба и да се проектирани и поставени на начин кој е соодветен на категориите животни за да можат истите да пијат вода во самото возило.

(3) Вкупниот капацитет на резервоарите за вода за секое превозно средство треба да изнесува најмалку 1,5 % од неговиот максимален корисен товар. Резерво-

арите за вода треба да се конструирани на начин да може по секое патување лесно да се испразнат и да се исчистат. Резервоарите за вода треба да се опремени со систем кој овозможува визуелна проверка на количината на вода во нив. Тие треба да се поврзани со уредите за пиење во превозното средство и да се одржуваат во добра работна состојба.

(4) Одредбите на ставот (3) од овој член не се однесуваат на контејнери наменети за превоз на животни по морски пат доколку водата за напојување се користи од резервоарите за вода од истото пловно средство во кое се натоварени контејнерите.

Член 24

Вентилација и мониторинг на температурата во превозните средства наменети за патен превоз

(1) Системите за вентилација на превозните средства треба да се проектирани, конструирани и да се одржуваат на начин кој овозможува во секој момент на патувањето, без оглед дали превозното средство стои или се движи, температурата во просторот каде се сместени животните да се одржува во вредности од 50C до 300C со толеранција од +/- 50C, во зависност од надворешната температура.

(2) Системот за вентилација треба да обезбеди рамномерна дистрибуција на свеж воздух насекаде во просторот каде што се сместени животните, со минимален проток на воздух со номинален капацитет од 60m³/h/KN. Системот за вентилација треба да може да работи најмалку четири часа независно од работата на моторот на возилото.

(3) Превозните средства за патен патен сообраќај треба да се опремени со систем за следење на температурата, како и со систем за регистрација и чување на тие податоци. Сензорите треба да се сместени во деловите од превозното средство каде се сместуваат животните, кои во зависност од неговиот дизајн и натовареност, се очекуваат најлоши климатски услови. Снимените податоци треба да се заведени со датум и истите треба да се достапни на увид на Агенцијата.

(4) Превозните средства за патен сообраќај треба да се опремени со алармни системи кои ќе го предупредат возачот кога температурата во одделите каде што се сместени животните ќе постигне максимална или минимална граница.

Член 25

Систем за навигација

Превозните средства за патен сообраќај треба да поседуваат соодветен систем за навигација кој овозможува снимање и добивање информации како што е дадено во патниот дневник од Прилог I Дел 4 на овој правилник. Превозните средства треба да се опремени и со систем на снимање на информации кога рампата за истовар и натовар на превозното средство била отворена или затворена.

Оддел VII

Минимални подни површина во превозните средства

Отсек I

Домашни копitari

Член 26

Превоз со железница, превоз по патишта, превоз по воздушен пат и превоз по вода

(1) Доколку превозот на животните се врши со железница, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 2 на овој правилник.

(2) Доколку превозот на животните се врши по патишта, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 3 на овој правилник.

(3) Доколку превозот на животните се врши по воздушен пат, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 4 на овој правилник.

(4) Доколку превозот на животните се врши по вода, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 5 на овој правилник.

Отсек II

Превоз на животни од видот говеда

Член 27

Превоз со железница, превоз по патишта, превоз по воздушен пат и превоз по вода

(1) Доколку превозот на животните се врши со железница, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 6 на овој правилник.

(2) Доколку превозот на животните се врши по патишта, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 7 на овој правилник.

(3) Доколку превозот на животните се врши по воздушен пат, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 8 на овој правилник.

(4) Доколку превозот на животните се врши по вода, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 9 на овој правилник.

Член 28

За гравидните говеда треба да се обезбеди 10% повеќе простор од просторот пропишан во членот 27 од овој правилник.

Отсек III

Превоз на животни од видот овци и кози

Член 29

Превоз со железница, превоз по патишта, превоз по воздушен пат и превоз по вода

(1) Доколку превозот на животните се врши со железница, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 10 кој на овој правилник.

(2) Доколку превозот на животните се врши по патишта, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 11 на овој правилник.

(3) Доколку превозот на животните се врши по воздушен пат, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 12 на овој правилник.

(4) Доколку превозот на животните се врши по вода, минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 13 на овој правилник.

Отсек IV

Превоз на животни од видот свињи

Член 30

Превоз со железница и по патишта

(1) Свињите во превозното средство треба да можат да легнат и да се исправат во својата природна положба. За да се исполнат овие минимални услови, густината на животните со телесна маса од околу 100 kg не би требало да надминува 235 kg/m².

(2) Во зависност од расата, големината и физичката состојба на свињите минималната пропишана површина може да се зголеми. Во зависност од метеоролошките услови и времетраењето на патувањето потребно е зголемување на подната површина од 20 %.

Член 31

Превоз по воздушен пат

(1) Густината на животните треба да биде релативно висока за да се спречат повреди при полетување и слетување или во случај на турбуленции, при што истовремено животните треба да имаат доволно простор за да легнат. Пре донесувањето на одлука за густината на животните треба да се земат предвид временските услови, вкупното времетраење на патувањето и времето на пристигнување на дестинацијата.

(2) Минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 14 на овој правилник.

Член 32

Превоз по вода

Минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 15 на овој правилник.

Отсек V

Превоз на животни од видот живина

Член 33

Густини кои треба да се применуваат при превоз на живина во контејнери

Минималната подна површина треба да биде во согласност вредностите дадени во Прилог VI Табела 16 на овој правилник.

Глава III

Патен Дневник

Член 34

Патен дневник за превоз на животни при долги патувања

(1) Одредбите од овој член се однесуваат на сите долги патувања кои се одвиваат на територијата на Република Македонија вклучително и на долги патувања од увоз или при извоз на животни.

(2) Лицето одговорно за превозот, пред започнување на долгото патување на животни, треба да изработи патен дневник во согласност со одредбите од овој член и истиот да го завери со печат и да ги потпише сите страни од патниот дневник.

(3) Патниот дневник се состои од:

- а) Дел 1-Планирање;
- б) Дел 2-Место на поаѓање;
- в) Дел 3-Крајна дестинација;
- г) Дел 4-Изјава на превозникот и
- д) Дел 5-Извештај за неправилност.

(4) Формата и содржината на обрасците за деловите од патниот дневник од став (3) на овој член се дадени во Прилог I на овој правилник. Страниците од обрасците на патниот дневник треба да се спојат заедно. Патниот дневник се изготвува на македонски и англиски јазик.

(5) Организаторот на превозот на животни треба:

а) да го обележи секој патен дневник со единствен број за идентификација;

б) да испрати еден потпишан примерок од Дел 1 од патниот дневник, кој треба да е соодветно пополнет, освен во делот каде треба да се наведе бројот на ветеринарниот сертификат до надлежниот орган во местото на поаѓање најмалку два работни дена пред денот на поаѓање на начин дефиниран од надлежниот орган;

в) да ги исполни инструкциите дадени од надлежниот орган согласно член 36 од Законот за заштита и благосостојба на животните.

г) да обезбеди дека пред започнување на долгото патување, патниот дневник е заверен со печат од надлежниот орган согласно член 36 од Законот за заштита благосостојба на животните и да обезбеди дека патниот дневник ги придружува животните во текот на патувањето до крајната дестинација или, во случај на извоз, најмалку до граничниот премин.

(6) Одговорните лица за чување на животните во местото на поаѓање, и во случај кога крајната дестинација е на територијата на Република Македонија одговорните лица за чување на животните на крајната дестинација, треба да ги пополнат и ги потпишат соодветните делови од патниот дневник. Истите треба да го известат надлежниот орган за било какви отстапки во поглед на усогласеност со одредбите од Законот за заштита благосостојба на животните и овој правилник, користејќи го примерокот од делот 5 од патниот дневник кој е даден во прилог I на овој правилник колку што е можно поскоро.

(7) Во случај кога местото на крајната дестинација е лоциран на територијата на Република Македонија, одговорните лица во местото на крајната дестинација треба да го чуваат патниот дневник, освен Делот 4, најмалку три години од датумот на пристигнување на крајната дестинација.

(8) Патниот дневник треба да се достави на увид на Агенцијата по нејзино барање.

(9) Во случај кога патниот дневник се пополнува на територијата на Република Македонија, превозникот треба да го пополни и го потпише Дел 4 од патниот дневник.

(10) Во случај на извоз, превозниците се должни да му го достават на увид патниот дневник на официјалниот ветеринар на граничниот премин.

(11) Превозникот наведен во Делот 3 од патниот дневник треба да чува:

- (а) примерок од целосно пополнет патен дневник;
- (б) соодветен евидентен лист или отпечатен примерок, согласно одредбите од законот за работното време, задолжителните одмори на мобилните работници возачите во патниот сообраќај и уредите за запишување во патниот сообраќај

(12) Документите наведени во став (9) на овој член треба да се достават на увид на надлежниот орган кој го издал одобрението за превозникот, а по барање на надлежниот орган на местото на поаѓање, најдоцна за еден месец од неговото комплетирање, Истите документи превозникот треба да ги чува во период од најмалку три години сметајќи од датумот на увидот. Сумарна верзија од патниот дневник и податоците од навигациониот систем вклучително со упатство за читање треба да се достави до надлежниот орган на местото на поаѓање.

Глава IV

Член 35

Начинот на спроведување на обука на вработените, возачите и надзорниците на патувањето

(1) Превозниците треба да обезбедат соодветна стручна подготовка на вработените, возачите и надзорниците на патувањето преку обука спроведена од страна на овластени правни или физички лица.

(2) Спроведувањето на обуката од став (1) на овој член се врши врз основа на програма.

(3) Програмата од став (2) на овој член ги содржи прописите од областа на ветеринарното здравство во однос на заштитата и благосостојбата на животните за време на превоз а особено треба да ги обработи следните тематски области:

а) одредбите од членовите 27 и 28 од Законот за заштита благосостојба на животните и одредбите од овој правилник освен одредбите пропишани во Глава IV, Глава V, Глава VI и Глава VII на овој правилник,

б) физиологија на животните, нивните потреби во однос на исхрана и напојување, однесување на животните и физиологија на стресот,

в) практичните аспекти на постапки кон животните,

г) влијанието на начинот на возењето врз благосостојбата на животните кои се превезуваат како влијанието врз квалитетот на месото,

д) познавање на практиките и постапување со животните во итни случаи и

ѓ) безбедност на персоналот кој постапува со животните.

(4) Обуката од став (1) на овој член трае три работни дена од кои два дена се теоретска настава и еден ден практична настава.

(5) По завршувањето на обуката од став (1) на овој член се врши проверка на оспособеноста на кандидатот, со полагање на испит, за самостојно вршење на работите, за кои се обучувал за време на обуката.

(6) Полагањето на испит за утврдување на оспособеноста на кандидатите се врши пред Комисија за полагање на испит (во натамошниот текст: комисија формирана од директорот на агенцијата).

Член 36

Начинот на издавање, форма и содржината на сертификатот за квалификација на возачите и надзорниците на средствата за патен сообраќај

(1) Со работата на Комисијата раководи претседателот на Комисијата. Во случај на негова спреченост или отсуство, со работата на Комисијата раководи неговиот заменик.

(2) Комисијата, се грижи за правилно, непристрасно и објективно спроведување на испитот.

(3) Испитот се полага во просториите каде се спроведувала наставата. Секретарот на комисијата, на секој од кандидатите, му врачува тест за полагање на испит кој се состои од прашања со повеќе одговори од кои се заокружува само точниот одговор. После одговарањето на тестот, секретарот на комисијата ги собира тестовите.

(4) Испитот се смета за положен, доколку кандидатот одговорил на минимум 70 % од максималниот број на прашања.

(5) Успехот на кандидатот Комисијата го утврдува описно, со оценката „положил“ или „не положил“.

(6) За спроведениот испит, секретарот на Комисијата изготвува записник и во рок од три дена го известува кандидатот за резултатите од полагањето.

(7) Записникот од став (6) на овој член содржи: состав на Комисијата, датум на полагање на испитот и резултати од испитот.

(8) Записникот го потпишуваат претседателот, членовите и секретарот на Комисијата.

(9) На кандидатот кој успешно го положил испитот, овластеното правното лице му издава Уверение за положен испит.

(10) Трошоците за полагање на испитот се на товар на кандидатите.

(11) Врз основа на Уверението од став (9) на овој член на кандидатите им се издава Сертификат за квалификација на возачите и надзорниците на средствата за патен сообраќај.

(12) Сертификатот од став (11) на овој член се издава во А4 формат на бели листови хартија.

(13) Формата и содржината на Сертификатот за квалификација на возачот и надзорниците на средствата за патен сообраќај е дадена во Прилог IV кој е составен дел на овој правилник.

Глава V

Член 37

Начин и постапка за издавање на одобрение за превозници кои вршат превоз на животни за кратки патувања

(1) Превозникот кој планира да врши превоз за кратки патувања поднесува барање до Агенцијата кое ги содржи најмалку следните податоци:

1. назив на подносител на барањето;
2. адреса на седиштето на подносителот на барањето, телефон, факс, електронска пошта;
3. единствен матичен број на субјектот и единствен даночен број на правното лице,
4. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на овластено лице за застапување на субјектот и
5. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на одговорното лице.

(2) Кон барањето од ставот (1) на овој член превозниците треба да ја достават и следната документација:

1. тековна состојба од Централен регистар на Република Македонија не постар од шест месеци;
2. приказ на организацијата на работата и биланс на работната сила (број на вработени со систематизацијата-опис на работни места, односно доказ за квалификуваност на персоналот;
3. пишани стандардни оперативни процедури во поглед на заштита и благосостојба на животните;
4. доказ за сопственост или договор за изнајмување на превозните средства и нивна идентификација,;
5. список на превозните средства и опремата со главни технолошко-технички карактеристики и
6. доказ дека на превозникот не му е изречена прекршочна санкција или мерка за сериозни нарушувања на одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните во последните три години.

(3) По извршената проверка на документацијата и проверка на лице место на превозниците им се издава одобрение за вршење на превоз на животни за кратки патувања.

(4) Одобрението од став (3) на овој член се издава во А4 формат на бел лист хартија.

(5) Формата и содржината на одобрението за превозници кои вршат превоз за кратки патувања се дадени во Прилог II кој е составен дел од овој правилник.

Член 38

Одобрение за превоз на превозници кои вршат превоз на животни за долги патувања

(1) Превозникот кој планира да врши превоз за долги патувања поднесува барање до Агенцијата кое ги содржи најмалку следните податоци:

1. назив на подносител на барањето;
2. адреса на седиштето на подносителот на барањето, телефон, факс, електронска пошта;
3. единствен матичен број на субјектот и единствен даночен број на правното лице,

4. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на овластено лице за застапување на субјектот и

5. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на одговорното лице.

(2) Кон барањето од ставот (1) на овој член превозниците треба да ја достават и следната документација:

1. тековна состојба од Централен регистар на Република Македонија не постар од шест месеци;

2. приказ на организацијата на работата и биланс на работната сила (број на вработени со систематизацијата-опис на работни места, односно доказ за квалификуваност на персоналот;

3. важечки сертификат од член 36 од овој правилник за сите возачи односно надзорници;

4. пишани стандардни оперативни процедури во поглед на заштита и благосостојба на животните;

5. пишани планови за итни и вонредни мерки;

6. список на превозните средства и опремата со главни технолошко-технички карактеристики вклучувајќи го навигациониот систем и

7. доказ дека на превозникот не му е изречена прекршочна санкција или мерка за сериозни нарушувања на одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните во последните три години.

(3) По извршената проверка на документацијата и проверка на лице место на превозникот му се издава одобрение на превозниците кои вршат превоз на животни за долги патувања.

(4) Одобрението од став (3) на овој член се издава во А4 формат на бел лист хартија.

(5) Формата и содржината на одобрението за превозници кои вршат превоз за долги патувања е дадена во Прилог III кој е составен дел од овој правилник.

Глава VI

Член 39

Начин и постапка за издавање на одобрение за средствата за патен сообраќај за долги патувања

(1) Агенцијата издава одобрение за средствата за патен сообраќај за долги патувања.

(2) За добивање на одобрението од ставот (1) од овој член превозниците до Агенцијата треба да достават барање кое ги содржи најмалку следните податоци:

1. назив на подносител на барањето;

2. адреса на седиштето на подносителот на барањето;

3. единствен матичен број на субјектот и единствен даночен број на правното лице;

4. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на овластено лице за застапување на субјектот и

5. име и презиме, ЕМБГ, адреса, телефон, електронска пошта на одговорното лице.

(3) Кон барањето од ставот (2) на овој член превозниците треба да ја достават и следната документација:

1. тековна состојба од Централен регистар на Република Македонија не постар од шест месеци;

2. доказ дека превозните средства не се предмет на барање поднесено до или одобрени од друг надлежен орган од друга држава;

3. список на превозните средства и доказ за сопственост или договор за изнајмување на превозните средства и нивна идентификација и

4. список на опрема со главни технолошко-технички спецификации кои се однесуваат на дизајнот, конструкцијата и одржувањето.

(4) По извршената проверка на документацијата и проверка на лице место односно преглед на превозните средства, во Агенцијата се составува записник врз основа на кој се издава одобрение за средствата за патен сообраќај за долги патувања.

(5) Одобрението од став (4) на овој член се издава во А4 формат на бел лист хартија.

(6) Формата и содржината на одобрението за средствата за патен сообраќај за долги патувања е дадена во прилог V кој е составен дел од овој правилник.

Глава VII

Завршна одредба

Член 40

Влегување во сила

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2605/5
29 декември 2011 година
Скопје

Директор,
Дејан Рунтевски, с. р.

Прилог I

Патен дневник
Дел 1-Планирање
Section 1- Planning

1.1. ОРГАНИЗАТОР име и адреса ^(a) ^(b) 1.1. <i>ORGANISER Name and address</i> ^(a) ^(b)		1.2. Име на лицето одговорно за патувањето 1.2. <i>Name of the person in charge of the journey</i>	
		1.3. Телефон/Факс 1.3. <i>Telephone/Fax</i>	
2. ВКУПНО ОЧЕКУВАНО ВРЕМЕТРАЕЊЕ НА ПАТУВАЊЕТО (часови/денови) 2. <i>TOTAL EXPECTED DURATION (hours/days)</i>			
3.1. Место и земја на ПОАЃАЊЕ 3.1. <i>Place and Country of DEPARTURE</i>		4.1. Место и земја-НА КРАЈНАТА ДЕСТИНАЦИЈА 4.1. <i>Place and country of DESTINATION</i>	
3.2. Датум 3.2. <i>Date</i>	3.3. Час 3.3. <i>Time</i>	4.2. Датум 4.2. <i>Date</i>	4.3. Час 4.3. <i>Time</i>
5.1. Видови 5.1. <i>Species</i>	5.2. Број на животни 5.2. <i>Number of animals</i>	5.3. Број/еви на ветеринарниот/ите сертификат/и 5.3. <i>Veterinary certificate(s) number(s)</i>	
5.4. Проценета вкупна тежина на пратката (во kg): 5.4. <i>Estimated total weight of the consignment (in kg):</i>		5.5. Вкупен простор обезбеден за пратката (in m ²): 5.5. <i>Total space provided for the consignment (in m²):</i>	
6. СПИСОК НА ПРЕДВИДЕНИ МЕСТА ЗА ОДМОР, ПРЕТОВАРУВАЊЕ ИЛИ ИЗЛЕЗ 6. <i>LIST OF SCHEDULED RESTING, TRANSFER OR EXIT POINTS</i>			
6.1. Име на местата каде што животните ќе се одмараат	6.2. Пристигнување 6.2. <i>Arrival</i>	6.3. Времетраењ	6.4. Име на превозникот и број на одобрието (доколку е

Дел 2-Место на поаѓање
Section 2- PLACE OF DEPARTURE

<p>1. Одговорно лице на местото на поаѓање - име и адреса (доколку е различно од организаторот наведен во оддел (1))^(a)</p> <p>1. <i>KEEPER at the place of departure – Name and adress (if different from the organiser mentioned in section (1))</i>^(a)</p>		
<p>2. Место и земја- на поаѓање⁽⁶⁾</p> <p>2. <i>Place and Country of departure</i>^(b)</p>		
<p>3. Датум и час на првото товарење на животните⁽⁶⁾</p> <p>3. <i>Date and time of first animal loading</i>^(b)</p>	<p>4. Број на натоварени животни⁽⁶⁾</p> <p>4. <i>Number of animals loaded</i>^(b)</p>	<p>5. Идентификација на превозните средства</p> <p>5. <i>Identification of the means of transport</i></p>
<p>6. Јас, одговорното лице за животните на местото на поаѓање, изјавувам дека бев присутен при товарењето на животните. Според мое мислење, во времето на натовар, гореспомнатите животни беа способни за превоз, а опремата и постапките со животните беа во согласност со одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните (Службен весник на Република Македонија 113/2007) и правилникот за заштита и благосостојба на животните за време на превоз односно еквивалентната Регулатива на советот (ЕУ) број 1/2005.</p> <p><i>I, the keeper of the animals at the place of departure, hereby declare that I have been present at the loading of the animals. According to my knowledge, at the time of loading the above mentioned animals were fit for transport and the facilities and procedures for handling the animals were in accordance with the provisions of Law on animal protection and welfare (Official journal of RM No. 113/07) and Book on rules on protection and welfare of animals during transport or equivalent Council Regulation (EC) No 1/2005 on the protection of animals during transport and related operations.</i></p>		
<p>7. Потпис на одговорното лице за животните на местото на поаѓање</p> <p>7. <i>Signature of the keeper at the place of departure</i></p>		

8. ДОПОЛНИТЕЛНА ПРОВЕРКА ПРИ ПОАЃАЊЕ

8. *ADDITIONAL CHECKS AT DEPARTURE*

9. ОБЛАСТЕН ВЕТЕРИНАР на местото на поаѓање (име и адреса)

9. *VETERINARIAN at the place of departure (Name and address)*

10. Јас, овластен ветеринар на место на поаѓање на животните, изјавувам дека го проверив и го одобрих натоварот на животните спомнати погоре. Според мое мислење, за време на поаѓање животните беа способни за превоз, а превозните средства и постапки беа во согласност со одредбите од одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните (Службен весник на Република Македонија 113/2007) и правилникот за заштита и благосостојба на животните за време на превоз односно еквивалентната Регулатива на советот (ЕУ) број 1/2005.

10. *I, veterinarian, hereby declare that I have checked and approved the loading of the animals mentioned above. According to my knowledge, at the time of departure, the animals were fit for transport and the means of transport and the transport practices were in accordance with the provisions of Law on animal protection and welfare (Official journal of RM No. 113/07) and Book on rules on protection and welfare of animals during transport or equivalent Council Regulation (EC) No 1/2005.*

11. Потпис на ОБЛАСТЕНИОТ ВЕТЕРИНАР

11. *Signature of the VETERINARIAN*

Забелешки:

Notes:

^(a) лице одговорно за благосостојбата на животните: види дефиниција член 3 став 2 точка 40 од законот за благосостојба на животните

^(a) *Keeper: see definition in article 2(k) of Council Regulation No 1/2005.*

^(b) Ако е различно од Дел 1

^(b) *If different from Section 1.*

Дел 3-Крајна дестинација
Section 3-PLACE OF DESTINATION

1. Одговорно лице на крајната дестинација/ОФИЦИЈАЛЕН ВЕТЕРИНАР - име и адреса ^(a) 1. <i>KEEPER at the place of destination / OFFICIAL VETERINARIAN – Name and address</i> ^(a)			
2. Крајна дестинација-земја на дестинација /Место на проверка ^(a) 2. <i>Place and Country of destination / Checking point</i> ^(a)		3. Датум и час на проверката 3. <i>Date and time of the check</i>	
4. ИЗВРШЕНИ ПРОВЕРКИ 4. <i>CHECKS PERFORMED</i>		5. ИСХОД ОД ПРОВЕРКАТА 5. <i>OUTCOME OF THE CHECKS</i>	
		5.1. УСОГЛАСЕНО СТ COMPLIANCE	5.2. НЕУСОГЛАСЕНО СТ RESERVATIO N(S)
4.1. Превозник Број на одобрението ^(b) 4.1. <i>Transporter Authorisation number</i> ^(b)		☐	☐
4.2. Возач Број на сертификатот за обученост 4.2. <i>Driver Number of the certificate of competence</i>		☐	☐
4.3. Превозно средство Идентификација ^(e) 4.3. <i>Means of transport Identification</i> ^(e)		☐	☐
4.4. Дозволена подна површина Просечен простор/животно на м ² 4.4. <i>Space allowances Average space in m²</i>		☐	☐
4.5. Записи во патниот дневник и одредениот временски рок на патувањето 4.5. <i>Journey log records and journey time limits</i>		☐	☐
4.6. Животни (наведи го бројот за секоја категорија) 4.6. <i>Animals (specify the number for each category)</i>			
Вкупно проверени <i>Total checked</i>	Н Неспособни <i>U Unfit</i>	М Мртви <i>D Dead</i>	С Способни <i>F fit</i>

<p>6. Јас, одговорното лице за животните на крајната дестинација /официјален ветеринар, изјавувам дека ја проверив пратката со животни и во времето на проверката ја утврдил состојбата опишана во овој документ. Запознает сум со обврската дека треба да го известам надлежниот орган во најкраток можен рок за сите неусогласености или угинати животни.</p> <p>6. <i>I, the keeper of the animals at the place of destination / official veterinarian, hereby declare that I have checked this consignment of animals. According my knowledge, at the time of the check the abovementioned findings were recorded. I am aware that the competent authorities must be informed as soon as possible of any reservation there may be and each time dead animals are discovered.</i></p>			
<p>7. Потпис на одговорното лице за чување на животните на крајната дестинација/официјален ветеринар (со официјален печат)</p> <p>7. <i>Signature of the keeper at the place of destination / official veterinarian (with official stamp)</i></p>			
<p>Забелешки: Notes: (a) Непотребното да се прецрта (a) <i>Delete as appropriate</i> (b) Ако е различно од Дел 1 (b) <i>If different from Section 1</i> (c) Ако е различно од Дел 1 (c) <i>If different from Section 1</i></p>			

Дел 4-Изјава на превозникот
Section 4-DECLARATION BY TRANSPORTER

<p>ДА СЕ ПОПОЛНИ ОД ВОЗАЧОТ ВО ТЕКОТ НА ПАТУВАЊЕТО И ДА БИДЕ НА РАСПОЛАГАЊЕ НА НАДЛЕЖЕН ОРГАН НА МЕСТОТО НА ПОАЃАЊЕ ВО РОК ОД ЕДЕН МЕСЕЦ ПО ДАТУМОТ НА ПРИСТИГНУВАЊЕ НА КРАЈНАТА ДЕСТИНАЦИЈА TO BE COMPLETED BY THE DRIVER DURING THE COURSE OF THE JOURNEY AND TO BE AVAILABLE TO THE COMPETENT AUTHORITIES OF THE PLACE OF DEPARTURE WITHIN ONE MONTH OF THE DATE OF ARRIVAL AT THE PLACE OF DESTINATION.</p>						
<p>План на патување - Места за одмор, претоварување или гранични премини Actual itinerary – Resting, transfer or exit points</p>						
Место и адреса <i>Place and address</i>	Пристигнување <i>Arrival</i>		Поаѓање <i>Departure</i>		Времетраење на запирањето <i>Length of stop</i>	Причина <i>Reason</i>
	Датум <i>Date</i>	Час <i>Time</i>	Датум <i>Date</i>	Час <i>Time</i>		
Причина за секоја разлика меѓу фактичкиот и предложениот план на патување/Други забелешки <i>Reason for any difference between actual and proposed itinerary / Other observation</i>					Датум и час на пристигнување на одредиштето <i>Date and time of Arrival at the place of destination</i>	
Број и причина за повредите и/или смртта на животните за време на патувањето <i>Number and reason for animal injuries and/or deaths during the journey</i>						
Име и потпис на ВОЗАЧОТ/ИТЕ <i>DRIVER(S)'s name and signature</i>			Име на ПРЕВОЗНИКОТ и број на одобрението <i>TRANSPORTER's name, authorisation number</i>			

Како превозник, со ова потврдувам дека податоците внесени погоре се точни и свесен сум дека секој инцидент за време на патувањето кој довел до угинување на животното, треба да се пријави на надлежниот орган на местото на поаѓање.

As the transporter, I hereby certify that the entries above are correct and I am aware that any incident during the journey that leads to animals death must be declared to the competent authorities of the place of departure.

Датум и место

Date and place

Потпис на превозникот

Transporter,s signature

Дел 5-ПРИМЕРОК ИЗВЕШТАЈ ЗА НЕПРАВИЛНОСТИ БР. ...
Section 5-SPECIMEN ANOMALY REPORT No ...

Примерок од извештајот за неправилност заедно со примерок од Дел 1 од патниот дневник треба да му се доставуви на надлежниот орган.

A copy of the anomaly report accompanied by a copy of Section 1 of the journey log shall be transmitted to the competent authority.

<p>1. Име, звање и адреса на ПРИЈАВУВАЧОТ</p> <p>1. <i>DELARANT'S name, title and address</i></p>	
<p>2. Место и земја каде што е забележана неправилноста</p> <p>2. <i>Place and Member State where the anomaly was observed</i></p>	<p>3. Датум и час кога е забележана неправилноста</p> <p>3. <i>Date and time when the anomaly was observed</i></p>
<p>4. ВИД НА НЕПРАВИЛНОСТ(И) во согласност со одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните (Службен весник на Република Македонија 113/2007) и правилникот за заштита и благосостојба на животните за време на превоз односно еквивалентната Регулатива на советот (ЕУ) број 1/2005.</p> <p>4. <i>TYPE OF ANOMALY(IES) pursuant to the provisions of Law on animal protection and welfare (Official journal of RM No. 113/07) and Book on rules on protection and welfare of animals during transport or equivalent Council Regulation (EC) No 1/2005.</i></p>	
<p>4.1. Способност за превоз⁽¹⁾ ☐</p> <p>4.1. <i>Fitness for transport</i>⁽¹⁾</p>	<p>4.6. Дозволена подна површина⁽⁶⁾ ☐</p> <p>4.6. <i>Space allowances</i>⁽⁶⁾</p>
<p>4.2. Превозно средство⁽²⁾ ☐</p> <p>4.2. <i>Means of transport</i>⁽²⁾</p>	<p>4.7. Одобрение на превозникот⁽⁷⁾ ☐</p> <p>4.7. <i>Transporter's authorisation</i>⁽⁷⁾</p>
<p>4.3. Превозни постапки⁽³⁾ ☐</p> <p>4.3. <i>Transport practices</i>⁽³⁾</p>	<p>4.8. Сертификат за обученост на возачот⁽⁸⁾ ☐</p> <p>4.8. <i>Driver certificate of competence</i>⁽⁸⁾</p>

<p>4.4. Одреден временски рок на патувањето⁽⁴⁾ ☐</p> <p>4.4. <i>Journey time limits</i>⁽⁴⁾</p>	<p>4.9. Записи во патниот дневник ☐</p> <p>4.9. <i>Journey log records</i></p>
<p>4.5. Дополнителни одредби за долги патувања⁽⁵⁾ ☐</p> <p>4.5. <i>Additional provisions for long journeys</i>⁽⁵⁾</p>	<p>4.10. Друго ☐</p> <p>4.10. <i>Other</i></p>
<p>4.11. Забелешки: 4.11. <i>Remarks:</i></p>	
<p>5. Со ова изјавувам дека ја проверив пратката на гореспомнатите животни и утврдил неусогласеност која е опишана во овој извештај во согласност со одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните (Службен весник на Република Македонија 113/2007) и правилникот за заштита и благосостојба на животните за време на превоз односно еквивалентната Регулатива на советот (ЕУ) број 1/2005.</p> <p>5. <i>I hereby declare that I have checked the consignment of the abovementioned animals and have expressed the reservations detailed in this report concerning compliance with the provisions of Law on animal protection and welfare (Official journal of RM No. 113/07) and Book on rules on protection and welfare of animals during transport or equivalent Council Regulation (EC) No 1/2005 on the protection of animals during transport and related operations.</i></p>	
<p>6. Датум и час на пријавување на надлежен орган 6. Date and time of the declaration to competent authority</p>	<p>7. Потпис на пријавувачот 7. Signature of the declarant</p>
<p>Забелешки: Notes: (1) Член 3 и член 22 (1) Annex I, Chapter I and Chapter VI, paragraph 1.9. (2) Член 3, 14 и 15 (2) Annex I, Chapter I and IV (3) Член 9, 10, 11, 12 и 13 (3) Annex I, Chapter III (4) Член 16 и 17 (4) Annex I, Chapter V (5) Член 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 (5) Annex I, Chapter VI (6) Член Член 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 и 33 (6) Annex I, Chapter VII (7) Член 30 од законот за заштита и благосостојба на животните (7) Article 6 (8) Член 30 од законот за заштита и благосостојба на животните став (2) точка 5 (8) Article 6 (5)</p>	

Прилог II

Одобрение за превозници за кратки патувања
Transporter authorisation pursuant to Article 10 (1)

1. ОДОБРЕНИЕ НА ПРЕВОЗНИКОТ Бр. 1. <i>TRANSPORTER AUTHORISATION No</i>		
2. ПОДАТОЦИ ЗА ПРЕВОЗНИКОТ 2. TRANSPORTER IDENTIFICATION 2.1. Назив на правно лице 2.1. <i>Company name</i>	ТИП 1 НЕ ВАЖИ ЗА ДОЛГИ ПАТУВАЊА TYPE 1 NOT VALID FOR LONG JOURNEYS	
2.2. Адреса 2.2. <i>Adress</i>		
2.3. Град 2.3. <i>Town</i>	2.4. Поштенски број 2.4. <i>Postal code</i>	2.5. Земја 2.5. <i>State</i>
2.6. Телефон 2.6. <i>Telephone</i>	2.7. Факс 2.7. <i>Fax</i>	2.8. Електронска пошта 2.8. <i>Email</i>
3. ОДОБРЕНИЕТО Е ОГРАНИЧЕНО НА ОДРЕДЕНИ 3. AUTHORISATION limited to certain Видови животни ☐ Начини на превоз ☐ Types of animals Modes of transport		
Наведи овде: <i>Specify here:</i>		
Одобрението важи до ..... <i>Expiry date.....</i>		

4. НАДЛЕЖЕН ОРГАН КОЈ ГО ИЗДАВА ОДОБРЕНИЕТО**4. AUTHORITY ISSUING THE AUTHORISATION**

4.1. Име и адреса на надлежниот орган

4.1. *Name and adress of the authority*

4.2. Телефон

4.2. *Telephone*

4.3. Факс

4.3. *Fax*

4.4. Е-пошта

4.4. *Email*

4.5. Датум

4.5. *Date*

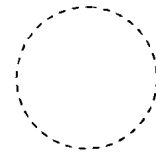
4.6. Место

4.6. *Place*

4.7. Официјален печат

4.7. *Official stamp*

4.8. Име и потпис на овластеното лице

4.8. *Name and signature of the official*

Прилог III

Одобрение за превозници за долги патувања
Transporter authorisation pursuant to Article 11 (1)

1. ОДОБРЕНИЕ НА ПРЕВОЗНИКОТ Бр. 1. TRANSPORTER AUTHORISATION No		
2. ПОДАТОЦИ ЗА ПРЕВОЗНИКОТ 2. TRANSPORTER IDENTIFICATION 2.1. Назив на правното лице 2.1. <i>Company name</i>	ТИП 2 ВАЖИ ЗА СИТЕ ВИДОВИ ПАТУВАЊА КАКО И ЗА ДОЛГИ ПАТУВАЊА TYPE 2 VALID FOR ALL JOURNEYS INCLUDING LONG JOURNEYS	
2.2. Адреса 2.2. <i>Address</i>		
2.3. Град 2.3. <i>Town</i>	2.4. Поштенски број 2.4. <i>Postal code</i>	2.5. Земја 2.5. <i>State</i>
2.6. Телефон 2.6. <i>Telephone</i>	2.7. Факс 2.7. <i>Fax</i>	2.8. Електронска пошта 2.8. <i>Email</i>
3. ВАЖНОСТ НА ОДОБРЕНИЕТО ограничен на одредени 3. AUTHORIZATION limited to certain Видови животни ☐ Начини на превоз ☐ <i>Types of animals</i> <i>Modes of transport</i>		
Наведи овде:		

Specify here:

Одобрението важи до .....

*Expiry date.....***4. НАДЛЕЖЕН ОРГАН КОЈ ГО ИЗДАВА ОДОБРЕНИЕТО****4. AUTHORITY ISSUING THE AUTHORIZATION**

4.1. Име и адреса на надлежниот орган

4.1. *Name and adress of the authority*

4.2. Телефон

4.2. *Telephone*

4.3. Факс

4.3. *Fax*

4.4. Е-пошта

4.4. *Email*

4.5. Датум

4.5. *Date*

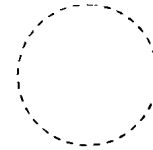
4.6. Место

4.6. *Place*

4.7. Официјален печат

4.7. *Official stamp*

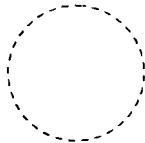
4.8. Име и потпис на овластеното лице

4.8. *Name and signature of the official*

Прилог IV

**Сертификат за квалификација на возачот и надзорниците на средствата за патен
сообраќај**
Certificate of Competence for drivers and attendants pursuant to Article 17 (2)

1. ПОДАТОЦИ ЗА ВОЗАЧОТ/ПОМОШНИКОТ⁽¹⁾ 1. DRIVER/ATTENDANT (¹) IDENTIFICATION		
1.1. Презиме 1.1. <i>Surname</i>		
1.2. Име 1.2. <i>First names</i>		
1.3. Датум на раѓање 1.3. <i>Date of birth</i>	1.4. Место и земја на раѓање 1.4. <i>Place and country of birth</i>	1.5. Државјанство 1.5. <i>Nationality</i>
2. БРОЈ НА СЕРТИФИКАТОТ 2. CERTIFICATE NUMBER		
2.1. Овој сертификат важи до 2.1. <i>This authorisation is valid until</i>		
3. НАДЛЕЖЕН ОРГАН КОЈ ГО ИЗДАВА СЕРТИФИКАТОТ 3. BODY ISSUING THE CERTIFICATE		
3.1. Име и адреса на надлежниот орган кој го издава сертификатот 3.1. <i>Name and address of the body issuing the certificate</i>		

3.2. Телефон 3.2. <i>Telephone</i>	3.3. Факс 3.3. <i>Fax</i>	3.4. Електронска пошта 3.4. <i>Email</i>
3.5. Датум 3.5. <i>Date</i>	3.6. Место 3.6. <i>Place</i>	3.7. Официјален печат 3.7. <i>Official stamp</i>
3.8. Име и потпис 3.8. <i>Name and signature</i>		

⁽¹⁾ Непотребното да се прецрта

⁽¹⁾ *Delete as appropriate*

Прилог V

Одобрение за средствата за патен сообраќај за долги патувања
Certificate of approval of means of transport by road for long journeys pursuant to Article 18(2)

<p>1. БРОЈ НА ОДОБРЕНИЕ 1. <i>LICENCE NUMBER</i></p>		
<p>2. Видови животни за кои е дозволен превоз 2. <i>Types of animals allowed to be transported</i></p>		
<p>3. ПРОСТОР ВО М²/ПЛАТФОРМА ЗА ЖИВОТНИ 3. <i>AREA IN M² / DECK</i></p>		
<p>4. Ова одобрение важи до 4. <i>This authorisation is valid until</i></p>		
<p>5. НАДЛЕЖЕН ОРГАН КОЈ ГО ИЗДАВА ОДОБРЕНИЕТО 5. <i>BODY ISSUING THE CERTIFICATE</i></p> <p>5.1. Име и адреса на надлежниот орган кој го издава одобрението 5.1. <i>Name and adress of the body issuing the certificate</i></p>		
<p>5.2. Телефон 5.2. <i>Telephone</i></p>	<p>5.3. Факс 5.3. <i>Fax</i></p>	<p>5.4. Е-електронска пошта 5.4. <i>Email</i></p>
<p>5.5. Датум</p>	<p>5.6. Место</p>	<p>5.7. Официјален печат</p>

5.5. Date	5.6. Place	5.7. Official stamp
5.8. Име и потпис на овластеното лице 5.8. Name and signature of the official		

Прилог VI

Табела 1

Минимум дневна количина на храна за животни и вода при превоз на животни со пловни средства или пловни средства во кои се превезуваат контејнери

Вид животно	Храна за животни (во % од телесна тежина на животните)		Свежа вода (литри по животно) (*)
	Храна за животни	Концентрат	
Говеда и копитари	2	1,6	45
Овци	2	1,8	4
Свињи	-	3	10

(*) минималните количини од вода пропишани во четвртата колона од табелата за сите видови може да се заменат со количина на вода од 10% од телесната тежина на животните. Храната за животни може да се замени со концентрирана храна и обратно при што треба да се води сметка за нутритивните и метаболичките потреби на одредени видови и категории животни како и потребата за привикнување на промената на храната.

Табела 2

Возрасни коњи (над 24 месеци)	1,75 m ² (0,75 x 2,5 m) (*)
Млади коњи (6 – 24 месеци) (за патувања со времетраење до 48 часа)	1,2 m ² (0,6 x 2m)
Млади коњи (6 – 24 месеци) (за патувања со времетраење подолго од 48 часа)	2,4 m ² (1,2 x 2 m)
Пони (со висина под 144 cm)	1 m ² (0,6 x 1,8m)
Ждребиња (со возраст од 0 – 6 месеци)	1,4 m ² (1 x 1,4 m)
(*) Стандардната корисна широчина на вагоните изнесува до 2 метри	

Забелешка: При долги патувања, ждребињата и младите коњи треба да имаат можност да легнат.

Податоците наведени во табелата може да варираат до најмногу 10 % во случаи кога се превезуваат возрасни коњи и пони и најмногу 20 % за кога се превезуваат млади коњи и ждребиња, во зависност од тежината и од големината на коњите, физичката состојба, временските услови и од предвиденото времетраење на патувањето.

Табела 3

Возрасни коњи	1,75m ² (0,75 x 2,5 m)
Млади коњи (6 – 24 месеци) (за патувања со времетраење до 48 часа)	1,2 m ² (0,6 x 2m)
Млади коњи (6 – 24 месеци) (за патувања со времетраење подолго од 48 часа)	2,4 m ² (1,2 x 2 m)
Пони (со висина под 144 cm)	1 m ² (0,6 x 1,8m)
Ждребиња (со возраст од 0 – 6 месеци)	1,4 m ² (1 x 1,4 m)

Забелешка: При долги патувања, ждребињата и младите коњи треба да имаат можност да легнат.

Податоците наведени во табелата може да варираат до најмногу 10 % во случаи кога се превезуваат возрасни коњи и пони и најмногу 20 % за кога се превезуваат млади коњи и ждребиња, во зависност од тежината и од големината на коњите, физичката состојба, временските услови и од предвиденото времетраење на патувањето.

Табела 4

0 – 100 kg	0,42 m ²
100 – 200 kg	0,66 m ²
200 – 300 kg	0,87 m ²
300 – 400 kg	1,04 m ²
400 – 500 kg	1,19 m ²
500 – 600 kg	1,34 m ²
600 – 700 kg	1,51 m ²
700 – 800 kg	1,73 m ²

Табела 5

Телесна тежина во kg	m ² / животно
200 – 300 кг	0,90-1,175
300 – 400 кг	1,175-1,45
400 – 500 кг	1,45-1,725
500 – 600 кг	1,725-2
600 – 700 кг	2-2,25

Табела 6

Категорија	Приближна тежина (во kg)	Подна површина во m ² /животно
Мали телиња	50	0,30 – 0,40
Телиња со средна големина	110	0,40 – 0,70
Тешки телиња	200	0,70 – 0,95
Говеда со средна големина	325	0,95 – 1,30
Тешки говеда	550	1,30 – 1,60
Многу тешки говеда	>700	> 1,60

Забелешка: Површината во m²/животно наведени во табелата може да варираат во зависност од тежината и големината на животните, физичката состојба, временските услови и од предвиденото времетраење на патувањето.

Табела 7

Категорија	Приближна тежина (во kg)	Подна површина во m ² /животно
Мали телиња	50	0,30 – 0,40
Телиња со средна големина	110	0,40 – 0,70
Тешки телиња	200	0,70 – 0,95
Говеда со средна големина	325	0,95 – 1,30
Тешки говеда	550	1,30 – 1,60
Многу тешки говеда	>700	> 1,60

Забелешка: Површината во m²/животно наведени во табелата може да варираат во зависност од тежината и големината на животните, физичката состојба, временските услови и од предвиденото времетраење на патувањето.

Табела 8

Категорија	Приближна тежина (во kg)	
Телиња	50	0,23
	70	0,28
Говеда	300	0,84
	500	1,27

Табела 9

Телесна тежина во kg	m ² /животно
200 – 300 kg	0,81-1,0575
300 – 400 kg	1,0575-1,305
400 – 500 kg	1,305-1,5525
500 – 600 kg	1,5525-1,8
600 – 700 kg	1,8-2,025

Табела 10

Категорија	Тежина во kg	Подна површина во m ² /животно
Стрижени овци	<55	0,20 – 0,30
	>55	>0,30
Нестрижени овци	<55	0,30 – 0,40
	>55	>0,40
Високо гравидни единки од видот овци	<55	0,40 – 0,50
	>55	>0,50
Кози	<35	0,20 до 0,30
	35 до 55	0,30 до 0,40
	> 55	0,40 до 0,75
Високо гравидни единки од видот кози	<55	0,40 до 0,50
	>55	>0,50

Забелешка: Површините во m²/животно наведени во табелата може да варираат во зависност од расата, големината, физичката состојба и од должината на волната кај животните, како и од временските услови и времетраењето на патувањето.

Табела 11

Категорија	Тежина во kg	Подна површина во m ² /животно
Стрижени овци и јагниња од 26 kg и повеќе	<55	0,20 до 0,30
	>55	>0,30
Нестрижени овци	<55	0,30 до 0,40
	>55	>0,40
Високо гравидни единки од видот овци	<55	0,40 до 0,50
	>55	>0,50
Кози	<35	0,20 до 0,30
	35 до 55	0,30 до 0,40
	>55	0,40 до 0,75
Високо гравидни единки од видот кози	<55	0,40 до 0,50
	>55	>0,50

Забелешка: Површините во m²/животно наведени во табелата може да варираат во зависност од расата, големината, физичката состојба и од должината на волната кај животните, како и од временските услови и времетраењето на патувањето. За мали јагниња може да се дозволи површина и помала од 0,2 m² по животно.

Табела 12

Просечна тежина (во kg)	Подна површина по овца/коза во m ²
25	0,2
50	0,3
75	0,4

Табела 13

Телесна тежина (во kg)	m ² / Животно
20-30	0,24-0,265
30-40	0,265-0,290
40-50	0,290-0,315
50-60	0,315-0,34
60-70	0,34-0,39

Табела 14

Просечна тежина	Подна површина по свиња
15 kg	0,13 m ²
25 kg	0,15 m ²
50 kg	0,35 m ²
100 kg	0,51 m ²

Табела 15

Телесна тежина (во kg)	m ² / Животно
10 или помалку	0,20
20	0,28
45	0,37
70	0,60
100	0,85
140	0,95
180	1,10
270	1,50

Табела 16

Категорија	Површина во cm ²
Еднодневни пилиња	21 – 25 по пиле
Друга живина освен еднодневни пилиња:	Површина во cm ² по kg
тежина во kg	
< 1,6	180 – 200
1,6 - < 3	160
3 - < 5	115
> 5	105

Забелешка: Минималната пропишана површина може да варира во зависност од тежината и од големината на птиците, од нивната физичка состојба, временските услови и предвиденото времетраење на патувањето.

¹ Правилникот за заштита и благосостојба на експериментални животни е усогласен со Council Directive 86/609/EEC of 24 November 1986 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States regarding the protection of animals used for experimental and other scientific purposes; број 31986L0609

² Законот за работното време, задолжителните одмори на мобилните работници возачите во патниот сообраќај и уредите за запишување во патниот сообраќај е усогласен со Council regulation (EEC) No 3821/85 of 20 December 1985 on recording equipment in road transport; 31985R3821

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

94.

Врз основа на член 44 од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002, 51/2003, 120/2005, 139/2006, 160/2007, 159/2008, 85/2010 и 47/2011), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ИНДЕКСОТ НА ТРОШОЦИТЕ НА ЖИВОТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Индексот на трошоците на животот во Република Македонија во второто полугодие од 2011 година (период: јули-декември 2011), во однос на првото полугодие од 2011 година (период: јануари-јуни 2011 година) е понизок за - 0,4%.

Заменик на директорот,
м-р **Анита Стамнова**, с.р.

95.

Врз основа на член 44 од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002, 51/2003, 120/2005, 139/2006, 160/2007, 159/2008, 85/2010 и 47/2011), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ИНДЕКСОТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕ- ДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ДЕКЕМВРИ 2011 ГОДИНА

Индексот на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари-декември 2011 година во однос на просечните цени на мало во 2010 година, е повисок за 4,0 %.

Заменик на директорот,
м-р **Анита Стамнова**, с.р.

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2011 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2012003